ΚΟΝΙΤΣΑ

236. Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2024

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ
1930

"ΑΡΙΣΤΕΙΟΝ" ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Απονέμεται

Στο Περιοδικό **ΚΟΝΙΤΣΑ**

Για την αναγνώριση της πολύχρονης πορείας
και μεγάλης προσφοράς στη Χώρα μας, την Κοινωνία,
τον Πολιτισμό και τα Γράμματα

Αθήνα, 27 Νοεμβρίου 2024

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΛΕΥΤΕΡΗΣ Β. ΤΖΟΚΑΣ

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ · ΑΘΗΝΑΙ · 1930 ·

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΦΟΡΛΙΔΑΣ

236. Νοέμβρης - Δεκέμβρης 2024
(Φωτ.: "Αριστείον Γραμμάτων")

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ

«Σύλλογος Φίλων Περιοδικού ΚΟΝΙΤΣΑ»

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

και Υπεύθυνος κατά Νόμο:

Σωτήρης Τουφίδης

Κόνιτσα 44.100

Τηλ. - fax. 26550 22212

Κιν. 6979 138 737

periodiko-konitsa@hotmail.com

Συντάσσεται από Επιτροπή:

Ανδρέου Ηλίας

Τουφίδης Σωτήρης

Τσιάγκης Ίκαρος

Ετήσια συνδρομή:

Εσωτερικού 20 Ευρώ,

Εξωτερικού 40 Ευρώ ή 50 Δολ.

Αλληλογραφία - Συνδρομές

στον υπεύθυνο **Σ. Τουφίδη**

ή

Τρ. Πειραιώς: 6302-010076-607

IBAN: GR 32 0171 3020 0063 0201 0076 607

ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Περίοδος Τρίτη • Τεύχος 236 Νοέμβρης - Δεκέμβρης 2024 • Euro 3

Περιεχόμενα

Σελ.	
313	Το "Αριστείον"
314	Φιλολογικά κατάστιχα του ΙΣΤ΄ αι., *Χ. Γ. Γκούτου*
325	Αναγνωστοπούλειος Σχολή, *Η. Ανδρέου*
327	Αποστολή της AXION HELLAS στην Κόνιτσα
330	Θειούχο Σπήλαιο "Sulphur Cave", *Π. Τ*
331	Οδομαχία Λυκόρραχης 1940, *Ν. Φασούλη*
338	Ο Ναός των Αγίων Αποστόλων, *Ειρ. Καλογιάννη*
343	Αρχαίος κίονας στην Κόνιτσα, *Χ. Παπ. - Β. Μελ.*
347	Για την Αρκούδα
350	Ηπειρώτες ευεργέτες, *Σωκ. Οικονόμου*
353	Μαθητικά χρόνια στην Κόνιτσα, *Δ. Παπαλάμπρου*
358	Εύθυμα και σοβαρά, *Μ. Σπηλιόπουλου*
363	Αρχαίγονος και Παιδ. παράδεισος, *Γ. Μαυρογιάννη*
368	Βιβλιοπαρουσίαση, *Π. Παλούκας*
371	Βιβλιοπαρουσίαση, *Σεβ. Καραγιάννη*
372	Για την Ιζαμπέλ Αλιέντε, *Φωτ. Τσάνη*
373	Επιστημονικό συνέδριο στην Κόνιτσα
374	Φωταγώγηση Χριστ. δέντρου, *Ν. Καρρά*
375	Ο Πάντο-Τούφας, *Χ. Πέτσκου*
379	Εορτασμός στη Μολυβδοσκέπαστη
380	Ξενώνας Παλαιοσελλίου, *Η. Ανδρέου*
384	Από τον Δήμο - Ειδήσεις - Κοινωνικά

ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΘΕΟΔΩΡΙΔΗ

Γαριβάλδη 10,
45221 Ιωάννινα
τηλ. 26510 77358
e_theodo@otenet.gr

Το «ΑΡΙΣΤΕΙΟΝ»

Στις 27/11/24 η ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ, με τη συμπλήρωση 95 χρόνων από την ίδρυσή της, πραγματοποίησε εκδήλωση στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών (αίθουσα Γ. Μαρίνος Συλλόγου Φίλων Μουσικής).

Στην κατάμεστη αίθουσα, μετά από ομιλίες Μελών της για τα προβλήματα του Τύπου στη σημερινή εποχή, έγινε και η προγραμματισμένη απονομή διακρίσεων σε εφημερίδες και περιοδικά για την πολυετή κυκλοφορία τους στον ελληνικό χώρο. Μεταξύ αυτών τιμήθηκε και το περιοδικό μας για τα σαράντα χρόνια έκδοσης στην Κόνιτσα.

Ο Υπεύθυνος του περιοδικού παραλαμβάνοντας το «ΑΡΙΣΤΕΙΟΝ» από τον Πρόεδρο της Ένωσης κ. Λευτέρη Τζόκα σε απάντηση για τα καλά του λόγια είπε:

«Από την Ακριτική Κόνιτσα, εκ μέρους του Συλλόγου και της Συντ. Επιτροπής, του περιοδικού μας, χαιρετίζω την αποψινή εκδήλωση με τα ευχαριστήρια για τη διάκριση, και εύχομαι στον ακούραστο Πρόεδρο και το Δ.Σ. της Ένωσης, καλή δύναμη για συνέχιση του πνευματικού τους έργου».

Με Κονιτσιώτες
φίλους
του περιοδικού
στην απονομή

Φορολογικά κατάστιχα τοῦ ΙΣΤ΄ αἰώνα

τοῦ **Χαρίλαου Γκούτου**

Τά ὀθωμανικά φορολογικά κατάστιχα ἀποτελοῦν σημαντικές αὐθεντικές πηγές διάγνωστης τῆς ἱστορίας τῶν τόπων ἀναφορᾶς τους. Ζήτησα ἀπό 5 ὀθωμανολόγους (πού γνωρίζουν νά ἑρμηνεύουν τήν ἀραβική γραφή καί τό γλωσσικό νόημα τέτοιων κειμένων) νά μεταφράσουν ἐκεῖνα ἀπό αὐτά πού ἀφοροῦν στήν ἐπαρχία τῆς Κόνιτσας, ἀλλά μοῦ εἶπαν ὅτι θά μποροῦσαν νά ἀναλάβουν τό ἔργο αὐτό μετά ἀπό πολλοῦς μήνες. Μόνο ὁ Εὐθύμιος Μαχαίρας, διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κρήτης, δέχθηκε καί, ἐντός 2 μηνῶν, μετέφρασε δύο φορολογικά κατάστιχα τῶν ἐτῶν 1564 καί 1583, σέ 86 σελίδες, μέ ἀμοιβή 5.000 εὐρώ. Ἀπό τίς μεταφράσεις αὐτῶν τῶν δύο καταστίχων, μεταφέρω ἐδῶ τίς πληροφορίες τους κυρίως γιά τά ὀνόματα τῶν ἀναφερομένων σέ αὐτά οἰκισμῶν τοῦ χώρου τῆς σημερινῆς ἐπαρχίας Κόνιτσας, γιά τίς φορολογούμενες εἰσοδηματικές πηγές τῶν οἰκισμῶν καί γιά τά ποσοτικά μεγέθη τῶν φρολογουμένων κατοίκων καί τοῦ πληρωτέου συνολικοῦ φόρου. Ἐπίσης μεταφέρω ἐδῶ ἀπό δημοσιευμένο εὑρετήριο τῶν οἰκισμῶν τοῦ λιβᾶ τῶν Ἰωαννίνων τοῦ ἔτους 1530 τά ὀνόματα 48 οἰκισμῶν τῆς ἐπαρχίας Κόνιτσας. Ἡ ταυτοποίηση τῶν ἄνω οἰκισμῶν, γιά τήν ὁποία συνέπραξα μέ τόν μεταφραστή, ἦταν δύσκολη, ἐπειδή: στήν ἀραβική γραφή τῶν ὀνομάτων τους τά φωνήεντά τους εἶναι ἀσαφῆ, τά κατάστιχα ἐνίοτε δέν ἀναφέρουν ἄν οἱ οἰκισμοί ἀνῆκαν στήν περιοχή τῆς Κόνιτσας ἤ στήν περιοχή τοῦ Λεσκοβικίου, μερικοί δέ ἐκ τῶν ἐν λόγω οἰκισμῶν καταστράφηκαν ἀργότερα καί ἀνιχνεύονται σέ ἄλλες πηγές μέ δυσκολίες. Οἱ ταυτισθέντες οἰκισμοί κατατάσσονται ἐδῶ μέ τήν ἑξῆς σειρά, βάσει τῆς γεωγραφικῆς θέσης τους: Κόνιτσα, δυτικοί, βόρειοι, ἀνατολικοί (ὅπως στό βιβλίο μου «Οἱ οἰκισμοί τῆς ἐπαρχίας Κόνιτσας στό παρελθόν», 2015).

Α.- Οἱ οἰκισμοί τοῦ ναχιγιέ τῆς Κόνιτσας τό 1530

Τό τούρκικο βιβλίο «367 Numarali Muhasebe-i Vilayet-i Rum-ili Defteri ile…», τ. III, Ankara 2008, στίς σελίδες του 56-65 περιέχει ἀλφαβητικό κατάλογο τῶν φορολογούμενων κατά τό ἔτος 1530 οἰκισμῶν τοῦ λιβᾶ Ἰωαννίνων, συνταχθέντα βάσει τοῦ τότε φορολογικοῦ καταστίχου. Τά ὀνόματα τῶν ἀναγραφομένων στόν κατάλογο αὐτό οἰκισμῶν τοῦ τότε ναχιγιέ τῆς Κόνιτσας, πού ἀνήκουν σήμερα στήν ἐπαρχία Κόνιτσας, παρατίθενται ἐδῶ μέ τήν προαναφερθεῖσα γεωγραφική σειρά.

1. Konica (Κόνιτσα =Κάτω Κόνιτσα)	*19. Prosoyani (Πυρσόγιαννη)*
2. Poracani (Ποράτζανη =Άνω Κόνιτσα)	*20. Virbyani (Βούρμπιανη)*
3. Sanova (Σανοβό)	*21. Selce (Σέλτση)*
4. Maji (Μάζι)	*22. Turnova (Τούρνοβο)*
5. Vasilyo (Βασίλειος, στόν ἅγιο Βασίλειο Κουτσούφλιανης)	*23. Lubosko (Λούψικο)*
	24. Jerma (Ζέρμα)
6. Ayo Yorgi (Manastir, στόν ἅγιο Γεώργιο Κουτσούφλιανης)	*25. Kosaricko (Κοσάρτσικο)*
	26. Leske (Λιάσκα)
7. Kavasile (Καβάσιλα)	*27. Kladorm (Κλαδόρμη)*
8. Hondorven (Δερβένι)	*28. Furka (Φούρκα)*
9. Ipikler (Πεκλάρι)	*29. Kanciko (Κάντσικο)*
10. Krotoniste (Κορτίνιστα)	*30. Blizyani (Μπλίσγιανη)*
11. Vranciste (Βράνιστα)	*31. Kastanyani (Καστάνιανη)*
12. Zeliste (Ζέλιστα)	*32. Sopostiyani (Σουπόστιανη Μόλιστας)*
13. Botolko (Μπιθούλκι)	*33. Kerasova (Κεράσοβο)*
14. Sotire (Ἁγ. Σωτήρα, πλησίον Ἴσβορου)	*34. Istazicani (Σταρίτσανη)*
	35. Molciste (Μόλιστα)
15. Isvor (Ἴσβορος)	*36. Grisban (Γκρισμπάνι)*
16. Plavani (Πλάβαλη)	*37. Padis (Πάδες)*
17. Istracani (Στράτσιανη)	*38. Armatova (Ἅρματα)*
18. Halikadis (Χαλκιάδες, πλησίον τῆς Πυρσόγιαννης)	

Δέν μπόρεσα νά ταυτίσω τά ἑξῆς οἰκωνύμια: Drankoz, Istar Papa-Lakoz, Kali Vasil, Kortos, Peckavode, Peste ἤ Peseste, Posnovan ἤ Postolan. Ἴσως πρόκειται γιά οἰκισμούς τῆς περιοχῆς Λεσκοβικίου, πλήν τοῦ δευτέρου τουλάχιστον.

Τό ἴδιο βιβλίο ἀναφέρει ὅτι στόν τότε ναχιγιέ τῆς Κόνιτσας (πού περιεῖχε καί τήν περιοχή τοῦ Λεσκοβικίου) ἀνῆκαν: χωριά 97 (δερβονοχώρια 3), μέ νοικοκυριά χριστιανικά 3.785 καί συνολικό εἰσόδημα 395.860 ἄσπρων, ὅτι στήν Κόνιτσα ἔδρευε φρουρά, συντηρούμενη μέ τιμάρια καί ἀποτελούμενη ἀπό φρούραρχο, ὑπασπιστή του, ἰμάμη καί 25 ὁπλίτες (σελ. 24) καί ὅτι στόν ναχιγιέ ὑπῆρχαν δύο μοναστήρια: τοῦ ἁγίου Γεωργίου (πιθανῶς στήν Μποράτζανη ἤ στήν περιοχή τῆς Κουτσούφλιανης) καί τοῦ ἁγίου Σάββα (πιθανῶς στήν Σταρίτσανη) σελ. 7. Ἴσως τά ἄλλα μοναστήρια δέν εἶχαν μοναχούς τό 1530.

Β.- Φορολογικό κατάστιχο τοῦ 1564

Α) Πρόκειται γιά τό χειρόγραφο «TTD.0350, Tapu Tahrir Defterleri, Defter-i Mulassal-i Liva Ynya, 972 (1564-65)» σελ. 469-525, Basbakanlik Osmanli Arsivi, Κωνσταντινούπολη. Ἀναφέρεται καί στούς οἰκισμούς τοῦ ναχιγιέ τῆς Κόνιτσας, περιλαμβανομένων καί τῶν οἰκισμῶν τῆς περιοχῆς Λεσκοβικίου, χωρίς διάκρισή τους.

Ἡ ἐδαφική ἔκταση ἑκάστου οἰκισμοῦ εἶχε ἐνταχθεῖ σέ ἕνα ἤ περισσότερα τιμάρια, τά ὁποῖα εἴτε ἦσαν αὐτοτελῆ, εἴτε ἀποτελοῦσαν τμήματα εὐρύτερων τιμαρίων πού λέγονταν ζιαμέτια καί χάσια. Τά χωριά Σταρίτσανη, Μόλιστα, Καστάνιανη, Μπλίσγιανη, Κορπινίτσα, Μπιλθούκι καί Σαναβό ἀνῆκαν σέ σουλτανικά χάσια.

Στήν μερίδα ἑκάστου τιμαρίου προσδιορίζονταν ποσοτικά: *α)* οἱ φορολογούμενοι κάτοικοί του, διακρινόμενοι σέ ἐκείνους πού εἶχαν νοικοκυριά (χανέδες) καί σέ ἐκείνους πού ἦσαν ἄγαμοι, *β)* ὁ χρηματικός φόρος τοῦ οἰκισμοῦ γιά τήν σπέντζα, δηλαδή γιά τό δικαίωμα καλλιέργειας στό τιμάριο, *γ)* ὁ χρηματικός φόρος τῆς δεκάτης γιά ἕκαστο εἶδος τῶν παραγομένων στό τιμάριο γεωργικῶν προϊόντων καί τῶν ἄλλων εἰσοδηματικῶν πηγῶν του, πού προσδιορίζονται παρακάτω ὑπό Γ, καί *δ)* τό συνολικό χρηματικό φορολογικό ποσό πού ἔπρεπε νά πληρώσουν οἱ φορολογούμενοι τοῦ τιμαρίου. Νόμισμα ὑπολογισμοῦ τῶν φόρων ἦταν ὁ ἀκτσές (ἄσπρο).

Β) Παραθέτω ἀκολούθως τά κυριότερα προσδιοριστικά φορολογικά στοιχεῖα ἑκάστου τῶν 39 οἰκισμῶν, τούς ὁποίους ἐπεσήμανα στό κατάστιχο ὡς εὑρισκόμενους στόν χῶρο τῆς ἐπαρχίας Κόνιτσας (δέν μπόρεσα νά ταυτοποιήσω λίγους ἄλλους) καί τούς κατατάσσω μέ τήν προαναφερθεῖσα γεωγραφική σειρά.

1. Πόλη **Konice (Κόνιτσα,** μετέπειτα Κάτω Κόνιτσα). Ἀνήκει σέ ζιαμέτι. Φορολογούμενοι 93. Σπέντζα 2.600 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 22.000 ἄσπρα.

2. Χωριό **Boracani (Μπράτσανη,** μετέπειτα Ἄνω Κόνιτσα). Ἀποτελεῖται ἀπό 4 συνοικίες: *α)* συνοικία Στούπου, φορολογούμενοι 40, σπέντζα 1000 ἄσπρα, *β)* συνοικία Νίκου, Γεώργου, φορολογούμενοι 24, σπέντζα 600 ἄσπρα, *γ)* συνοικία … Γιώργου, φορολογούμενοι 51, σπέντζα 1270 ἄσπρα, *δ)* συνοικία Στάμου Δήμου, φορολογούμενοι 32 σπέντζα 675 ἄσπρα. Μετανάστευσαν καί ἀπογράφησαν στό κατάστιχο τῆς Ἀδριανούπολης 23 φορολογούμενοι. Σύνολο φόρων 20.000 ἄσπρα.

3. Χωριό **Sanova (Σαναβό)**. Σουλτανικό χάσι. Φορολογούμενοι 30. Σπέντζα 750 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 8.920 ἄσπρα.

4. Χωριό **Mazi (Μάζι)**. Ἀνήκει σέ ζιαμέτι. Φορολογούμενοι 11. Σπέντζα 225 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 1.900 ἄσπρα.

5. Χωριό **Kucufliani (Κουτσούφλιανη)**. Ἀνήκει σέ ζιαμέτι. Φορολογούμενοι 10. Σπέντζα 250 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 2.000 ἄσπρα.

6. Χωριό **Vasilyo (Ἅγιος Βασίλειος,** ὑποθέτω κοντά στόν ναό Ἁγίου Βασιλείου τῆς Κουτσούφλιανης). Ἀνήκει σέ ζιαμέτι. Φορολογούμενοι 6. Σπέντζα 150 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 2.000 ἄσπρα.

7. Χωριό **Manastir (Μοναστήρι,** μᾶλλον κοντά στόν ναό Ἁγίου Γεωργίου τῆς Κουτσούφλιανης ἤ στήν περιοχή τῆς Γεωργικῆς Σχολῆς). Ἀνήκει σέ ζιαμέτι. Φορολογούμενοι 16. Σπέντζα 375 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 2.000 ἄσπρα.

8. Χωριό **Kavasilya (Καβάσιλα).** *α)* Φορολογούμενοι 27, σπέντζα 675 ἄσπρα, σύνολο φόρων 4.000 ἄσπρα. *β)* Φορολογούμενοι 12, σπέντζα 300 ἄσπρα, σύνολον φόρων 1.000 ἄσπρα.

9. Χωριό **Ipcikler (Πεκλάρι).** Ἀνήκει σέ ζιαμέτι. Φορολογούμενοι 80. Σπέντζα 2.000 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 10.000 ἄσπρα.

10. Χωριό **Krotiniste (Κορτίνιστα).** Φορολογούμενοι 37. Σπέντζα 900 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 9.000 ἄσπρα.

11. Χωριό **Vraniste (Βράνιστα).** Φορολογούμενοι 18. Σπέντζα 450 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 3.652 ἄσπρα.

12. Χωριό **Zelista (Ζέλιστα).** Φορολογούμενοι 53. Σπέντζα 1350 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 7.000 ἄσπρα.

13. Χωριό **Botholuk** ἤ **Rastma (Μπιλθούκι).** Φορολογούμενοι 47. Σπέντζα 1170 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 5287 ἄσπρα.

14. Χωριό **Izvor (Ἴσβορος).** *α)* Φορολογούμενοι 23, σπέντζα 575 ἄσπρα, σύνολο φόρων 4.500 ἄσπρα, *β)* φορολογούμενοι 14, σπέντζα 350 ἄσπρα, σύνολο φόρων 4.500 ἄσπρα, *γ)* φορολογούμενοι 22, σπέντζα 550 ἄσπρα, σύνολο φόρων 3.200 ἄσπρα.

15. Χωριό **Korponice (Κορπινίτσα,** ὑποθέτω κοντά στήν Στράτσιανη**).** Ἀνήκει σέ σουλτανικό χάσι. Φορολογούμενοι 41. Σπέντζα 1025 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 5417 ἄσπρα.

16. Χωριό **Halikyades (Χαλκιάδες,** κοντά στην Πυρσόγιαννη**).** *α)* τιμάριο τοῦ ἰμάμη τοῦ φρουρίου τῆς Κόνιτσας: φορολογούμενοι 10, σπέντζα 250 ἄσπρα, σύνολο φόρων 1.000 ἄσπρα, *β)* φορολογούμενοι 17, σπέντζα 425 ἄσπρα, σύνολο φόρων 2289 ἄσπρα, *γ)* φορολογούμενοι 17, σπέντζα 425 ἄσπρα, σύνολο φόρων 2.000 ἄσπρα, *δ)* φορολογούμενοι 7, σπέντζα 175 ἄσπρα, σύνολο φόρων 1300 ἄσπρα, *ε)* φορολογούμενοι 20, σπέντζα 500 ἄσπρα, σύνολο φόρων 1900 ἄσπρα, *στ)* τσιφλίκι τοῦ δερβίση ἴμπν Μουράτ: φορολογούμενοι 7, σπέντζα 175 ἄσπρα, σύνολο φόρων 700 ἄσπρα.

17. Χωριό **Pirusoyani (Πυρσόγιαννη).** Φορολογούμενοι 97. Σπέντζα 2425 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 8486 ἄσπρα.

18. Χωριό **Virbyani** ἤ **Derbenyani (Βούρμπιανη).** Ἦταν χωρισμένο στά ἑξῆς ἕξι τιμάρια πού ἀνῆκαν τά μέν δύο πρῶτα στό ζιαμέτι τοῦ πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων, τά δέ ἄλλα σέ σπαχῆδες: *α)* φορολογούμενοι 29, σπέντζα 725 ἄσπρα, σύνολο φόρων 2.600 ἄσπρα, *β)* φορολογούμενοι 27, σπέντζα 670 ἄσπρα, σύνολο φόρων 2.000 ἄσπρα, *γ)* φορολογούμενοι 25, σπέντζα 620, σύνολο φόρων 3000 ἄσπρα, *δ)* φορολογούμενοι 18, σπέντζα 450 ἄσπρα, σύνολο φόρων 3000 ἄσπρα, *ε)* φορολογούμενοι 5, σπέντζα 125 ἄσπρα, σύνολο φόρων 700 ἄσπρα, *στ)* φορολογούμενοι 10, σπέντζα 420 ἄσπρα, σύνολο φόρων 2000 ἄσπρα.

19. Χωριό **Selci (Σέλτση),** φορολογούμενοι 35, σπέντζα 875 ἄσπρα, σύνολο φόρων 6.700 ἄσπρα.

20. Χωριό **Turnova (Τούρνοβο),** φορολογούμενοι 127, συνοικία **Plikati (Πληκάτι),** φορολογούμενοι 50. Σπέντζα 4425 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 13.500 ἄσπρα.

21. Χωριό **Denciko (Ντέντσικο).** Φορολογούμενοι 40. Σπέντζα 1.000 ἄσπρα. Θερινός βοσκότοπος τοῦ χωριοῦ ἄσπρα 20. Σύνολο φόρων 2190 ἄσπρα.

22. Χωριό **Pistilab (Πιστίλιαπη).** Φορολογούμενοι 13. Σπέντζα 320 ἄσπρα. Μεζρᾶς Zayati (Ζαγιάτι), ἄσπρα 300, ἐκτείνεται ἀπό τήν πηγή Ἀργυρόνερα μέχρι τήν μεγάλη πέτρα Ἴσβορος, τό δάσος τῶν Χονιάδων, τῆς Μουριᾶς καί τοῦ Ξηροῦ καί τούς τόπους Σέλιοβο καί Πεδιανά.

23. Χωριό **Lupsiko (Λούψικο).** *α)* φορολογούμενοι 54, σπέντζα 1350 ἄσπρα, σύνολο φόρων 5.000 ἄσπρα, *β)* φορολογούμενοι 30, σπέντζα 750 ἄσπρα, σύνολο φόρων 2.500 ἄσπρα, *γ)* φορολογούμενοι 41, σπέντζα 1025 ἄσπρα, σύνολο φόρων 6.000 ἄσπρα, *δ)* φορολογούμενοι 27, σπέντζα 650 ἄσπρα, σύνολο φόρων 3819 ἄσπρα.

24. Χωριό **Zerma (Ζέρμα).** *α)* φορολογούμενοι 34, σπέντζα 850 ἄσπρα, σύνολο φόρων 3.700 ἄσπρα, *β)* νέο δερβάνι: φορολογούμενοι 40, πού πληρώνουν ἕκαστος ὡς σπέντζα 15 ἄσπρα καί ὡς δεκάτη ἕνα κοιλό τῶν γεννημάτων του, σύνολο σπέντζας 600 ἄσπρα, σύνολο φόρων 3800 ἄσπρα.

25. Χωριό **Kosapcigo (Κοσάρτσικο,** πλησίον τῆς Ζέρμας**):** φορολογούμενοι 39, σπέντζα 975 ἄσπρα, σύνολο φόρων 5.250 ἄσπρα.

26. Χωριό **Leski (Λιάσκα,** πλησίον τοῦ Κάντσικου**):** φορολογούμενοι 58, σπέντζα 1450 ἄσπρα.

27. Χωριό **Klotormi (Κλαδόρμη,** μεταξύ Λιάσκας καί Φούρκας**):** φορολογούμενοι 180, σπέντζα 3650 ἄσπρα, σύνολο φόρων 5.000 ἄσπρα, ἀνήκει στό ζιαμέτι τοῦ πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων.

28. Χωριό **Kancigo (Κάντσικο):** φορολογούμενοι 55, σπέντζα 1375 ἄσπρα, σύ-

νολο φόρων 6500, μεζράς μέ εἰσόδημα 340 ἄσπρα.

29. Χωριό **Furka (Φούρκα):** *α)* Φορολογούμενοι 118, σπέντζα 2960 ἄσπρα, σύνολο φόρων 6392. *β)* Παλαιό δερβένι: φορολογούμενοι, 40 πού πληρώνουν ἕκαστος ὡς σπέντζα 10 ἄσπρα καί ὡς δεκάτη ἕνα κοιλό τῶν γεννημάτων του, σύνολο σπέντζας 400 ἄσπρα, σύνολο φόρων 3410 ἄσπρα.

30. Χωριό **Bluzyani (Μπλίσγιανη).** Σουλτανικό χάσι, φορολογούμενοι 12, σπέντζα 300 ἄσπρα, σύνολο φόρων 2.235 ἄσπρα.

31. Χωριό **Kastanyani (Καστάνιανη).** *α)* Σουλτανικό χάσι, φορολογούμενοι 20, σπέντζα 500 ἄσπρα, σύνολο φόρων 3.375 ἄσπρα. *β)* τιμάριο, φορολογούμενοι 49, σπέντζα 1225 ἄσπρα, σύνολο φόρων 3.000 ἄσπρα, *γ)* τιμάριο, φορολογούμενοι 31, σπέντζα 775 ἄσπρα, σύνολο φόρων 3.000 ἄσπρα.

32. Χωριό **Supostiani (Σουπόστιανη,** μεταξύ Καστάνιανης καί Γανναδιοῦ**),** τιμάριο δύο γενιτσάρων τῆς Ὑψηλῆς Πύλης: φορολογούμενοι 55, σπέντζα 1375 ἄσπρα, σύνολο φόρων 6.500 ἄσπρα.

33. Χωριό **Kerasovo (Κεράσοβο):** *α)* φορολογούμενοι 59, σπέντζα 1470 ἄσπρα, σύνολο φόρων 7.598 ἄσπρα, *β)* φορολογούμενοι 66, σπέντζα 670 ἄσπρα, σύνολο φόρων 3000 ἄσπρα, *γ)* Μεζρᾶς Rahova (Ράχοβο), φόρος 1500 ἄσπρα.

34. Χωριό **Istarcyani (Σταρίτσανη).** *α)* σουλτανικό χάσι: φορολογούμενοι 68, σπέντζα 1700 ἄσπρα, σύνολο φόρων 6.015 ἄσπρα. *β)* χάσι: φορολογούμενοι 8, σπέντζα 200 ἄσπρα, σύνολο φόρων 900 ἄσπρα, *γ)* τιμάριο τοῦ φρούραρχου τῆς Κόνιτσας, φορολογούμενοι 29, σπέντζα 720 ἄσπρα, σύνολο φόρων 3.000 ἄσπρα, *δ)* τιμάριο, φορολογούμενοι 23, σπέντζα 200 ἄσπρα, σύνολο φόρων 900 ἄσπρα, *ε)* τιμάριο, φορολογούμενοι 23, σπέντζα 575 ἄσπρα, σύνολο φόρων 5.000 ἄσπρα, *στ)* τιμάριο, φορολογούμενοι 7, σπέντζα 175 ἄσπρα, σύνολο φόρων 3.500 ἄσπρα, *ζ)* τιμάριο, φορολογούμενοι 10, σπέντζα 250 ἄσπρα, σύνολο φόρων 800 ἄσπρα, *η)* τιμάριο, φορολογούμενοι 14, σπέντζα 350 ἄσπρα, σύνολο φόρων 2000 ἄσπρα, *θ)* μεζρᾶς Δρατάκο, εἰσόδημα 2.000 ἄσπρα.

35. Χωριό **Molicista (Μόλιστα).** Σουλτανικό χάσι. Φορολογούμενοι: στην συνοικία Ay Nikola (Ἅγιος Νικόλαος) 46, στην συνοικία Mesarya (Μεσαριά) 56, στήν συνοικία Ganazyo (Γαναδιό) 55, σύνολο 115. Σπέντζα 3.965 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 28.060 ἄσπρα.

36. Χωριό **Grizbani (Γκρισμπάνι).** Φορολογούμενοι 97. Βοσκότοπος θερινός ἄσπρα 260. Σπέντζα 2.500 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 11.000 ἄσπρα.

37. Χωριό **Palyoseli (Παλιοσέλι).** Φορολογούμενοι 40. Σπέντζα 4000 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 5.999 ἄσπρα.

38. Χωριό **Pades (Πάδες).** *α)* Φορολογούμενοι 39. Σπέντζα 970 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 5.868 ἄσπρα. *β)* Φορολογούμενοι 6. Σπέντζα 150 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 5.868 ἄσπρα.

39. Χωριό **Armatova (Ἀρμάτοβο).** Φορολογούμενοι 6. Συνοικία Brayz (Μπριάζα) φορολογούμενοι 16. Σπέντζα 550 ἄσπρα. Σύνολο φόρων 6.000 ἄσπρα.

Γ) Στήν μερίδα κάθε τιμαρίου τοῦ καταστίχου εἶναι γραμμένα τά παρατιθέμενα ἐδῶ εἴδη τῶν γεωργικῶν προϊόντων του καί τῶν ἄλλων εἰσοδηματικῶν πηγῶν του, μαζί μέ τήν ποσότητα τοῦ χρηματικοῦ φόρου πού ἀντιστοιχεῖ σέ ἕκαστο εἶδος.

Σιτάρι, ὑπολογιζόμενο σέ κοιλά πολίτικα. Εἶναι γραμμένο στά τιμάρια ὅλων τῶν οἰκισμῶν.

Σμιγός, δηλαδή μεῖγμα σιταριοῦ καί κριθαριοῦ ἤ σίκαλης, ὑπολογιζόμενο σέ κοιλά πολίτικα. Σέ ὅλους τούς οἰκισμούς.

Κριθάρι ἤ καί σίκαλη. Στά χωριά Καβάσιλα, Ζέλιστα, Βράνιστα, Κορπινίτσα (Στράτσιανης), Βούρμπιανη, Σουπόστιανη, Γκρισμπάνι.

Ἄχυρο. Σέ ὅλους τούς οἰκισμούς, πλήν Ζέρμας καί Φούρκας.

Λινάρι ἤ καί καννάβι. Πλήν τῶν χωριῶν Μάζι, Κορτίνιστα, Βράνιστα, Τούρνοβο, Ντέντσικο, Κοσάρτσικο, Λιάσκα.

Φασόλια. Στούς οἰκισμούς Μποράτσανη, Μάζι, Ζέλιστα.

Κηπευτικά. Σέ ὅλους τούς οἰκισμούς, πλήν Κλαδόρμης.

Μοῦστος, μονάδα μέτρησης ὁ μέδρος. Σέ ὅλα τά χωριά, πλήν τοῦ Ντέντσικου.

Φροῦτα. Στά χωριά Κόνιτσα, Πεκλάρι, Κορτίνιστα, Βράνιστα, Ζέλιστα, Κορπινίτσα, Χαλκιάδες, Τούρνοβο, Σέλτση, Καστάνιανη, Σουπόστιανη, Ζέρμα, Σταρίτσανη, Μόλιστα, Γκρισμπάνι, Παλιοσέλι.

Κεράσια. Στά χωριά Μάζι, Κουτσούφλιανη, Ἅγιος Βασίλειος, Βούρμπιανη, Μόλιστα, Πάδες.

Δαμάσκηνα. Στά χωριά Μόλιστα, Ζέρμα, Χαλικιάδες.

Καρύδια. Στά χωριά Μποράτσανη, Μάζι, Κουτσούφλιανη, Ἅγιος Βασίλειος, Ζέλιστα, Ἴσβορος, Κορπινίτσα, Χαλικιάδες, Βούρμπιανη, Τούρνοβο, Ζέρμα, Κάντσικο, Κοσάρτσικο, Μπλίσγιαννη, Καστάνιανη, Κεράσοβο, Μόλιστα, Πάδες.

Κουκούλια μεταξιοῦ. Σέ ὅλα τά χωριά, πλήν Βράνιστας, Ντέντσικου, Λιάσκας, Κλαδόρμης, Ἀρμάτοβου.

Μελίσσια. Σέ ὅλα τά χωριά, πλήν Κορπινίτσας, Πιστίλιαπης, Ντέντσικου, Σουπόστιανης.

Πουλερικά. Σέ ὅλα τά χωριά, πλήν Μάζι, Κουτσούφλιανη, Ἅγιος Βασίλειος, Μοναστήρι.

Χοῖροι, γιά τήν σφαγή τους τά Χριστούγεννα. Πλήν τῶν χωριῶν Σανοβό, Μάζι, Κουτσούφλιανη, Ἅγιος Βασίλειος, Κόνιτσα, Κορτίνιστα, Ἴσβορος, Κορπινίτσα, Πυρσόγιαννη, Ντέντσικο, Πιστίλιαπη, Κοσάρτσικο, Λιάσκα, Κάντσικο, Φούρκα, Σουπόστιανη, Γκρισμπάνι, Παλιοσέλι, Πάδες, Ἀρμάτοβο.

Νερόμυλοι. Στά ἑξῆς χωριά (σημειώνω ἐντός παρενθέσεων ἄν οἱ «θύρες» τους, δηλαδή οἱ φτερωτές τους, ἦσαν περισσότερες ἀπό μία): Κόνιτσα ἕνας μέ 3 θύρες καί ἕνας μέ 2 θύρες, Μποράτσανη (7), Σανοβό, Πεκλάρι (4), Κορτίνιστα, Βράνιστα, Μπιλθούκι, Ἴσβορος μύλοι 5, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ τρεῖς εἶχαν θύρες 2, 2, 3, Κορπινίτσα, Χαλικιάδες, Πυρσόγιαννη, Βούρμπιανη Ντέντσικο, Λούψικο μύλοι δύο, Ζέρμα Κοσάρτσικο, Λιάσκα, Κάντσικο, Σταρίτσανη (9) Μόλιστα (3), Παλιοσέλι, Πάδες, Ἀρμάτοβο. Στό Κεράσοβο ὑπῆρχαν δύο νεροτριβές, μία μέ 4 θύρες καί μία μέ 2 θύρες.

Παζαριοῦ φόρους, στήν Κόνιτσα.

Ἀερικό, δηλαδή φόρος γιά ἀντιπροσώπευση, γιά ἀδικήματα, γιά γάμο γυναίκας καί γιά δασοφύλαξη. Σέ ὅλα τά χωριά.

Μπάστενα, δηλαδή δικαίωμα ἐμπράγματο καί κληρονομητό ἐπί ἀγροκτήματος, μέ ὑποχρέωση καταβολῆς ὁρισμένου ἀνταλλάγματος στόν γαιοκτήμονα. Στούς οἰκισμούς Κόνιτσα (11), Μποράτσανη (5), Μάζι (2), Κουτσούφλιανη (1), Ἅγιος Βασίλειος (1), Γκρισμπάνι (3).

Γ.- Φορολογικό κατάστιχο τοῦ 1583

Α) Ἀπό τό χειρόγραφο φορολογικό κατάστιχο «TKGM.TADB.TTD 32, Tapu Tahrir Defterleri, Defter-i Mufassal-i Liva-i Yanya, c. 3, 991 (1583)» σελ. 131-165, Basbakanlik Osmanli Arsivi, Κωνσταντινούπολη, μεταγράφω ἐδῶ μόνον τά ὀνόματα τῶν οἰκισμῶν πού σημειώθηκαν στό κατάστιχο ὡς ὑπαρκτοί τό 1583 στόν χῶρο τῆς σημερινῆς ἐπαρχίας Κόνιτσας (κατ' ἐξαίρεση καί τό χωριό Σωτήρα τοῦ Λεσκοβικίου) καί τά ποσοτικά μεγέθη τῶν φορολογουμένων κατοίκων τους καί τοῦ πληρωτέου συνολικού φόρου, ὑπολογιζομένου σέ ἄσπρα.

1. **Konice (Κάτω Κόνιτσα)**: φορολούμενοι 195, φόρος 23.000 ἄσπρα.

2. **Boracani (Μποράτσανη = Ἄνω Κόνιτσα)**: φορολογούμενοι στήν συνοικία Στούπου 64, στήν συνοικία Νίκου Γιώργου 52, στήν συνοικία … Γιώργου 95, στήν συνοικία Στάμου Δήμου 39, συνολικός φόρος 26.000 ἄσπρα.

3. **Melisipetra (Μελισσόπετρα)**: φορολογούμενοι 39, φόρος 11.400 ἄσπρα.

4. **Sanova (Σανοβό)**: ἀνήκει σέ σουλτανικό χάσι, φορολογούμενοι 44, συνολικός φόρος 9.000 ἄσπρα.

5. **Mazi (Μάζι)**: φορολογούμενοι 13, φόρος 1400 ἄσπρα.
6. **Kucuflyani (Κουτσούφλιανη)**: φορολογούμενοι 17, φόρος 2236 ἄσπρα.
7. **Vasilikyo (Ἅγιος Βασίλειος)**: φορολογούμενοι 22, φόρος 1500 ἄσπρα.
8. **Manastir** (**Μοναστήρι**): φορολογούμενοι 18, φόρος 1500 ἄσπρα.
9. **Kavasili (Καβάσιλα)**: φορολογούμενοι 50, φόρος 4200 ἄσπρα.
10. **Hondorven (Δερβένι)**: φορολογούμενοι 34, φόρος 1800 ἄσπρα.
11. **Ipikler (Πεκλάρι)**: φορολογούμενοι 152, φόρος 11.000 ἄσπρα.
12. **Krotiniste (Κορτίνιστα)**: φορολογούμενοι 65, φόρος 6000 ἄσπρα.
13. **Vranicesta (Βράνιστα)**: φορολογούμενοι 25, φόρος 4050 ἄσπρα.
14. **Zelista (Ζέλιστα)**: φορολογούμενοι 73, φόρος 10.000 ἄσπρα.
15. **Botholuk ἤ Rastma (Μπιθούλκι)**: φορολογούμνοι 70, φόρος 5500 ἄσπρα.
16. **Kosaricko (Κοσάρτσικο)**: φορολογούμενοι 57, φόρος 5350 ἄσπρα.
17. **Sotira (Σωτήρα,** πλησίον Κοσάρτσικου**)**: φορολογούμενοι 18, φόρος 3.000 ἄσπρα. Haci Sotira derbend-i kadim (Χατζή Σωτήρας παλιό δερβένι): φορολογούμενοι 15, φόρος 1000 ἄσπρα, ἀπαλλάσσονται ἀπό ἐκτάκτους φόρους πρός τό σουλτανικό χαζινέ. Reya-i kariye-i Sotira nam diger Radati (ραγιάδες τοῦ χωριοῦ Σωτήρα πού λέγεται καί Ραντάτι): φορολογούμενοι 34, φόρος 2900 ἄσπρα.
18. **Isvor (Ἴσβορος)**: φορολογούμενοι 98, φόρος 12.200 ἄσπρα.
19. **Blavani (Πλάβαλη)**: φορολογούμενοι 41, φόρος 5.000 ἄσπρα.
20. **Korponice (Κορπινίτσα,** πλησίον Στράτσιανης**)**: φορολογούμενοι 40, φόρος 5400 ἄτομα.
21. **Halikyades (Χαλικιάδες,** πλησίον Πυρσόγιαννης**)**: τιμαριωτικά μερίδια 6, φορολογούμενοι 66, φόρος 9889 ἄσπρα.
22. **Pirsoyani (Πυρσόγιαννη)**: φορολογούμενοι 118, φόρος 10.000 ἄσπρα.
23. **Virbyani (Βούρμπιανη)**: ἦταν προηγουμένως χωρισμένη σέ 6 τιμάρια, τώρα φορολογούμενοι 145, φόρος 4000 ἄσπρα.
24. **Selci (Σέλτση)**: φορολογούμενοι 40, φόρος 7.000 ἄσπρα.
25. **Turnova (Τούρνοβο)**: σουλτάνικο χάσι, φορολογούμενοι 157, συνοικία Plikati (Πληκάτι) φορολογούμενοι 65, συνολικός φόρος 13.000 ἄσπρα.
26. **Denciko (Ντέντσικο)**: σουλτανικό χάσι, φορολογούμενοι 80, φόρος 2200 ἄσπρα.
27. **Pistilab (Πιστίλιαπη)**: *α)* σουλτάνικο χάσι, φορολογούμενοι 21, φόρος 1400 ἄσπρα, *β)* τιμάριο φρουρῶν τῆς Κόνιτσας, φορολογούμενοι 33, φόρος 5500 ἄσπρα.
28. **Lupsiko (Λούψικο)**: τιμαριωτικά μερίδια 7, φορολογούμενοι 178, φόρος 25.600 ἄσπρα.

29. **Zerma (Ζέρμα)**: τά μέλη 40 νοικοκυριῶν εἶναι δερβεντζῆδες, φορολογούμενοι 51, φόρος 14.000 ἄσπρα.

30. **Kosaricko (Κοσάρτσικο)**: φορολογούμενοι 57, φόρος 5350 ἄσπρα.

31. **Leski (Λιάσκα)**: φορολογούμενοι 60, φόρος 3.000 ἄσπρα.

32. **Kladorm (Κλαδόρμη)**: φορολογούμενοι 70, φόρος 2127 ἄσπρα.

33. **Kanciko (Κάντσικο)**: φορολογούμενοι 75, φόρος 4.200 ἄσπρα.

34. **Plizdyani (Μπλίσγιανη)**: *α)* σουλτανικό χάσι, φορολογούμενοι 15, φόρος 2400 ἄσπρα, *β)* τρία μερίδια τιμαριωτικά, φορολογούμενοι 53, φόρος 6.000 ἄσπρα.

35. **Kastanyani (Καστάνιανη)**: φορολογούμενοι 112, φόρος 9.400 ἄσπρα.

36. **Supostyani (Σουπόστιανη)**: τιμαριωτικά μερίδια 2, φορολογούμενοι 85, φόρος 6.500 ἄσπρα.

37. **Furka (Φούρκα)**: *α)* φορολογούμενοι 78, φόρος 8380 ἄσπρα, *β)* δερβένι: οἱ 40 δερβεντζῆδες ὀφείλουν μειωμένο φόρο (3620) καί ἀπαλλάσσονται τῶν ἔκτακτων σουλτανικῶν φόρων. Σύνολο φόρου 12.000 ἄσπρα.

38. **Kerasovo (Κεράσοβο)**: φορολογούμενοι 154, φόρος 11.000 ἄσπρα.

39. **Istarcani (Σταρίτσανη)**: τιμαριωτικά μερίδια 6, φορολογούμενοι 195+51, φόρος 21.100 ἄσπρα.

40. **Moliste (Μόλιστα)**: φορολογούμενοι στήν συνοικία Ἁγίου Νικολάου 53, στήν συνοικία Μεσαριά 60, στήν συνοικία Ganazyo (Γαναδιό) 99, σύνολο 212, φόρος 10.000 ἄσπρα.

41. **Grisban (Γκρισμπάνι)**: φορολογούμενοι 146, φόρος 10.000 ἄσπρα.

42. **Palyoseli (Παλιοσέλι)**: φορολογούμενοι 63, φόρος 5.999 ἄσπρα.

43. **Pades (Πάδες)**: φορολογούμενοι 71, φόρος 9.800 ἄσπρα.

44. **Armatova (Ἀρμάτοβο)**: φορολογούμενοι 15 καί στήν συνοικία **Briaza (Μπριάζα)** 15, φόρος 5.499 ἄσπρα.

Στόν χῶρο τῆς ἐπαρχίας Κόνιτσας, ἀνῆκαν καί τά ἑξῆς ἀταύτιστα χωριά: Braselova καί Istar Papa Lako, πού ἦταν δερβενοχώρι.

Τό κατάστιχο ἀναφέρει στήν σελ. 165 ὅτι στό κάστρο τῆς Κόνιτσας, ὑπό τήν ἐπίβλεψη τοῦ φρούραρχου, φυλάσσονταν σιτηρά, τουφέκια, μπαρούτι, σφαῖρες, τόξα, βαλίστρες, σιδερένια ἐργαλεῖα πολέμου κ.ἄ.

Β) Πληροφορίες τοῦ καταστίχου γιά τούς **ἀπογόνους τοῦ Cayim (Τσαλίμ, Ἰσαήμ),** Λεσκοβικινοῦ Ἀλβανοῦ πασᾶ (πέθανε τό 1389), τοῦ ὁποίου οἱ γιοί Γιακούμπ καί Σινάν σύστησαν βακούφι κοντά στό Λεσκοβίκι, ἡ δέ κόρη παντρεύθηκε ἕναν ἰμάμη καί γέννησε (1385;) τόν Ἀλή Τσαγίμογλου πού ἔκτισε τζαμί στόν ἴδιο τόπο (βλ. στό βιβλίο μου «Ἡ ἐπαρχία Κόνιτσας καί 12 ἀπό τά γύρω της χωριά στό

παρελθόν», 2023 σελ. 244.

Ὁ Ἀλή ἔκτισε στό παζάρι τοῦ Λεσκοβικιοῦ ἐμπορικά καταστήματα, τῶν ὁποίων τά μισθώματα διετίθεντο γιά τήν λειτουργία τοῦ τζαμιοῦ. Ἐπίσης ἔκτισε μία γέφυρα στόν ποταμό Σαραντάπορο, κοντά στό χωριό Hondorven derbend [Δερβένι] καί ἄλλη στόν ποταμό Βιώσα [Ἀῶο, ὑποθέτω ὅτι ἐπρόκειτο γιά τήν Μεσογέφυρα]. Ἡ γέφυρα στόν Σαραντάπορο δέν εἶναι ἰσχυρή, μονίμως δέ χρειάζονται αὐτή καί ὁ δρόμος της νά ἐπισκευάζονται, γι' αὐτό ἔχει ὁρισθεῖ ἀπό παλιά νά διατίθενται γιά τίς ἐπισκευές τους τά εἰσοδήματα τοῦ χωριοῦ τούτου. Ἐπιτηρητές ὁρίθησαν ὁ γιός τοῦ Ἀλῆ Γιακούμπ μπέης, μετά δέ τόν θάνατό του ὁ γιός του Μεχμέτ. Ἐπειδή ἔπρεπε νά ἐπισκευασθεῖ ἡ γέφυρα τῆς Βιώσας, ὁ Μεχμέτ ἔλαβε φιρμάνι πού ὅρισε νά διατίθενται τά εἰσοδήματα τοῦ ἐν λόγω χωριοῦ γιά τίς ἐπισκευές τῶν δύο γεφυρῶν, οἱ δέ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ νά μήν ἐνοχλοῦνται ἀπό κανέναν, νά ἐξαιροῦνται ἀπό τό παιδομάζωμα, τήν ἐργασία τους σέ κάτεργα καί τούς ἔκτακτους φόρους, νά καταβάλλουν τόν μειωμένο φόρο τῶν δερβενιῶν καί νά νέμονται τό δάσος τους μέ τά τσεκούρια τους.

Στό βακούφι τοῦ Γιακούμπ μπέη καί τοῦ Σινάν μπέη ἀνήκουν, μεταξύ ἄλλων: κῆπος καί ἀμπέλι στήν κατούνα Λεσκοβικίου, μύλος 2 θυρῶν στόν Σαραντάπορο, μύλος 3 θυρῶν στήν Μπελαστίτσα, ἀμπέλια 2 στόν Φωκά, χωράφια 9 στίς τοποθεσίες πλαγιά, Στουβουνίτσα, Μποτονίτσα.

Γ) Τό κατάστιχο «TD.99, Tapu Tahrir Defterleri, Tahrir-Mufassal-i Liva Avlonya, 1519» ἀναφέρει στίς σελίδες του 276-279 ὅτι *ἡ Διπαλίτσα* καί *ἡ Ὀστανίτσα* τό 1519 ἀνῆκαν στόν ναχιγιέ Boyoniye (Πωγωνιανῆς) τοῦ καζᾶ τοῦ Ἀργυροκάστου καί ὅτι στήν μέν Διπαλίτσα οἱ φορολογούμενοι ἦσαν 299 καί οἱ φόροι τους 22.707 ἄσπρα (ὑπῆρχαν καί 17 μπάστενες), στήν δέ Ὀστανίτσα οἱ φορολογούμενοι ἦσαν 261 καί ὁ φόρος τους 21.909 ἄσπρα.

Αναγνωστοπούλειος Σχολή Πλατεία Φριζή – Κειμηλιαρχείο

του Ηλία Ανδρέου

Προκειμένου να δώσω κάποια βαρύτητα στο θέμα που θα διαπραγματευθώ θα παραθέσω μια ρήση του Κάρολου Μαρξ από το Κομμουνιστικό Μανιφέστο. Ο Κάρολος για τους αμύητους είναι ένα πολύ παρεξηγημένο ιστορικό πρόσωπο εξ' αιτίας των όσων συνέβησαν επί Λένιν, Στάλιν, Μάο και λοιπών. Ο Μάρξ υπήρξε κατ' αρχάς φιλόσοφος, κοινωνιολόγος, οικονομολόγος. Έζησε στην εποχή άνδρωσης του καπιταλισμού, της ακραίας εκμετάλλευσης των εργατών με πολύωρα ωράρια εργασίας άνω των δεκαπέντε ωρών, της εργασίας μικρών παιδιών και της βιοτικής εξαθλίωσης στις εργατοσυνοικίες του Λονδίνου, του Παρισιού και των άλλων μεγαλουπόλεων της Ευρώπης. Ο ίδιος ζώντας στην ανέχεια και έχοντας την συμπαράσταση του Φρήντιχ Έγκελς υπερασπίσθηκε παντοιοτρόπως τα δίκαια της εργατικής τάξης. Το μνημειώδες έργο του, το Κεφάλαιο βοήθησε τον καπιταλισμό να διορθώσει τις στρεβλώσεις του, την δε εργατική τάξη την ανέδειξε σε ισότιμο εταίρο της οικονομικής ζωής.

Η περίφημη ρήση του Μαρξ με την οποία ξεκινούσε το έργο Κομμουνιστικό Μανιφέστο ήταν: Πάνω από την Ευρώπη πλανάται ένα φάντασμα που λέγεται Κομμουνισμός, αυτό το μανιφέστο ήταν κάτι ανάλογο με το Κοινωνικό Συμβόλαιο του Ζαν Ζακ Ρουσό.

Παραφράζοντας την ως άνω ρήση λέγω: Πάνω από την Κόνιτσα πλανάται ένα φάντασμα που λέγεται Αναγνωστοπούλειος Σχολή.

Με τον αείμνηστο φίλο μας αρχιτέκτονα Γιάννη Σακκούλη επισκεπτόμασταν τακτικά την Αναγνωστοπούλειο Σχολή θαυμάζοντας την υπέροχη αυτή κτηριακή υποδομή σύμφωνη με αρχιτεκτονικά πρότυπα των Η.Π.Α.

Ενθυμούμενος αυτές τις επισκέψεις και το λαμπρό παρελθόν διαλογίζομαι αν είναι δυνατόν αυτή η ανέλπιστη ευεργεσία, όμοια της οποίας δεν γνώρισε άλλη κοινωνία της Ελλάδας, θα μείνει φάντασμα του παρελθόντος, βουβή και σκοτεινή μέχρι συντέλειας των αιώνων!!! Προφανώς όχι.

Τα ετήσια μνημόσυνα εις μνήμην του Μεγάλου Ευεργέτη δεν αρκούν να μας βγάλουν από το χρέος όπως το όραμά του αποκτήσει νέο όραμα και οντότητα.

Αξιότιμε Περιφερειάρχη
κ. Αλέξανδρε Καχριμάνη

Γνωρίζετε πολύ καλά ότι η Αναγνωστοπούλειος Σχολή είναι ένα σπουδαίο κεφάλαιο για την Κόνιτσα. Έχετε προφανώς ζήσει και τις εγγενείς δυσκολίες κάθε εγχειρήματος αναγέννησης της Αναγνωστοπουλείου με το δεδομένο ότι το εν Βοστώνη Διοικητικό Συμβούλιο όχι μόνο δεν

γνωρίζει που πέφτει η Κόνιτσα αλλά ακόμη και η Ελλάδα.

Δεν διεκδικώ τον τίτλο του αναπτυξιολόγου και προσέχω να μην υπερβάλλω όπως οι τυχάρπαστοι με εισηγήσεις για Σχολές που παρέχουν πτυχία ανεργίας. Πιστεύω όμως πως η Αναγνωστοπούλειος πρέπει να αναγεννηθεί στα πλαίσια του Κοινωνικού Οράματος του Ευεργέτη. Ήτοι πρέπει να υπηρετήσει έναν από τους πολλούς στόχους που έχει το Κράτος στους τομείς της Υγείας και Πρόνοιας. Δοθείσης ευκαιρίας θέτω επίσης το ερώτημα: Τι θα γίνει με την παραχώρηση εκ μέρους της Αναγνωστοπουλείου ανάλογης έκτασης ώστε η οδός από την Πλατεία Φριζή έως την Πυροσβεστική αποκτήσει όλα τα στοιχεία μιας οδού η οποία εν πρώτοις θα παρέχει ασφάλεια και δεύτερο την όψη λεωφόρου με νησίδα και πεζοδρόμιο συν δενδροστοιχία. Αυτό ωφελεί και την Αναγνωστοπούλειο η οποία έχει απέραντη έκταση.

Πλατεία Φριζή Μαρδοχαίου

Όταν λαμβάνεται η απόφαση συνήθως από Δημοτικό Συμβούλιο όπως σε ένα δημόσιο χώρο πλατεία η οδό δοθεί τιμητικά το όνομα ενός εξέχοντος προσώπου είθισται να τοποθετείται και η ανάλογη ένδειξη με το όνομα του τιμώμενου και την ιδιότητα του π.χ. ευεργέτης, δήμαρχος, ποιητής, συγγραφέας κ.λπ. Όλοι γνωρίζουμε την πλατεία στάθμευσης οχημάτων ως πλατεία Φριζή αλλά ένδειξη δεν υφίσταται. Λόγω του ότι ο Μαρδοχαίος Φριζής ήταν εξέχων Αξιωματικός, Αντισυνταγματάρχης και έπεσε υπέρ Πατρίδος στο Τεπελένι τον Ιανουάριο του 1941 πρέπει να στηθεί επιτύμβια στήλη με τα ιστορικά στοιχεία και χάλκινη οβάλ προσωπογραφία η οποία θα παραχωρηθεί από το εδώ Ελληνικό Ισραηλιτικό Συμβούλιο το οποίο θα ανταποκριθεί ευχαρίστως.

Μια που αναφερόμαστε στην Πλατεία Φριζή, ανάντι η Ιερά Μονή Στομίου διαθέτει οικοπεδική έκταση ιδανική για την ανέγερση του Κειμηλιαρχείου τις Ιεράς Μητροπόλεως Δρυϊνοπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτσης.

Αν σε αυτή την κώμη έχει μείνει κόκος λογικής η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΣΤΕΓΗ επουδενί δεν πρέπει να κατεδαφιστεί. Μια τέτοια πράξη θα αποτελούσε ΙΕΡΟΣΥΛΙΑ.

Επί τέλους πρέπει να ξεφύγουμε από την νοοτροπία συγκέντρωσης των πάντων στο κέντρο.

Αν υπάρχουν χρήματα και δούμε μια Αναγνωστοπούλειο αναγεννημένη, πλατεία Φριζή αναβαθμισμένη, λεωφόρο από πλατεία Φριζή έως Πυροσβεστική και το Κειμηλιαρχείο να δεσπόζει στον χώρο, η Κόνιτσα θα έχει κάνει ένα τεράστιο βήμα προόδου.

Αποστολή της AXION HELLAS στην Κόνιτσα

Με εξαιρετικά μεγάλη επιτυχία ολοκληρώθηκε η 17η δράση της Axion Hellas από 20 έως και 24 Νοεμβρίου 2024 στην Κόνιτσα σε συνεργασία με το Δήμο Κόνιτσας.

Στο πλαίσιο της αποστολής έλαβαν χώρα ποικίλες δράσεις από τους 143 εθελοντές της Axion και με τη στήριξη 12 σημαντικών δωρητών(Ευρωκλινική, ΚΙΚΠΕ, Κινητή Μονάδα Μαστογραφίας, Κινητή Οφθαλμολογική Μονάδα, Κολλέγιο Ψυχικού, Galiotos Earcare, Lapin House, Motoroil, Sugar Free, Toyota, Vikos). Περισσότεροι από 620 κάτοικοι εξετάστηκαν από διακεκριμένους ιατρούς 22 ειδικοτήτων και πραγματοποιήθηκαν πάνω από 2.700 ιατρικές εξετάσεις στις υπάρχουσες κτηριακές υποδομές του Κέντρου Υγείας, αλλά και κατ' οίκον, όπου υπήρχε ανάγκη.

Οι εθελοντές της Axion Hellas σε συνεργασία με σημαντικούς φορείς, όπως η Ελληνική Αστυνομία, το Ίδρυμα Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη και το Πυροσβεστικό Σώμα παρουσίασαν εκπαιδευτικές και πολιτιστικές δράσεις με στόχο την ενημέρωση των μαθητών της Κόνιτσας. Συγκεκριμένα, σε συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία και το πρόγραμμα «Ασφαλής πλοήγηση στο διαδίκτυο», οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να ακούσουν για τους κινδύνους που κρύβει το διαδίκτυο και τους τρόπους αντιμετώπισής τους. Επίσης, σε συνεργασία με το Ίδρυμα Μαριάννα Β. Βαρδινογιάννη και το πρόγραμμα «Λέμε την αλήθεια στην εξουσία», ενημερώθηκαν σχετικά με θέματα που άπτονται της επίγνωσης, συνειδητοποίησης και υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σε συνεργασία με το Πυροσβεστικό Σώμα και το πρόγραμμα «Να κρατήσουμε πράσινο τον τόπο μας», οι μικροί κάτοικοι της Κόνιτσας ενημερώθηκαν για τους τρόπους αντιμετώπισης και διατήρησης του πράσινου τοπίου. Σε συνεργασία με το Secret Garden School, προσφέρθηκε το εκπαιδευτικό πρόγραμμα "A Morning Walk". Κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού, τα παιδιά χειρίστηκαν 50 ξύλινα κομμάτια ενός τρισδιάστατου παζλ, δημιουργώντας κάθε φορά το δικό τους μοναδικό δάσος. Στόχος του προγράμματος είναι να ευαισθητοποιήσει τους μικρούς μαθητές σχετικά με το περιβάλλον και το δασικό οικοσύστημα, ενώ παράλληλα τους ενθαρρύνει να αναπτύξουν τη δική τους αφήγηση μέσα από την ανακάλυψη και τη διερεύνηση, τη μάθηση μέσα από την πράξη, την καλλιέργεια της δημιουργικότητας και την ομαδικότητα.

Με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Μικροί Chef» και τη βοήθεια της Αργυρώς Μπαρμπαρίγου και του διαιτολόγου - διατροφολόγου Τάσου Παπαλαζάρου, τα παιδιά έμαθαν με βιωματικό και διασκεδαστικό τρόπο τα μυστικά της υγιεινής διατροφής και τη σημασία τους για ένα μέλλον με υγεία και ευεξία, ενώ είχαν την ευκαιρία, μέσω του εκπαιδευτικού προγράμματος «Ασφαλές Άγγιγμα» από το Σωματείο «Ελίζα» και το «Σέβομαι ¦· τη { Διαφορετικότητα» / από (τον Σύλλογο / Ελλήνων Ολυμπιονικών, να μάθουν πώς να προστατεύουν τον εαυτό τους και το σώμα

τους, να αναγνωρίζουν και να ξεχωρίζουν τα ασφαλή από τα «όχι ασφαλή» αγγίγματα, συμβάλλοντας στην πρόληψη και τη μείωση περιστατικών απόπειρας ή σεξουαλικής κακοποίησης, ενώ στους μαθητές των μεγαλύτερων τάξεων) πραγματοποιήθηκε / σεμινάριο πρώτων βοηθειών.

Στην αίθουσα του δημαρχείου τα παιδιά ενθουσιάστηκαν με τη θεατρική παράσταση «Η βασίλισσα των πάντων» και οι μεγάλοι απολαύσανε μια υπέροχη βραδιά κωμωδίας με τον Λάμπρο Φισφή και τον Δημήτρη Μακαλιά.

Μοναδική εμπειρία ήταν η γνωριμία των παιδιών με τον πρωταθλητή του μπάσκετ Παναγιώτη Βασιλόπουλο και την Ολυμπιονίκη της τοξοβολίας Φωτεινή Βαβάτση, ενώ τα μέλη της Ποδοσφαιρικής Ομάδας «ΑΜΣ Πίνδος Κόνιτσας» είχαν την τιμή να υποδεχτούν τον παλαίμαχο άσσο των ελληνικών γηπέδων και αρχηγό της Εθνικής Ελλάδος Γιώργο Καραγκούνη.

Στο πλαίσιο της αποστολής της η Axion Hellas και με την γενναιόδωρη προσφορά του Κοινωφελούς Ιδρύματος Κοινωνικού και Πολιτιστικού Έργου (ΚΙΚΠΕ) και της Axion Hellas κατασκευάστηκε μια παιδική χαρά στο κέντρο της Κόνιτσας, της οποίας τα εγκαίνια πραγματοποιήθηκαν, παρουσία του Διοικητικού Συμβουλίου της Axion Hellas, της Δημοτικής Αρχής και των κατοίκων της Κόνιτσας. Τα χαμόγελα των παιδιών, ανεκτίμητα.

Παράλληλα, παραδόθηκε μια πλήρως εξοπλισμένη παιδική βιβλιοθήκη στο Γ' Δημοτικό Σχολείο Κόνιτσας, το Κολλέγιο Ψυχικού δώρισε σύγχρονο εξοπλισμό για τα εργαστήρια φυσικής των σχολείων και η Εταιρεία Navarino δώρισε υπολογιστές και εξοπλισμό ψηφιακής τεχνολογίας σε δύο Δημοτικά της πόλης μας.

Με τη συνδρομή του Συλλόγου Γυναικών Κόνιτσας «Μυρτάλη» σε συνεργασία με την

Αργυρώ Μπαρμπαρίγου και τον Τάσο Παπαλαζάρου, ετοιμάστηκαν διάφορα παραδοσιακά εδέσματα και παρουσιάστηκαν μυστικά της τοπικής κουζίνας, ενώ παράλληλα επισημάνθηκε η διατροφική αξία τους.

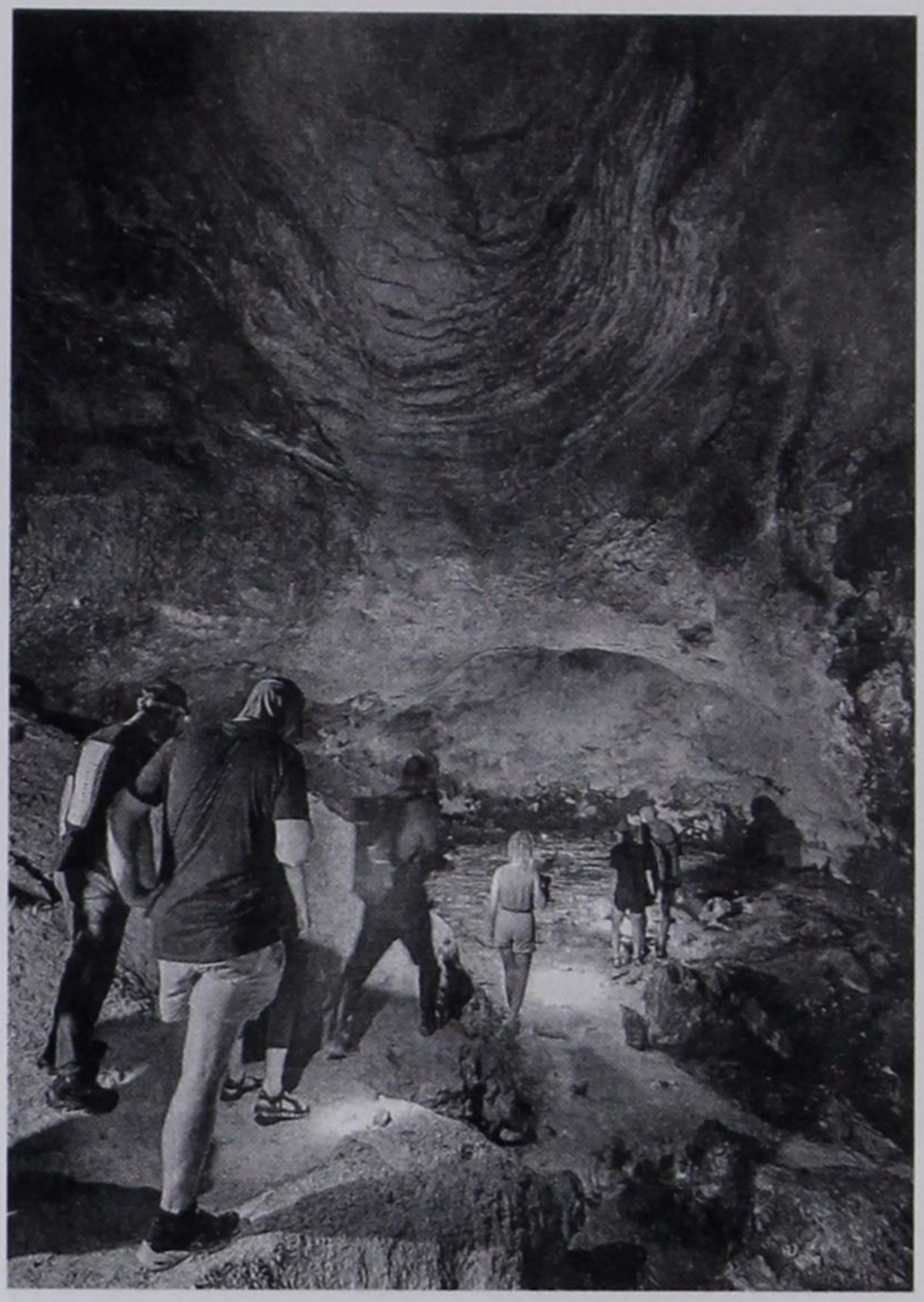
Οι δράσεις έκλεισαν το βράδυ του Σαββάτου 23 Νοεμβρίου 2024 με μια υπέροχη μουσική βραδιά με τη σύμπραξη του Ωδείου Αθηνών με τη Δημοτική Μουσική Σχολή Κόνιτσας.

Η Κόνιτσα εκφράζει εγκάρδιες ευχαριστίες στην Πρόεδρο κυρία Αλίκη Δρακούλη και όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου της Axion Hellas, σε όλους τους εθελοντές της αποστολής, τους δωρητές και τους συνεργαζόμενους φορείς που έμπρακτα πρόσφεραν τις πολύτιμες υπηρεσίες τους στην ακριτική κοινωνία μας.

Θερμές ευχαριστίες και στην Αναπληρώτρια Περιφερειάρχη Ηπείρου κυρία Αγνή Νάκου, για την καθοριστική δική της συμβολή στην υλοποίηση της δράσης, στον διοικητή της 6ης Υ.Π.Ε. κ. Ιωάννη Καρβέλη, τους ιατρούς και το προσωπικό του Κέντρου Υγείας Κόνιτσας και σε όλους εκείνους που εργάστηκαν για το ιδιαίτερα εποικοδομητικό και ωφέλιμο αποτέλεσμα.

Θειούχο Σπήλαιο – "Sulphur Cave"

Το Σάββατο, 12-10-2024, το απόγευμα, στην αίθουσα εκδηλώσεων του Δήμου Κόνιτσας, έλαβε χώρα επιστημονική διάλεξη για το «Θειούχο Σπήλαιο» που βρίσκεται στο φαράγγι του ποταμού Σαραντάπορου, κοντά στα ερείπια της γέφυρας Σκορδίλη. Με παραστατικό και εκλαϊκευμένο τρόπο, χωρίς δυσνόητες επιστημονικές λεπτομέρειες, παρουσιάστηκε στο κοινό της Κόνιτσας το πολύ αξιόλογο αυτό σπήλαιο, που ενώ βρίσκεται τόσο κοντά μας, λίγοι γνωρίζουν την ύπαρξή του. Από τον κεντρικό ομιλητή Dr Serban Sarbu, Βιοσπηλαιολόγο του Τμήματος Βιολογικών Επιστημών του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνια (Κεντρικό Ομιλητή)και τους ομιλητές DR Μάρκο Βαξεβανόπουλο, Διδάκτορα Γεωλογίας ΑΠΘ και Μαρία Φωτιάδη, Αρχαιολόγο βυθού, αναλύθηκε η αξία αυτού του σπηλαίου ως ενός μοναδικού παγκόσμιου γεωλογικού σχηματισμού, καθώς επίσης και η σημασία του για την περιοχή και τη διασυνοριακή συνεργασία, με σκοπό την προστασία και τη σωστή αξιοποίησή του. Στο εσωτερικό του υπάρχει ολόκληρο οικοσύστημα που στηρίζεται όχι στη λειτουργία της φωτοσύνθεσης, αλλά αξιοποιεί το υδρόθειο, μέσω βακτηρίων.

Το σπήλαιο, χαρτογραφήθηκε πρόσφατα από Τσέχους σπηλαιολόγους κι έχει μεγάλες αίθουσες με ύψος έως και 40 μέτρα. Έχει απουσία σταλακτιτών και ενώ η είσοδος κι ένα μεγάλος μέρος βρίσκεται στο Ελληνικό έδαφος, το υπόλοιπο συνεχίζει σε Αλβανικό.

Καταγράφηκε πλήθος εντόμων αλλά και νυχτερίδων. Μάλιστα, κάποια από αυτά υπάρχουν μόνο εκεί, όπως ένα είδος σκορπιού.

Τονίστηκε ότι, παρόλο που το σπήλαιο λόγω των συνθηκών που επικρατούν εκεί δεν είναι επισκέψιμο για το ευρύ κοινό, θα μπορούσε να αξιοποιηθεί για ξενάγηση μέσω εικονικής πραγματικότητας (Virtual Reality), ώστε ο επισκέπτης της περιοχής μας να μπορεί να γνωρίσει το εσωτερικό του, από απόσταση, χωρίς να θέτει τον εαυτό του σε κίνδυνο.

Π.Τ.

Η ΟΔΟΜΑΧΙΑ ΤΗΣ ΛΥΚΟΡΡΑΧΗΣ, 1η ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1940

Νίκος Β. Φασούλης

Είναι ιστορικά γνωστό ότι με την έναρξη του Ελληνοϊταλικού Πολέμου οι ιταλικές στρατιωτικές δυνάμεις πρόσβαλλαν τα ελληνικά σύνορα από τις τρεις παρακάτω κατευθύνσεις : η 51η μεραρχία πεζικού «Σιένα» (Siena) στον τομέα Θεσπρωτίας με σκοπό να φθάσει στην Ηγουμενίτσα, η 23η μεραρχία πεζικού «Φεράρα» (Ferrara) με την υποστήριξη της 131 τεθωρακισμένης Μεραρχίας «Κένταυρος» (Centauro) με κατεύθυνση τα Ιωάννινα και η επίλεκτη 3η μεραρχία αλπινιστών «Τζούλια» (Brigata Alpina Julia) στο μέτωπο του ορεινού όγκου του Γράμμου και του Σμόλικα ώστε να σπάσει την ελληνική γραμμή, να κινηθεί νότια προς Μέτσοβο και να εγκλωβίσει τις Ελληνικές δυνάμεις[1].

Ο Ελληνικός Στρατός σ΄ αυτό το μέτωπο είχε παρατάξει το Απόσπασμα του Συνταγματάρχη Δαβάκη με σταθμό διοικήσεως το Επταχώρι Καστοριάς, με απώτερο σκοπό να αντιμετωπίσει τους εισβολείς σε μία περιοχή μήκους 70 και βάθους 20 χιλιομέτρων. Το Απόσπασμα συγκροτούσαν δυο τάγματα του 51ου Συντάγματος πεζικού, μία μοίρα ορειβατικού πυροβολικού και μία ίλη ιππικού. Πρόσθετα διέθετε και ένα λόχο προκάλυψης με έδρα τη Βούρμπιανη, ο οποίος ανήκε στο 1ο τάγμα Κόνιτσας της 8ης μεραρχίας. Το αποτελούσαν κυρίως επιστρατευμένοι κάτοικοι της περιοχής Μαστοροχωρίων και της Κόνιτσας[2].

Αυτές οι δυνάμεις κατανεμήθηκαν σε τρείς υποτομείς. Ο 1ος υποτομέας, με διοικητή τον ταγματάρχη Πεζικού Κων/νο Αντωνόπουλο, είχε την ευθύνη της γραμμής Άγιος Ζαχαρίας -Σκάλα-Μεγάλη Πέτρα και Φαρμάκη της περιφέρειας Καστοριάς. Ο αντισυνταγματάρχης Πεζικού Δημήτριος Μυσίρης, διοικητής του 2ου υποτομέα με έδρα τη Λυκόρραχη, είχε την ευθύνη της γραμμής Πυρσόγιαννη - Καρδάρι – Γκόλιο – Λιόκο – Κιάφα -Χιονιάδες - Πληκάτι. Και ο 3ου υποτομέας, με διοικητή τον ταγματάρχη πεζικού Παντazή Αθανάσιο, με έδρα το Κάντζικο (Δροσοπηγή) είχε την ευθύνη της αμυντικής γραμμής Κάντζικο – Λαγάδα - Καστάννινανη – Μόλιστα -Αετομηλίτσα - Ανω και κατω Αρρένες[3].

Στα ξημερώματα της 28ης Οκτωβρίου, ημέρα Δευτέρα και 4:45 ω., φάλαγα της της 3ης ορεινής Μεραρχίας Τζούλια, η οποία ήταν στρατοπεδευμένη σε αλβανικό έδαφος της περιοχής Ερσέ-

---

[1] Αντ/γος ε.α. Νικόλαος Κολόμβας, Η Μάχη της Πίνδου, περιοδικό Στρατιωτική Επιθεώριση, Σεπτ.-Οκτ. 1998.

[2] Ι.Α. Βερνάρδος Δαβάκης- Πίνδος, Δημητράκος Α.Ε., 1945 α΄ έκδοση 1945, σ. 101.

[3] Ι.Α.Βενάρδου Δαβάκης – Πίνδος, Δημητράκος Α.Ε., α. έκδοση 1945, σ. 107-111.)

κας, αποτελούμενη από ένα τάγμα Αλπινιστών με πυροβολικό, επιτέθηκε αιφνιδιαστικά στα μεθόρια φυλάκιά μας 22ο στη θέση Πέτσιο, 23ο στη θέση Μπάτρα και το 24ο στη θέση Κούκουλη, τα οποία ανήκαν στο λόχο προκάλυψης Κόνιτσας, με διοικητή τον εφ. λοχαγό Δημήτριο Καντάρα. Από τα πυρά των εισβολέων, στο 24ο φυλάκιο, σκοτώθηκε ο πρώτος Νεκρός του Αποσπάσματος Δαβάκη. Πρόκειται για τον αρχιφύλακα εφ. λοχία Αναστάσιο Τσιώμο ή Τσιομίδη, με καταγωγή από το Βρυσοχώρι Ζαγορίου.[4]

Με την κατάληψη των χωριών Χιονιάδων και Γοργοπόταμου οι στρατιώτες των φυλακίων συμπτύχθηκαν στην έδρα του λόχου στη Βούρμπιανη. Στις 29 Οκτωβρίου, ημέρα Τρίτη, ο λόχος ακροβολίστηκε προς τη Λυκόρραχη και τη γραμμή άμυνας Πέτρα Μούκα- Αϊ Γιώργη- Σουμπλάζαρη -ποτάμι Σαραντάπορου. Το απόγευμα με καταρρακτώδη βροχή δόθηκε σκληρή μάχη και ο λόχος τις νυκτερινές ώρες υποχώρησε εντός του οικισμού. Σε αυτήν τη μάχη μεταξύ των νεκρών ήταν και ο συντοπίτης Χαλκιάς Σωτήρης (1915-1940) με καταγωγή από την Πυρσόγιαννη. Τις πρωϊνές ώρες της ίδιας μέρας, ύστερα από διαταγή του Αποσπάσματος Δημ. Δαβάκη, είχε αφιχθεί για ενίσχυση στη Λυκόρραχη ο ταγματάρχης Θωμάς Νικήτας[5]. Συνάντησε τον διοικητή του 2ου υποτομέα αντισυνταγματάρχη Δημ. Μυσίρη στο κτίριο του Δημ. Σχολείου του χωριού, στο οποίο ήταν εγκαταστημένο το τηλεφωνικό κέντρο. Ενημερώθηκε για τη γραμμή άμυνας Πέτρα Μούκα-Καζάνι- Άνω Αρρένα, η οποία ανήκε στην ευθύνη του 3ου υποτομέα. Κινήθηκε τις προμεσημβρινές ώρες με κάποια τμήματα του λόχου Διοικήσεως και του 11ου λόχου στην πρώτη γραμμή για να ενισχύσει το 2ο και 9ο λόχο, οι οποίοι διεξήγαγαν σκληρό αγώνα. Ο ταγματάρχης Θωμάς Νικήτας αγωνίσθηκε με ηρωισμό και συγκράτησε την αμυντική γραμμή. Όμως, το απόγευμα δέχθηκε διαμπερές τραύμα στο βραχίονα του δεξιού χεριού και αναγκάστηκε να αποσυρθεί, καταγράφοντας τον πρώτο τραυματία αξιωματικό του Αποσπάσματος Δαβάκη. Με την αποθεραπεία του τοποθετήθηκε στα οχυρά του Ρούπελ όπου και συγκινητικά μαχόμενος φονεύθηκε ενάντια των Γερμανών εισβολέων[6].

Ύστερα από λυσσώδη αντίσταση και την κατάρρευση των παραπάνω μετώπων άμυνας ο αντισυνταγματάρχης Δημήτριος Μυσίρης έλαβε διαταγή από τον Δαβάκη να συμπτυχθεί προς το Επταχώρι με τα εν διαλύσει τμήματα που είχαν μείνει στο πλευρό του διοικητή τους, αφού ο 2ος υποτομέας είχε διασπαστεί από διαρροές μεγάλου μέρους των τμημάτων που το συγκροτούσαν[7].

Τις απογευματινές ώρες της 30ης

---

[4] Εφημ. "Ηπειρωτικό Μέλλον" 31 Ιανουαρίου 1996 και εφημ: "Η φωνή της Φούρκας" Χ.Γ.Εξάρχου α.φ. 47/1996

[5] 'Εκθεση πεπραγμένων γεγονότων Ταγματάρχης Νικήτα Θωμά, ΓΕΣ. Φ. 668/Α/10.

[6] Ι.Α.Βενάρδου Δαβάκης – Πίνδος, Δημητράκος Α.Ε., α. έκδοση 1945, σ. 150-157

[7] Έκθεση πεπραγμένων Αντισυνταγματάρχη Δημ. Μυσίρη ΓΕΣ 668/Γ/1

Οκτωβρίου, ημέρα Τετάρτη, αφίχθηκε στο Επταχώρι ο Διοικητής της υπό επιστράτευσης 1ης Μεραρχίας υποστράτηγος Βασίλειος Βραχνός[8], προκειμένου να ηγηθεί της ευθύνης του Τομέα Πίνδου. Είχε προηγηθεί η άφιξη του ίλαρχου Δημητρίου Γεωργιάδη, του οποίου το εξαίρετο τμήμα είχε συγκροτηθεί τον Αύγουστο και το αποτελούσαν μία ίλη των τεσσάρων Ουλαμών με 12 αυτ. όπλα, ένας ουλαμός με τέσσερα πολυβόλα και ένας ουλαμός όλμων των 2 σωλήνων[9]. Ο υποστράτηγος Βασίλειος Βραχνός, παρουσία του Δημ. Δαβάκη, εξήρε το πατριωτισμό και την παλικαριά του αντισυνταγματάρχη Δημ. Μυσίρη και του ίλαρχου Δημ. Γεωργιάδου και τους επισήμανε την κρισιμότητα της πολεμικής κατάστασης, καθώς ύστερα από την υποχώρηση δεν υπήρχε η πληροφόρηση που βρίσκεται ο εχθρός, προς ποιες κατευθύνσεις κινείται και ποιες είναι οι προθέσεις του[10]. Διέταξε τον ίλαρχο Γεωργιάδη, με την δύναμη ενός ουλαμού ιππικού και μιας ομάδας πολυβόλων, να κινηθεί την επομένη προς τη θέση Πριάσωπο (ύψωμα Μπουχέτσι) με σκοπό να προβεί στην αναγνώριση. Οι πληροφορίες του ουλαμού αναγνωρίσεως που έφθασαν τις πρωινές ώρες της 31ης Οκτωβρίου, ημέρα Πέμπτη, ήταν ότι ο εχθρός δεν κατείχε την παραπάνω θέση. Αμέσως εκδόθηκαν διαταγές με τις οποίες ο ίλαρχος Γεωργιάδης εντάχθηκε στην ευθύνη του αντ/ρχη Δημ. Μυσίρη, συγκροτώντας ένα μικτό απόσπασμα, το οποίο έπρεπε να κινηθεί προς την κατεύθυνση Πριάσωπος -Λυκόρραχη και να ανακαταλάβει τις θέσεις επάνω Αρρένα – Μούκα- Σιουμουλάζαρη. Σε περίπτωση που συναντούσαν εχθρικό τμήμα να ελιχθούν υποχωρώντας προς το Επταχώρι, αφού προηγηθεί η ανατίναξη της γέφυρας του Σαρανταπόρου (στο ρέμα Μπαρδίτσα), καθώς εκεί υπήρχε το ειδικό συνεργείο με τα ανάλογα υλικά[11].

Ο Δημ. Μυσίρης, ήταν γενναίος πολεμιστής της Μικρασιατικής Εκστρατείας, μαζί με τους αξιωματικούς Λαμπράκη, Ανυφαντή, Ρογκάτο, Μαντάκο και άλλους νησιωτικοί και ξαγρυπνισμένοι αντιστάθηκαν τις τρείς πρώτες μέρες του πολέμου. Μπορεί να υποχώρησαν, αλλά δεν μπορούσαν να αποδεχθούν ότι είχαν νικηθεί.

Τις πρωινές ώρες της 1ης Νοεμβρίου, ημέρα Παρασκευή, ο 5ος και ο 9ος λόχος του Αποσπάσματος Μυσίρη-Γεωργιάδη, οι οποίοι ανήκαν στο 3/613 τάγμα, του 5ου Συντάγματος της Ι Μεραρχίας του Β. Σώματος Στρατού[12], κινήθηκαν από τη θέση Πριάσωπο με φάλαγγα πορείας προς συνάντηση του εχθρού μέσω του δύσβατου μονοπατιού Βλαχόστρατα – Σταυρός - Λυκόρραχη. Είχαν παρθεί

---

[8] Έκθεση πεπραγμένων υποστράτηγος Βασίλειος Βραχνός ΓΕΣ φ. 681/Α/1

[9] Έκθεση πεπραγμένων Ίλαρχου Δημητρίου Γεωργιάδη ΓΕΣ φ. 708/Ε/1

[10] Εφημερίδα "Ασύρματος" 5 Απριλίου 1945.

[11] Έκθεση Διοικητού της 1ης Μεραρχίας Υποστράτηγου Βραχνού Βασιλείου ΓΕΣ φ. 681/Α/1, σ. 5 έως 8.

[12] Έκθεση πεπραγμένων του Ταγματάρχη Θ. Νικήτα, ΓΕΣ φ. 668/Α/10, σελ. 1

όλα τα μέτρα ασφαλείας και είχαν προηγηθεί έφιπποι ανιχνευτές για τη συλλογή πληροφοριών. Στη θέση Κούμπλα συνάντησαν τους κατοίκους της Λυκόρραχης Δημήτριο Γ. Σδούκο (1990-1956) και το γιό του Κωνσταντή (1924-1948) οι οποίοι τους πληροφόρησαν ότι εντός του οικισμού έχει στρατοπεδεύσει Ιταλικός στρατός. Αμέσως ο Ίλαρχος Δημ. Γεωργιάδης κινήθηκε για να εντοπίσει τις θέσεις των Ιταλών. Έφιππος σε ελάχιστο χρόνο βρέθηκε στη θέση ράχη του Παππά (ύψωμα). Σε μικρή απόσταση, στη θέση Τρουλεΐκα Σελιά, αντίκρυσε την εχθρική δύναμη αποτελούμενη από δύο λόχους περίπου μεταγωγικών, χωρίς μέτρα προστασίας[13], να παίρνει το πρωϊνό συσσίτιο και τα καζάνια να βράζουν το κρέας που είχε επιταχθεί από βοοειδή ζώα των κατοίκων. Το μικτό απόσπασμα Μυσίρη- Γεωργιάδη αναπτύχθηκε κυκλωτικά από τρεις κατευθύνσεις[14], νότια, βόρεια και βορειανατολικά του οικισμού, αφού ο εχθρός δεν ήταν δυνατόν να διαφύγει νοτιοδυτικά λόγω των καταρρακτωδών βροχών των προηγούμενων ημερών και του φυσικού φαινομένου της υπερχείλισης του χειμάρρου της Ντιβόϊκας.

Τα παιδιά του χωριού ήταν μέσα στα καταλύματα των Ιταλών και συνομιλούσαν με τους στρατιώτες. Οι κάτοικοι που είχαν διασυνδέσεις με τον Ελληνικό Στρατό μέσω ενός τηλεβόα από τη θέση Ράχη του Παπά τους ενημέρωναν να απομακρυνθούν. Με την αποχώρηση των παιδιών και μια απρόσμενη εκπυρσοκρότηση όπλου οι Ιταλοί αντιλήφθηκαν την επικείμενη επίθεση και πανικοβλημένοι μέσα σε λίγο χρόνο διαλυθήκαν και κλείστηκαν στα σπίτια του χωριού μετατρέποντας τα σε φρούρια, άλλοι δε πήραν θέσεις κατά μήκος των ρεμάτων Γκουσιαβέτσι και Αρβανίτη.

Ο αντισυνταγματάρχης Δημ. Μυσίρης προώθησε άμεσα τους 5ο και 9ο λόχους να επιτεθούν σε συνεργασία με το ιππικό του Δημ. Γεωργιάδη, ο οποίος διέθετε ένα όλμο με βλήματα. Τη διοίκηση του 5ου λόχου, αποτελούμενο από τρεις διμοιρίες και μια εφεδρική, είχε ο λοχαγός Δημ. Λαμπράκης. Την δε διοίκηση του 9ου λόχου ανάλαβε ο ίδιος αντισυνταγματάρχης Δημ. Μυσίρης[15]. Τότε άρχισε η αιματηρή επίθεση του ιππικού εντός του χωριού και η άμυνα των Ιταλών, οι οποίοι ήταν πάνοπλοι από χειροβομβίδες. Για τους απειροπόλεμους στρατιώτες μας η οδομαχία ήταν άγνωστη. Ο αγώνας ήταν πολύ δύσκολος, αφού οι Ιταλοί είχαν οχυρωθεί, για αυτό υπήρξαν ορισμένοι διστακτικοί. Ο αντισυνταγματάρχης Δημ. Μισύρης έσπευσε στην πρώτη γραμμή και με το την ιαχή αέρα και τη σάλπιγγα να ενθαρρύνει με το προχωρείτε- προχωρείτε προέτρεψε τους στρατιώτες να προβούν, μέσα από καταιγιστικά πυρά, στην εκκαθάριση του εχθρού. Στις 11:00 ω. δέχεται διαμπερές τραύμα από σφαίρα στο αριστερό πόδι και αναγκάζεται να σταματήσει, γιατί δεν ήταν δυνατόν να βαδίσει. Ανέθεσε την

[13] Έκθεση πεπραγμένων Ίλαρχου Δημητρίου Γεωργιάδη, ΓΕΣ φ.668/Ε/1.

[14] ο. π.

[15] Έκθεση πεπραγμένων Αντισυνταγματάρχη Δημ. Μυσίρη ΓΕΣ 668/Γ/1

διοίκηση του Αποσπάσματος στο λοχαγό Δημ. Λαμπράκη και μεταφέρθηκε τις μεσημβρινές ώρες στο Επταχώρι[16].

Ο λοχαγός Δημ. Λαμπράκης διεύθυνε τη μάχη από το σπίτι του Γιώργου Χ. Φασούλη (1904-1977) στο οποίο είχε εγκαταστήσει ένα οπλοπολυβόλο, έχοντας ως υπασπιστή το εφ. ανθυπολοχαγό Ιωάννη Ηλία. Οι Ιταλοί αξιωματικοί είχαν ταμπουρωθεί, κατηφορικά σε απόσταση 100 μ.μ. περίπου, στο σπίτι του Χρήστου Δ. Σδούκου (1896-1983). Η μάχη συνεχίστηκε μέχρι αργά τις απογευματινές ώρες και το ηθικό των στρατιωτών μας αναπτερώθηκε όταν οι Ιταλοί δεν άντεξαν την επίθεση και άρχισαν να παραδίνονται. Με τη βοήθεια των εθελοντών κατοίκων του χωριού συνελήφθησαν 136 αιχμάλωτοι, 120 ημίονοι και άλλο πολεμικό υλικό[17]. Ο λοχαγός Δημ. Λαμπράκης το βράδι της οδομαχίας και προκειμένου οι Ιταλοί στρατιώτες να μη διαφύγουν της σύλληψης τοποθέτησε φυλάκια γύρω από τον οικισμό και προγραμμάτισε περιπολίες.

Σε αυτήν την οδομαχία, βάσει των στοιχείων του ΓΕΣ[18] τα οποία συμπίπτουν με τις μαγνητοφωνημένες μαρτυρίες του εμπειροπόλεμου συγχωριανού Π.Σ., αλλά και από άλλες προφορικές μαρτυρίες κατοίκων, οι νεκροί του Στρατού ήταν: ένας στρατιώτης στη θέση Ράχη Παπά, ο οποίος δέχθηκε τα εχθρικά πυρά τις πρωινές ώρες της οδομαχίας καθώς κουτσαίνοντας προφανώς από κάποιο τραύμα, κατευθύνονταν να καλυφθεί πίσω από το ύψωμα (ράχη). Ο ενταφιασμός του έγινε στο ίδιο σημείο, κάτω από ένα δένδρο αγριαχλαδιάς (γκορτσιάς). Σε αυτή τη θέση είναι ενταφιασμένος ένας από τους δύο τιμημένους νεκρούς μας. Πρόκειται για το λοχία Ιωάννου Παναγιώτη του Νικ., γεννημένο το 1919 στα Βραγγιανιά Ευρυτανίας ή για το στρατιώτη Πουλιανίτη Σπυρίδωνας του Θεοδώρου, γεννημένος το 1912 στο Πυργετό Τρικάλων (δικηγόρο). Δεν απομένει παρά να πραγματοποιηθεί ο εντοπισμός και η αναγνώριση – προσδιορισμός, μέσω της ταυτοποίησης των οστών με τη διαδικασία του DNA. Ένας άλλος στρατιώτης μας έχασε τη ζωή του στη μεγάλη πέτρα, που βρίσκεται σήμερα μεταξύ του αλωνιού και του γκρεμισμένου σπιτιού της Χρυσάνθης Κ. Σδούκου (1924-2007), χωρίς να υπάρχουν μαρτυρίες για το χώρο ενταφιασμού.

Ακόμα, ένας ηρωικός δεκανέας, έπεσε για την πατρίδα στη θέση Τσιάδικα Αλώνια. Δέχθηκε τα πυρά πολυβόλου όπλου που είχαν εγκαταστημένο οι Ιταλοί σε μικρή απόσταση, απέναντι και κάτω από το σπίτι Ιωάννη Γ. Τσίου (μαγειρειό). Πιθανότατα, πρόκειται για τον Χαϊκάλη Ιωάννη του Χαραλάμπους, γεννηθέντα το 1910 στη Φραγκίστα Ευρυτανίας,. Τα στοιχεία του ΓΕΣ/Β/5° Φ. 900/36/635557 Σ. 2285/12-3-24 αναφέρουν ότι ο παραπάνω δεκανέας σκοτώθηκε στις 31 Οκτωβρίου. Όμως, αυτό δεν μπορεί να ισχύει αφού από το από-

[16] ο. π.

[17] Έκθεση πεπραγμένων Ίλαρχου Δημητρίου Γεωργιάδη, ΓΕΣ φ.668/Ε/1.

[18] Έγγραφο, ΓΕΣ/Β/5° Φ. 900/36/635557 Σ. 2285/12-3-2024

γευμα της 30ης Οκτωβρίου ο Στρατός μας υποχωρώντας είχε εγκαταλείψει το χωριό.

Από αυτόν το νεκρό, ο οποίος έφερε θανάσιμο τραύμα από σφαίρα στο λαιμό, με εντολή του Λοχαγού Δημ. Λαμπράκη έβγαλε τις εξαρτήσεις και πήρε τον οπλισμό του ο χωριανός μας Π.Σ., προκειμένου να οπλισθεί ο ίδιος με σκοπό να συμμετάσχει στις συλλήψεις αιχμαλώτων.

Την ίδια ώρα που η οδομαχία στο χωριό ήταν σε εξέλιξη ο πολίτης Νικόλαος Νούτσος του Σπύρου (1896 - 1940) τραυματίζεται θανάσιμα από αδέσποτη σφαίρα, ενώ βρίσκονταν μέσα στο σπίτι του και zητωκραύγαzε για την επιτυχία του Στρατού μας. Ο Νικ. Νούτσος υπήρξε πολεμιστής του Μικρασιατικού Πολέμου και συμπολεμιστής του Λοχαγού Δημητρίου Καντάρα, ο οποίος όταν έμαθε για το θάνατό του έκλαψε και εξομολογήθηκε στους στρατιώτες του: «Παιδιά μου, ο Νικόλαος Νούτσος ήταν ένας ενθουσιώδης στρατιώτης στη Μικρασιατική Καταστροφή. Δυστυχώς σε μια μάχη σκοτώθηκαν όλοι οι στρατιώτες μου και γύρισα στην Πατρίδα μας, μόνο με τον αλησμόνητό μου Νίκο Νούτσο. Σήμερα έχασα και αυτόν, στο χωριό που γεννήθηκε. Δεν θα τον ξεχάσω ποτέ, μα ποτέ σ΄ όλη μου τη zωή[19].» Τις μεσημβρινές ώρες της ίδιας ημέρας τραυματίσθηκε μέσα στο σπίτι του ο Βάσος Χαράλαμπος (1870-1940), καθώς κατέρρευσε η χωμάτινη στέγη του σπιτιού εξ αιτίας κάποιου όλμου. Υπέκυψε στα τραύματά του ύστερα από τρεις μέρες. Ένα γεγονός, το οποίο προσωπικά έμαθα το έτος 2010 από τον Χρήστο Δ. Κολωνιάρη (1910-2005) και μου το επιβεβαίωσαν οι απόγονοί του. Για αυτόν το θάνατο δεν υπάρχει κάποια γραπτή μαρτυρία, αλλά δεν μπορεί να αμφισβητηθεί. Άλλωστε, σήμερα και οι αποσπασματικές προφορικές μαρτυρίες αποτελούν μέρος της ιστορικής έρευνας.

Στη νίκη του Ελληνικού Στρατού συνέβαλαν με συγκινητική συμμετοχή και οι κάτοικοι του χωριού. Από την πρώτη μέρα της επίθεσης των Ιταλών συγκροτήθηκε Επιτροπή αποτελούμενη από το Προέδρο του χωριού Αθανάσιο (Νάσιο) Κ. Καρανίκα και τη συμμετοχή των γερόντων Κων/νο (Κώτσιο) Κολωνιάρη και του Μιχαήλ (Μίχο) Σδούκο του Παγιώργη η οποία αποφάσισε όλα τα γυναικόπαιδα να μεταφερθούν σε ασφαλές χώρο. Με την υποχώρηση του Στρατού μας και την κατάληψη του χωριού από τους Ιταλούς, μεταφέρθηκαν και διανυκτέρευσαν στις ποιμενικές καλύβες στη θέση Γκουστερίτσα. Η κατεύθυνση που κινήθηκαν τα γυναικόπαιδα ήταν προς την έδρα του Αποσπάσματος Δαβάκη. Προς Επταχώρι, κατά μήκος του Σαραντάπορου, κινούνταν και οι κάτοικοι των χωριών Πυρσόγιαννης, Βούρμπιανης και Ασημμοχωρίου[20]. Την επομένη μέρα, την 30η Οκτωβρίου, αφού οι Ιταλοί εγγυήθηκαν την ασφάλεια των κατοίκων, αποφασίσθηκε η

[19] Χρήστος Εξάρχου, εφημερίδα "Η φωνή της Φούρκας"

[20] Χρήστος Εξάρχου, εφημερίδα "Η φωνή της Φούρκας"α.φ.47/1996

επιστροφή τους. Έδεσαν άσπρα μαντήλια πάνω σε ξύλα και ακολούθησαν το μονοπάτι Γκουστερίτσα – Αϊ Θανάση – Παρασπόρη με κατεύθυνση το χωριό. Όταν έφθασαν στη θέση Αλατσιά είδαν στα Μητρέϊκα χωράφια να έχει στρατοπεδεύσει Ιταλικός στρατός. Μόλις τους αντίκρυσαν οι στρατιώτες άρχισαν να τους χαιρετούν και να κραυγάζουν Athina - Athina, δηλαδή ότι πήγαιναν για Αθήνα. Ευτυχώς, εντός του οικισμού δεν παρατηρήθηκε καμία λεηλασία ή καταστροφή. Τις βροχερές ημέρες στις οποίες δόθηκαν οι μάχες γύρω και εντός του οικισμού οι κάτοικοι της Λυκόρραχης άνοιξαν τα σπίτια τους να φιλοξενήσουν και να περιθάλψουν τους Στρατιώτες μας. Μετέφεραν αδιακρίτως τους τραυματίες στο κτίσμα του Βακούφικου νερόμυλου, στον οποίο ήταν ο σταθμός των πρώτων βοηθειών. Πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους ως σύνδεσμοι και οδηγοί, συνέλαβαν πολλούς αιχμαλώτους από τους οποίους αρκετοί είχαν κρυφτεί στις αχυρώνες και παραδίνονταν φοβισμένοι. Ενδεικτικό της προσφοράς των κατοίκων της Λυκόρραχης στο Στρατό, είναι το καταγεγραμμένο περιστατικό στο οποίο ο Κοσμάς Ορ. Σδούκος (1900-1946), κτηνοτρόφος, έψησε μια γίδα 25 οκάδων και τη διέθεσε στην ομάδα των στρατιωτών που βρίσκονταν στη θέση Μάρμαρο και είχαν την ευθύνη της φύλαξης της διάβασης Κακιά Σκάλα-Καλλιθέα-Καλάμι λέγοντας χαρούμενος «Φάτε παιδιά, πόλεμος είναι και με τη νίκη[21]».

Σ΄ αυτό το σημείο ήθελα να αναφερθώ στις πηγές του άρθρου και ειδικότερα στα σημεία που δεν υπάρχουν πηγές βιβλιογραφίας για όσα διαδραματίσθηκαν στην οδομαχία (μάχη) της Λυκόρραχης. Για όλες αυτές τις λεπτομερείς αναφορές υπάρχουν μαρτυρίες κατοίκων που έζησαν αυτά τα συγκλονίστηκά γεγονότα. Ωστόσο, κύρια πηγή είναι η μαγνητοφώνηση το έτος 1980 του μακαρίτη Σδούκου Παναγιώτη του Δημητρίου (Π.Σ.) (1900-1983), ο οποίος με πολύ παραστατικό τρόπο μου περιέγραψε τις ένδοξες μέρες του πολέμου στο χωριό μας. Ο Π.Σ. ανήκε στους χωριανούς που πρωταγωνίστησαν, καθόσον είχε την εμπειρία, αφού κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο εντάχθηκε εθελοντής στην «Κυβέρνηση Εθνικής Αμύνης» (ΑΝΤΑΤ) και υπηρέτησε το βαθμό του λοχία στο πόλεμο της Μικράς Ασίας, εκτός αυτού υπήρξε γραμματέας την Κοινότητας από το 1925 μέχρι το έτος 1939.

Η προηγούμενη δημοτική αρχή της Κόνιτσας περιόδου 2019-2023, με χρηματοδότηση του Συνδέσμου Αποστράτων Αξιωματικών Ιππικού -Τεθωρακισμένων σε επιλεγμένο χώρο του νέου οικισμού της πρώην Λυκόρραχης, στο Κεφαλοχώρι, διαμόρφωσε και έστησε μνημείο τους οποίους και ευχαριστούμε. Ευελπιστούμε οι όποιες ανακρίβειες στην τιμητική και ενημερωτική πλακέτα να αποκατασταθούν.-

[21] ο.π.

Ο ΝΑΟΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΜΟΛΥΒΔΟΣΚΕΠΑΣΤΟΥ

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ

Ο οικισμός της Μολυβδοσκεπάστου (Διπαλίτσας) βρίσκεται στην ελληνοαλβανική μεθόριο, σε απόσταση 23 χιλ. από την Κόνιτσα. Από τους σημαντικότερους οικισμούς της ευρύτερης περιοχής της Κόνιτσας, κτισμένος στην πλαγιά του όρους Νεμέρτσικα, στη συμβολή των ποταμών Αώου και Σαρανταπόρου, οφείλει την ονομασία του στη γειτονική μονή της Παναγίας Μολυβδοσκέπαστης. Πιθανότατα υπήρχε ήδη από τον 11ο αιώνα, συναντάται ωστόσο σε επίσημα έγγραφα στα 1298 όταν αναφέρεται ως κέντρο της Αρχιεπισκοπής Πωγωνιανής[1], η οποία είχε ως έδρα τον ναό των Αγίων Αποστόλων. Την εποχή αυτή η αρχιεπισκοπή κατέχει την 25η θέση στην λεγόμενη *Έκθεση* του Ανδρονίκου Γ΄ Παλαιολόγου, ενώ αργότερα μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης αναφέρεται στους καταλόγους των εξαρτημένων από το Οικουμενικό Πατριαρχείο αρχιεπισκοπών. Από τον βυζαντινό οικισμό έχει διασωθεί μόνο ο ναός του Αγίου Δημητρίου[2], μνημείο του 13ου αιώνα. Στη διάρκεια της Τουρκοκρατίας ο οικισμός γνώρισε άνθιση και ιδιαίτερα κατά τον 16ο και 17ο αιώνα, περίοδο κατά την οποία αναγείρονται και διακοσμούνται αρκετά εκκλησιαστικά μνημεία στην περιοχή ενώ η αρχιεπισκοπή με έδρα πλέον τη μονή Κοίμησης της Θεοτόκου αναφέρεται Τρίτη στον κατάλογο του Πατριαρχείου. Η ανάπτυξη διεκόπη γύρω στα 1770, μετά την καταστροφή του οικισμού από επιδρομές άτακτων παραστρατιωτικών ομάδων Τουρκαλβανών. Πολλοί από τους κατοίκους του οικισμού διώχθηκαν και πολλοί κατέφυγαν σε μακρινές περιοχές ακόμα και στις ακμάζουσες Παραδουνάβιες Ηγεμονίες Η έδρα της αρχιεπισκοπής μεταφέρθηκε αρχικά στο γειτονικό χωριό Κακόλακκος και αργότερα στη Πωγωνιανή ενώ ο αρχιεπίσκοπος διέμενε πλέον στα μετόχια της μονής στο Βουκουρέστι. Τον 19ο αιώνα η αρχιεπισκοπή με πατριαρχικό σιγίλιο διαλύθηκε και ενώθηκε με την τότε Μητρόπολη Κορυτσάς και Βελλάς.

Η ανέγερση του ναού των Αγίων Αποστόλων[3] ανάγεται στη βυζαντινή περίοδο αφού το 1298 αναφέρεται ως έδρα της αρχιεπισκοπής Πωγωνιανής. Ωστόσο ο ναός που σώζεται σήμερα χρονολογείται με ενεπίγραφη πλάκα εντοιχισμένη στον

[1] Γκατσόπουλος 1975, 608.Κεφαλλωνίτου 2001, 1

[2] Καραμπερίδη 2003, 291-309-429. Καραμπερίδη 2006.

[3] Καραμπερίδη 2006, 26-35

βόρειο εξωτερικό τοίχο του νάρθηκα το έτος 1537/38 περίοδο ιδιαίτερης ανάπτυξης του οικισμού, όπου ανακατασκευάζονται παλιότεροι ναοί και κτίζονται καινούριοι Από την ίδια επιγραφή μαθαίνουμε ότι ο ναός τοιχογραφήθηκε σχεδόν έναν αιώνα αργότερα το 1645. Η επιγραφή έχει ως εξής[4]:

ΟΥΤΟΣ Ο ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ ΚΑΙ ΘΟΙΟΣ ΝΑΟΣ, Ο ΕΙΣ ΟΝΟΜΑ ΤΙΜΩΜΕΝΟΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΕΝΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΠΑΝΕΥΦΗΜΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ ΑΝΗΓΕΡΘΗ ΕΚ ΒΑΘΡΩΝ ΕΥΔΟΚΙΑ ΘΕΟΥ, ΔΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ ΚΟΠΟΥ ΤΕ ΚΑΙ ΕΞΟΔΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΜΑΚΑΡΙΑ ΤΗ ΛΗΞΕΙ ΓΕΝΟΜΕΝΟΥ ΚΥΡ ΠΑΝΟΥ ΤΟΥ ΑΡΣΕΝΗ ΔΙΑ ΨΥΧΙΚΗΝ ΑΥΤΟΥ ΣΩΤΗΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΑΥΤΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ ΖΜΣΤ ΕΤΟΣ(7046=1537) ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΥΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΑΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ ΚΥΡΟΥ ΠΑΧΩΜΙΟΥ ΜΕΤΑ ΔΕ ΠΑΡΑΔΡΟΜΗΝ ΧΡΟΝΩΝ ΟΥΚ ΟΛΙΓΩΝ ΘΕΙΩ ΖΗΛΩ ΚΙΝΗΘΕΙΣ Ο ΤΙΜΙΩΤΑΤΟΣ ΚΥΡ ΠΑΝΟΣ ΩΣ ΤΗΝ ΕΥΠΡΕΠΕΙΑΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΑΓΑΠΩΝ ΕΞΟΔΙΑΣΕΝ ΕΞ ΙΔΙΩΝ ΑΝΑΛΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΙΣΤΟΡΗΣΕΝ ΑΥΤΟΝ ΚΑΙ ΚΑΛΛΩΠΙΣΕΝ ΩΣ ΚΑΘΩΣ ΟΡΑΤΑΙ ΥΠΕΡ ΨΥΧΙΚΗΝ ΑΥΤΟΥ ΣΩΤΗΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΓΟΝΕΩΝ: ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΥΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΠΩΓΩΝΙΑΝΗΣ ΚΥΡΟΥ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ ΕΝ ΕΤΟΙ ΖΡΝΔ(7154=1645) ΜΗΝΙ ΝΟΕΝΒΡΙΩ Κ ΧΕΙΡ ΕΜΟΥ ΤΟΥ ΤΑΠΕΙΝΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΕΚ ΧΩΡΙΟΥ ΓΡΑΜΜΟΣΤΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΥΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΚΟΥΤΑΡΙ

Οι δύο κτήτορες του ναού ζωγραφίζονται σε μία μεγάλη παράσταση δεξιά της κτητορικής επιγραφής, στον δυτικό τοίχο του ναού. Οι δύο κτήτορες αποδίδονται ολόσωμοι να προσφέρουν ομοίωμα της εκκλησίας στον ευλογούντα Χριστό. Τόσο οι αρχοντικές ενδυμασίες τους όσο και ο προσδιορισμός του Πάνου Αρσενίου «ως αυθεντικός πραγματευτής» προδίδουν ότι ανήκαν στην τάξη των πλούσιων εμπόρων με πιθανό πεδίο δράσης τις ελληνικές παροικίες των Βαλκανίων και της Ευρώπης Η επιγραφή της παράστασης αυτής αποτελεί ουσιαστικά συμπλήρωση της κτητορικής επιγραφής και έχει ως εξής:

«ΠΑΝΟΣ ΑΡΣΕΝΙΟΥ ΑΥΘΕΝΤΙΚΟΣ/ ΠΡΓΜΑΤΕΥΤΗΣ ΚΑΙ ΚΤΗΤΩΡ/ ΕΚ ΒΑΘΡΩΝ ΤΗΣ/ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ» και «ΠΑΝΟΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΤΟΥ ΠΟΤΕ/ ΣΑΚΕΛΑΡΙΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΣ ΚΤΗΤΩΡ/ ΤΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΑΣ».

Οι επιγραφές είναι επιμελημένες και έχουν ελάχιστα ορθογραφικά λάθη σε αντίθεση με άλλα έργα σύγχρονα γραμμοστινών ζωγράφων. Η επιγραφή του ναού σηματοδοτεί την πρώτη επιγραφικά τεκμηριωμένη εργασία γραμμοστινών ζωγράφων μετά το 1603 όταν δηλαδή οι Μιχαήλ και Κωνσταντίνος εκτελούν την ιστόρηση του καθολικού της μονής Διβροδουνίου. Τις τοιχογραφίες υπογράφουν ο Δημήτριος από τη Γράμ-

[4] Τσάμπουρας 2013, 208

μοστα και ο γιος του Ιωάννης Σκούταρης ο οποίος είναι ο μοναδικός ζωγράφος από την περιοχή του Γράμμου που αναφέρει το επίθετό του.

Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

Ο ναός είναι μεγάλων διαστάσεων και ανήκει στον τύπο του τετρακιόνιου σύνθετου σταυροειδή εγγεγραμμένου[5] με δωδεκάπλευρο τρούλο, εξάπλευρη κόγχη στα ανατολικά και σύγχρονο νάρθηκα στα δυτικά. Το κωδωνοστάσιο και η ανοιχτή στοά της νότιας πλευράς αποτελούν μεταγενέστερες προσθήκες. Ο ναός καλύπτεται με στέγη από σχιστόπλακες από την οποία εξέχει ο τρούλος τις πλευρές του οποίου κοσμούν βαθμιδωτά αψιδώματα τα οποία επιστέφει οδοντωτή ταινία από πλίνθους. Ανάλογη ταινία κοσμεί τα έξι μικρά μονόλοβα παράθυρα που ανοίγονται στο τύμπανο του τρούλου καθώς και το γείσο κάτω από τη στέγη του τρούλου. Ο βόρειος και νότιος τοίχος του ναού κοσμείται με σειρά τυφλών αψιδωμάτων με πλίνθινη επίστεψη. Η κύρια είσοδος του μνημείου ανοίγεται στον νότιο τοίχο του κυρίως ναού. Αρκετά ενδιαφέρουσα είναι η εσωτερική διαρρύθμιση του μνημείου και κυρίως του Ιερού Βήματος που καλύπτεται με καμάρες ενώ τα πλάγια διαμερίσματά του (Πρόθεση, Διακονικό), διαχωρίζονται από τον κεντρικό χώρο με συνεχείς τοιχοποιίες στις οποίες ανοίγονται μικρές τοξωτές θύρες επικοινωνίας. Χαρακτηριστικό είναι το σύνθρονο των ιερέων με τον επισκοπικό θρόνο στο μέσον του οποίου βρίσκεται στη κεντρική κόγχη του ιερού, θέση που κατείχε πολύ παλιότερα κατά την παλαιοχριστιανική περίοδο. Η παρουσία του συνδέεται με τη λειτουργία του ναού ως έδρα επισκοπής.

Ο ορθογώνιος χώρος του κυρίως ναού έχει την τυπική διαρρύθμιση ενός σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού. Στο κέντρο, τέσσερις εξάπλευροι κτιστοί πεσσοί στηρίζουν τον τρούλο κα τις τέσσερις ψηλές καμάρες που σχηματίζουν το σχήμα του σταυρού. Τα πλάγια διαμερίσματα που δημιουργούνται ανάμεσα στις καμάρες και τους πλευρικούς τοίχους καλύπτονται με αβαθείς θόλους (φουρνικά). Ο κυρίως ναός επικοινωνεί με τον νάρθηκα μέσω τριών τοξωτών θυρών στο δυτικό τοίχο του. Ο νάρθηκας είχε κα απευθείας επικοινωνία με τον περίβολο μέσω δύο θυρών στη νότια και δυτική πλευρά του. Από τις δύο θύρες αυτή της δυτικής πλευράς τοιχίστηκε σε μεταγενέστερη εποχή. Ο νάρθηκας είχε ξύλινη οροφή ωστόσο η σημερινή μορφή του πρέπει να είναι αποτέλεσμα μεταγενέστερης επέμβασης αφού ενδείξεις στο ανώτερο τμήμα της τοιχοποιίας του φανερώνουν ότι αρχικά καλύπτονταν με καμάρα.

ΟΙ ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ο ναός έμεινε ακόσμητος για πολλές δεκαετίες ώσπου το 1645 με χορηγία από την προσωπική του περιουσία του

[5] Nicol 1953, 146-148. Καραμπερίδη 2006, 29-31.

Πάνου Παπαδημητρίου, που είχε διατελέσει και σακελλάριος[6] ιστορήθηκε ο ναός λόγω «αγάπης για την ευπρέπεια του οίκου του Θεού». Οι τοιχογραφίες είναι έργα του ζωγράφου Δημητρίου και του γιου του Ιωάννη Σκούταρη[7] από το χωριό Γράμμοστα του νομού Καστοριάς. Η κτητορική επιγραφή φαίνεται να έχει γραφεί με το γραφικό χαρακτήρα του ζωγράφου Ιωάννη και όχι του Δημητρίου. Το μεγαλύτερο μέρος εξάλλου των τοιχογραφιών έχει εκτελεστεί από τον ζωγράφο Ιωάννη Σκούταρη και όχι από τον γηραιότερο Δημήτριο το έργο του οποίου περιορίζεται στον τρούλο και στο ανώτερο τμήμα των κεραιών του σταυρού στο χώρο του Ιερού και στο νότιο τοίχο του ναού.

Το εικονογραφικό πρόγραμμα του ναού έχει οργανωθεί με προσοχή και εφαρμόζεται στα καλοσχηματισμένα διάχωρα με ακρίβεια. Ο συγκεκριμένος τρόπος οργάνωσης των παραστάσεων ενός σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού με τον Χριστό Εμμανουήλ και τον Χριστό μέγα Αρχιερέα στις καμάρες και την πληθώρα παραστάσεων από τον βίο και τα πάθη του Ιησού, μαρτύρια αγίων και στρατιωτικών αγίων στις χαμηλότερες ζώνες θα αποτελέσει πρότυπο για όλους τους γραμμοστινούς ζωγράφους της επόμενης γενιάς. Πρωτότυπη είναι η διακόσμηση των τεσσάρων κιόνων στον κεντρικό χώρο του ναού με την παράσταση του Χριστού Μεγάλου Αρχιερέα με τους Αποστόλους Πέτρο και Παύλο και παραστάσεις αγίων και προφητών σε στηθάρια και ημίσωμων ιεραρχών στο κατώτερο μέρος

Ιδιαίτερα συμπυκνωμένο είναι το εικονογραφικό πρόγραμμα στον χώρο του ιερού. Στην πρόθεση παριστάνεται το Στιχηρό των Χριστουγέννων και στην κόγχη ένας ενδιαφέρον συνδυασμός της Άκρας Ταπείνωσης και του Μελισμού με συλλειτουργούντες διακόνους. Στο διακονικό ενδιαφέρον παρουσιάζουν η Ζωοδόχος Πηγή που πλαισιώνεται από τους σημαντικούς υμνογράφους Ιωάννη Δαμασκηνό και Κοσμά τον Μελωδό, ενώ στον ίδιο χώρο αναπτύσσονται οι μεγάλης κλίμακας συνθέσεις της Κοίμησης του Εφραίμ του Σύρου καθώς και η Ρίζα Ιεσσαί, δηλαδή το γενεαλογικό δέντρο της Παναγίας και του Χριστού στη βάση του οποίου εικονίζεται σειρά αρχαίων Ελλήνων σοφών. Στο κεντρικό μέρος του Ιερού εικονίζεται στην καμάρα ο Ακάθιστος Ύμνος και στην αψίδα η Πλατυτέρα, η Κοινωνία των Αποστόλων και στο χαμηλότερο μέρος μια παράσταση του Μελισμού με ιδιαίτερη διαμόρφωση. Ο Χριστός του Μελισμού τοποθετείται ανάμεσα σε μία παράσταση με το Άγιο Κεράμιο και της σπάνιας παράστασης της μορφής του Χριστού με τρία πρόσωπα[8]. Χαμηλότερα η διακόσμηση του τοίχου συνεχίζεται χωρίς δια-

[6] Χατζούλη 2000, 356, σημ.6

[7] Χουλιαράς 2010, 116-117. Houliaras 2012, 61- 72

[8] Παισίδου 2001, 373-394

κοπή στο χτιστό σύνθρονο αποδεικνύοντας ότι οι ζωγράφοι είχαν πρόθεση να δημιουργήσουν μια ψευδαίσθηση τρισδιάστατης απεικόνισης.

Ο ναός από άποψη εικονογραφίας παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον αν και τεχνοτροπικά στερείται αντίστοιχων έργων γραμμοστινών καθώς η δραστική συμμετοχή στη ζωγραφική του μνημείου του Ιωάννη Σκούταρη, ενός ζωγράφου με περιορισμένες τεχνικές δυνατότητες φαίνεται να υποβαθμίζει το τελικό εικαστικό αποτέλεσμα. Στον ίδιο θα πρέπει να αποδοθεί και η εικόνα του ένθρονου Χριστού με αποκαλυπτικά σύμβολα και μικρότερες παραστάσεις των αποστόλων που βρίσκεται στο νεώτερο τέμπλο του ναού και παρουσιάζει μεγάλη ομοιότητα με μεταγενέστερη υπογεγραμμένη εικόνα του ζωγράφου με παρόμοιο θέμα από τον ναό του Αγίου Νικολάου στη Δρόβιανη. Έργο του ίδιου εργαστηρίου φαίνεται να είναι τα βημόθυρα του τέμπλου που βρίσκονται στη συλλογή εικόνων του ναού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σ. Γκατσόπουλος, «Αρχιεπισκοπή Πωγωνιανής» *HE* 24 (1975), 604-617

Φ. Κεφαλλωνίτου, *Μολυβδοσκέπαστος*, Αθήνα 2001

Α. Καραμπερίδη, Ζωγράφοι από τον Γράμμο στην Ήπειρο του 17ου αιώνα. Στοιχεία από τις επιγραφές των έργων τους, Μίλτος Γαρίδης (1926- 1996), Αφιέρωμα, Ιωάννινα 2003, τομ. Α3 293-294.

Α. Καραμπερίδη, Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά Μνημεία Μολυβδοσκεπάστου, Ιωάννινα 2006

Α. Καραμπερίδη, Η μονή Πατέρων και η ζωγραφική του 17ου αιώνα στην περιοχή της Ζίτσας Ιωαννίνων , Ιωάννινα 2009, 349-352

Μ. Παισίδου Η ανθρωπόμορφη Αγία Τριάδα στον Άγιο Γεώργιο της Ομορφοκλησιά Καστοριάς στο Αφιέρωμα στη μνήμη του Σωτήρη Κίσσα, Θεσσαλονίκη 2001, 373-394.

Θ. Τσάμπουρας, *Τα καλλιτεχνικά εργαστήρια από την περιοχή του Γράμμου κατά τον 16ο και 17ο αιώνα,* Θεσσαλονίκη 2013

Γ. Χατζούλη, «Τα δάνεια εικονογραφικά και τεχνοτροπικά στοιχεία της δυτικής τέχνης στη ζωγραφική της λιτής του καθολικού της Μονής Βαρλαάμ Μετεώρων από τους Θηβαίους αδελφούς Κονταρή» *Τρικαλινά* 20 (2000), 355-379

Ι. Χουλιαράς *Η εντοίχια θρησκευτική ζωγραφική του 16ου και 17ου αιώνα στο Δυτικό Ζαγόρι,* Αθήνα 2009, 406-407

Ι. Χουλιαράς, « Ο ζωγράφος Ιωάννης Σκούταρης από τη Γράμμοστα (1645-1673)» *30ο Συμπόσιο Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης, περιλήψεις εισηγήσεων, Αθήνα* 2010, 116-117

D. Nicol, The churches of Molyvdoskepastos, *Annual of the British School of Athens* 48 (1953), 146-152

I. Houliaras «The Work of the Painter Ioannis Skoutaris from Grammosta, Kastoria in Epirus and Southern Albania (1645-1672/73)», (με σερβική περίληψη), *Zbornik Maticesrpske za likovne umetnosti* 40 (2012), 59-72.

Ένας αρχαίος κίονας στην κεντρική πλατεία της Κόνιτσας μας διηγείται την ιστορία του: από τις όχθες του ποταμού Νείλου στις όχθες του ποταμού Αώου

Χαρητάκης Παπαϊωάννου, Δρ. Βιολόγος
Βασίλης Μέλφος, Καθηγητής Γεωλογίας Α.Π.Θ.

Στην κεντρική πλατεία της Κόνιτσας και συγκεκριμένα στο δεξί πλευρό της σκάλας που οδηγεί στη σημερινή καφετέρια με την ονομασία «Μπαλκονάκι» (παλιότερα Ζαχαροπλαστείο Κοκοβές) και στο σημερινό συμβολαιογραφείο Μερόπης Σούρλα (παλιότερα συμβολαιογραφείο Ιωάννου Γ. Παπαϊωάννου) υπάρχει μία πέτρα σε σχήμα κυλίνδρου, ύψους ενός μέτρου και τριάντα εκατοστών και διαμέτρου 40 εκατοστών. Η πέτρα αυτή δεν φαίνεται να σχετίζεται με κάποιον λειτουργικό ρόλο στο σημείο που βρίσκεται, δηλαδή δεν συμμετέχει στη συνολική δομική μορφή της σκάλας ή γενικότερα του κτηρίου με τα προαναφερόμενα καταστήματα, στο οποίο οδηγεί η σκάλα. Η πέτρα μάλιστα με την πάροδο του χρόνου έχει ενσωματωθεί κατά κάποιον τρόπο στο γενικότερο σκηνικό και η παρουσία της περνά αδιάφορη στο μάτι όχι μόνο των διερχόμενων αλλά και των τακτικών «θαμώνων» των παρακείμενων καταστημάτων.

Ποια λοιπόν είναι η ιστορία αυτής της πέτρας και γιατί αξίζει να κάνουμε μια ειδική αναφορά σε αυτήν;

Ας δούμε πρώτα το σχετικά πρόσφατο παρελθόν της πέτρας ή πιο σωστά του σπονδύλου ενός αρχαίου κίονα, διότι περί αυτού πρόκειται. Γυρνώντας προς τα πίσω τον χρόνο, 50 περίπου χρόνια πριν, φτάνουμε στα μισά περίπου της δεκαετίας του 1970, τότε που γινόταν η διαμόρφωση του χώρου στον οποίο επρόκειτο να χτιστεί, όπως και έγινε, η Μαθητική Εστία της Κόνιτσας, στη θέση Γραβίτσια. Τότε, οι χειριστές των εκσκαπτικών μηχανημάτων ανέσυραν από το εσωτερικό του εδάφους μία -τουλάχιστον- περίεργη πέτρα, η οποία φαινόταν ότι είχε υποστεί επεξεργασία από ανθρώπινο χέρι, και -όπως ήταν αναμενόμενο- τους κίνησε την περιέργεια. Υποθέτω ότι οι ίδιοι ή τα μέλη της τότε Δημοτικής Αρχής θα ειδοποίησαν τις αρμόδιες υπηρεσίες, που δεν είμαι σε θέση να γνωρίζω τι έπραξαν. Παράλληλα ενημερώθηκε και ο Πρόεδρος του νεοϊδρυθέντος Εξωραϊστικού και Φιλοπρόοδου Συλλόγου Κόνιτσας, δηλαδή ο πατέρας μου Ιωάννης Παπαϊωάννου και υποθέτω και τα μέλη του ΔΣ του συλλόγου που-αν δεν κάνω λάθος- ήταν οι: Σωτήριος Τουφίδης, Ευάγγελος Ευαγγελίδης, Σωτήριος Βαγενάς και Κωνσταντίνος Νικολόπουλος.

Από ότι είμαι σε θέση να γνωρίζω από τον πατέρα μου, Ιωάννη Παπαϊωάννου, δεν φαίνεται να δόθηκε από τους καθύλην αρμοδίους ιδιαίτερη προσοχή για το εύρημα αυτό. Δηλαδή μάλλον δεν διερευνήθηκε λεπτομερώς αν η παρουσία της πέτρας ή των πετρών -αν θυμάμαι καλά ο πατέρας μου σε επιτόπια επίσκεψη είδε περισσότερους από έναν σπονδύλους κιόνων στη θέση αυτή- σχετίζονταν με κάποιο ενδιαφέρον κτίσμα που υπήρχε εκεί κατά το σχετικά κοντινό (βυζαντινή- οθωμανική εποχή) ή πολύ μακρινό παρελθόν (αρχαία εποχή). Παράλληλα οι εργασίες θεμελίωσης της Μαθητικής Εστίας προχωρούσαν με εντατικό ρυθμό και υπήρχε κίνδυνος να απωλεσθούν τα ευρήματα, δηλαδή να θαφτούν ή να πεταχτούν μαζί με τα υπόλοιπα μπάζα ως άχρηστο υλικό, πράγμα που ενδεχομένως έγινε για ένα μέρος των ευρημάτων. Υπό αυτές τις συνθήκες και έχοντας την αγωνία να μην χαθεί οποιοδήποτε εύρημα θα μπορούσε να δώσει έστω και λαμπυρίσματα φωτός στην ιστορία της αγαπημένης μας πόλης, της Κόνιτσας, ζήτησε από τον χειριστή των μηχανημάτων, πιθανά κάποιο μέλος της ευρύτερης οικογένειας Βαγενά, να ανασύρει την πέτρα και να την μεταφέρει στην κεντρική πλατεία που τότε -αν δεν κάνω λάθος- ήταν υπό κατασκευή (με μέριμνα επίσης του Εξωραϊστικού & Φιλοπρόοδου Συλλόγου Κόνιτσας). Γι αυτό, επέλεξε να τοποθετηθεί σε δημόσιο χώρο μεν, αλλά έξωθεν του Συμβολαιογραφείου του, ώστε να μην υπάρχει ο κίνδυνος να βανδαλιστεί ή να πεταχτεί ως κάτι εντελώς άχρηστο στην όχθη του ποταμού Αώου ή οπουδήποτε αλλού εναποτίθενται μπάζα και γενικώς παντός είδους άχρηστα υλικά.

Και από τότε, δηλαδή από τη μακρινή δεκαετία του 1970, τα χρόνια πέρασαν, οι περισσότεροι άνθρωποι που συμμετείχαν στη «διάσωση» της πέτρας ή γνώριζαν την ιστορία της και θα μπορούσαν «να την προστατέψουν» από οποιαδήποτε μη δέουσα παρέμβαση, σιγά σιγά και αθόρυβα αναχώρησαν από τον κόσμο ετούτο και άλλοι άνθρωποι πλέον περνούν από εκεί και μπορώ να πω με βεβαιότητα πως κανένας του δεν γνωρίζει τίποτα για αυτήν.

Θυμάμαι πως στο παρελθόν, γνωρίζοντας από πρώτο χέρι το ιστορικό της τελευταίας πενταετίας της πέτρας, προσπάθησα επανειλημμένως να μάθω κάτι παραπάνω για αυτήν, αλλά δυστυχώς ποτέ δεν προέκυπτε κάτι ενδιαφέρον. Μάλιστα κάπου βρήκα; διάβασα; ρώτησα και μου είπαν; Ότι εκεί ήταν ένας από τους τεκέδες της Κόνιτσας και ότι ό,τι βρέθηκε εκεί ήταν τα υπολείμματα από αυτόν τον τεκέ (χώρος λατρείας των μπεκτασήδων μπουσουλμάνων) και κατά συνέπεια δεν υπήρχε λόγος να κοιτάει κανείς παραπίσω στο χρόνο. Ο πατέρας όμως επέμενε ότι επρόκειτο για κάτι πολύ παλιό, κατά πάσα πιθανότητα ερχόμενο από τα βάθη των αρχαίων χρόνων.

Και να που μια μέρα, χωρίς να το περιμένω από πουθενά, μια ακτίδα φωτός έλαμψε πάνω στην πέτρα. Το καλοκαίρι του 2022 διοργανώναμε στην Κόνιτσα το

1ο θερινό σχολείο του Γεωπάρκου Βίκου-Αώου (εγώ με την ιδιότητα του συντονιστή του Γεωπάρκου) και ανάμεσα στους προσκεκλημένους ομιλητές ήταν και ο κ. Βασίλειος Μέλφος, καθηγητής Κοιτασματολογίας-Γεωχημείας στο Τμήμα Γεωλογίας του ΑΠΘ, ο οποίος έκανε μια άκρως ενδιαφέρουσα εισήγηση με θέμα «Τα πετρώματα ως δομικοί λίθοι στα μνημεία». Με τη λήξη των μαθημάτων κατά την ημέρα εκείνη κάναμε μια περιήγηση στην Άνω Κόνιτσα και μεταξύ των άλλων συζητήσαμε για την ιστορία της πόλης αλλά και για τα δομικά υλικά, τα οποία χρησιμοποιήθηκαν στο παρελθόν στις κατασκευές που στέκουν ακόμα όρθιες στη φθορά του χρόνου. Τότε μου ήρθε στο μυαλό «η πέτρα μας» και ευθύς αμέσως του ζήτησα να την δει και να πει τη γνώμη του. Η αλήθεια είναι ότι κατά την «αυτοψία» δεν περίμενα να ακούσω από τον καθηγητή κ. Β. Μέλφο αυτά που του ζήτησα αργότερα να μου τα στείλει και γραπτώς. Διαβάστε τα λοιπόν:

«Πώς συνδέονται ο πρώην συμβολαιογράφος της Κόνιτσας Ιωάννης Γ. Παπαϊωάννου και ο αρχαίος κίονας στην κεντρική πλατεία της Κόνιτσας που πολλοί τον προσπερνούν καθημερινά, αλλά ελάχιστοι τον έχουμε προσέξει; Ο κίονας αυτός μεταφέρθηκε στη θέση στην οποία βρίσκεται από τη θέση Γραβίτσια στην οποία και βρέθηκε κατά τη δεκαετία του 1970, όπως μου ανέφερε ο υιός του, κ. Χ. Παπαϊωάννου.

Έχει όμως ενδιαφέρον να αντλήσουμε κάποιες πληροφορίες για το παρελθόν του κίονα. Ο λίθος από τον οποίο κατασκευάστηκε ονομάζεται γρανοδιορίτης που είναι ένα πλουτωνικό γρανιτικό πέτρωμα και σχηματίστηκε από την στειροποίηση ενός μάγματος σε σχετικά μεγάλο βάθος στον στερεό φλοιό της Γης. Είναι το πιο διαδεδομένο μαγματικό πέτρωμα και αποτελείται κυρίως από τα ορυκτά πλαγιόκλαστο, καλιούχο άστριο, χαλαζία, κεροστίλβη και βιοτίτη. Στην Ελλάδα τέτοια πετρώματα υπάρχουν πολλά στην Θράκη, στην Μακεδονία, και στις Κυκλάδες, και καταλαμβάνουν μεγάλες εκτάσεις. Συχνά συνδέονται με την δημιουργία μεταλλοφόρων κοιτασμάτων, όπως χρυσού, αργύρου, χαλκού, μολύβδου, ψευδαργύρου και πολλών σπανίων μετάλλων.

Αυτά ως προς τα επιστημονικά γεωλογικά χαρακτηριστικά του κίονα. Από πού όμως μπορεί να προέρχεται αυτό το πέτρωμα και με ποιον τρόπο έφτασε στην Κόνιτσα; Η απάντηση ίσως να φαίνεται εύκολη, αλλά δεν είναι. Εφόσον η Ελλάδα έχει τόσους γρανοδιορίτες, λογικό δεν είναι ο κίονας να προέρχεται από κάποια από τις περιοχές που προαναφέραμε; Η πραγματικότητα όμως είναι διαφορετική. Στην Αρχαία Ελλάδα δεν έγινε εξόρυξη γρανιτικών πετρωμάτων για την κατασκευή κιόνων, εκτός από ελάχιστες περιπτώσεις όπως στην Δήλο, αλλά μόνο για τοπική χρήση. Για κίονες, το πιο κατάλληλο δομικό υλικό ήταν το λευκό μάρμαρο, ένα πέτρωμα με το οποίο η χώρα μας έχει προικιστεί από την φύση, και έχει την καλύτερη ποιότητα σε όλο τον κόσμο. Εξόρυξη κιόνων από γρανίτες-γρανοδιορίτες

γινόταν κατά την αρχαιότητα στην χερσόνησο της Τροίας της Μικράς Ασίας, αλλά κυρίως στην Αίγυπτο, με μεγαλύτερη διάδοση κατά την Ρωμαϊκή περίοδο.

Στα μνημεία της Ελλάδας δεν έχει γίνει κάποια συστηματική μελέτη με γεωλογικές και γεωχημικές μεθόδους στους γρανιτικούς κίονες που είναι αναρίθμητοι, ώστε να διαπιστωθεί η πηγή προέλευσης της πρώτης ύλης. Από τις μακροσκοπικές παρατηρήσεις των κιόνων και τις ιστορικές πηγές είναι σχεδόν βέβαιο ότι οι κίονες αυτοί προέρχονται είτε από την Μικρά Ασία είτε από την Αίγυπτο. Είναι εντυπωσιακό ότι στην Αίγυπτο λειτούργησαν από την εποχή των Φαραώ έως και την ύστερη Ρωμαϊκή περίοδο πάνω από 200 λατομεία γρανιτικών πετρωμάτων, ασβεστόλιθου και ψαμμίτη, κατά μήκος του Νείλου από το Ασουάν έως την Μεσόγειο, αλλά και κατά μήκος της Ανατολικής Ερήμου μεταξύ του Νείλου και της Ερυθράς Θάλασσας. Εντούτοις η εξόρυξη και χρήση κιόνων από γρανίτη-γρανοδιορίτη επεκτάθηκε ιδιαιτέρως κατά την Ρωμαϊκή περίοδο, έως και τα Παλαιοχριστιανικά χρόνια. Τέτοιους όμως κίονες συναντούμε συχνά και σε Βυζαντινά μνημεία, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά σε όλα τα Βαλκάνια και στην Κωνσταντινούπολη, μέχρι και την Ρώμη. Η παρουσία τους στα μνημεία αυτά αποδίδεται σε δεύτερη χρήση από προγενέστερα κτήρια.

Όσο και αν φαίνεται περίεργο, η μεταφορά των τεραστίων γρανιτικών ογκολίθων με βάρος μερικούς τόνους, δεν αποτελούσε μεγάλο πρόβλημα, αν και ήταν μία κοπιαστική και επικίνδυνη εργασία. Υπήρχε η τεχνογνωσία ώστε οι κίονες να μετακινούνται από τον χώρο των λατομείων μέχρι τις περιοχές όπου θα γινόταν οι κατασκευές. Για παράδειγμα στην Αίγυπτο, η μεταφορά γινόταν με κάρα από τα λατομεία μέχρι τον Νείλο ποταμό, και από εκεί με πλωτά μέσα έως τα λιμάνια της Αιγύπτου, όπου φορτωνόταν στα πλοία και μεταφερόταν σε όλη την Μεσόγειο. Στην συνέχεια πάλι με κάρα έφθαναν στις περιοχές όπου κτιζόταν κάποιο σημαντικό δημόσιο κτήριο. Αυτό δείχνει ότι η επιλογή χρήσης κιόνων από γρανίτη-γρανοδιορίτη ήταν μία εξαιρετικά ακριβή επιλογή, και αυτό ισχύει και για το κτήριο από όπου προέρχεται ο κίονας της Κόνιτσας. Ίσως οι αρχαιολόγοι με τα ανασκαφικά δεδομένα της ευρύτερης περιοχής να μπορέσουν να μας κατατοπίσουν περισσότερο, και σε συνδυασμό με τις παραπάνω πληροφορίες, να αντιληφθούμε πότε και γιατί κτίστηκε ένα πολυδάπανο μνημείο με τόσο ακριβούς λίθους στην περιοχή της Κόνιτσας.

Μέχρι τότε ο αρχαίος γρανιτένιος κίονας στην πλατεία της Κόνιτσας, αμίλητος και αμετακίνητος, θα μας προκαλεί δέος και θαυμασμό! Και ευχόμαστε πάντα να υπάρχουν άνθρωποι σαν τον παλιό συμβολαιογράφο της Κόνιτσας Ιωάννη Γ. Παπαϊωάννου και τους συνεργάτες του που σκύβουν με σεβασμό και διασώζουν την πολιτιστική κληρονομιά μας».

ΟΡΘΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΑΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΜΕ ΑΡΚΟΥΔΑ

ΟΔΗΠΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ ΔΑΣΩΝ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

• Τις τελευταίες δεκαετίες το πρόβλημα προσέγγισης άγριων ζώων σε πιο ανθρωπογενή περιβάλλοντα αυξάνεται παγκοσμίως. Με την προσαρμοστικότητα που την χαρακτηρίζει, η καφέ αρκούδα πλέον ενσωματώνεται και σε πιο «ανθρωπογενή» τοπία και οικοσυστήματα. Διάφοροι παράγοντες εξυπηρετούν αυτή την συμπεριφορά, όπως η δάσωση τών περιοχών εγγύς των οικισμών, η εντατικοποίηση των χρήσεων γης, οι χρονιές χαμηλής καρποφορίας και η μη ορθή διαχείριση των απορριμμάτων ή νεκρών ζώων. Όλα αυτά έκαναν την αρκούδα να προσαρμοστεί σε «νέες», εύκολα προσβάσιμες, ανθρωπογενούς προέλευσης τροφές.

• Αν μια αρκούδα προσελκυστεί από την μυρωδιά κάποιας ανθρωπογενούς προέλευσης πηγής τροφής, όπως λόγου χάρη κάποιο νεκρό ζώο ή απορρίμματα και το καταναλώσει, η κίνηση/συμπεριφοράαυτή είναι καθοριστική για να λάβει μια τροφική ανταμοιβή. Οι αρκούδες έχουν την ικανότητα εκμάθησης από μια εμπειρία και αυτή η διαδικασία αρκεί ώστε η αρκούδα να αποκτήσει συμπεριφορά τροφικής «εξάρτησης».

• Η σύνδεση μεταξύ οσμητικού ερεθίσματος και τροφικής ανταμοιβής γίνεται εφόσον το ζώο κατάφερε επιτυχώς να έχει πρόσβαση σε ανθρωπογενούς προέλευσης τροφή, χωρίς καμία αρνητική εμπειρία και αρχίζει να αναπτύσσει νέα συμπεριφορικά πρότυπα ώστε να συνεχίσει να ψάχνει για τις συγκεκριμένες ανθρωπογενείς πηγές τροφής.

• Όταν χρησιμοποιούνται επανειλημμένα τέτοιες πηγές τροφής σε κοντινή απόσταση από οικισμούς (ή/και εντός), η αρκούδα συνηθίζει και εξοικειώνεται με την ανθρώπινη παρουσία και την συσχετίζει με την εύρεση τροφής. Η παρεμπόδιση της χρήσης ανθρωπογενών πηγών τροφής σε κοντινή απόσταση από τους οικισμούς ή εντός αυτών, μαζί με άλλες ενέργειες διαχείρισης/διευθέτησης, είναι κρίσιμο μέρος της πρόληψης των αλληλεπιδράσεων ανθρώπου αρκούδας.

• Άλλο αίτιο της επαφής της αρκούδας με τον άνθρωπο έχει να κάνει με την ηθολογία και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του είδους. Για παράδειγμα, λιγότερο κυριαρχικά, ανήλικα αρσενικά άτομα ή θηλυκά με τα μικρά τους, είναι πιθανό να χρησιμοποιήσουν περιοχές ανθρώπινης εξάπλωσης για την προστασία τους από περισσότερο κυριαρχικά άτομα.

• Η αρκούδα έχει πολύ καλή ακοή και όσφρηση και όχι τόσο καλή όραση. Επίσης έχει εξαιρετική μνήμη και αντίληψη.

Αν δεν ενοχληθεί, ακολουθεί συγκεκριμένη "ρουτίνα" στις καθημερινές της μετακινήσεις. Χρησιμοποιεί την ίδια όχθη ρεματιάς, τον ίδιο δασικό δρόμο ή το ίδιο μονοπάτι για τις μετακινήσεις της, για να πάει στη φωλιά της και τους ίδιους οπωρώνες για να βρει φρούτα ή άλλα σημεία που έχει ξαναβρεί τροφή.

• Εφόσον κινούμαστε σε μια περιοχή με παρουσία αρκούδας κάνουμε την παρουσία μας αισθητή δημιουργώντας θόρυβο, πχ μιλώντας μεταξύ μας ή τραγουδώντας ή χρησιμοποιώντας μια σφυρίχτρα, αν κάνουμε άθληση, όπως τρέξιμο. Αν η αρκούδα μας ακούσει ή μας μυρίσει θα φροντίσει να φύγει πριν καν αντιληφθούμε την παρουσία της. Χρησιμοποιούμε κυρίως τους υπάρχοντες δασικούς δρόμους και μονοπάτια και αποφεύγουμε τηδιέλευση μέσα από πυκνή βλάστηση. Αν έχουμε σκύλο τον κρατάμε δεμένο.

• Εφόσον την συναντήσουμε, μένουμε ακίνητοι, κρατάμε την ψυχραιμία μας και αφήνουμε χώρο στο ζώο για να απομακρυνθεί Προσπαθούμε να οπισθοχωρήσουμε αργά προς την αντίθετη κατεύθυνση, αναγνωρίζοντας την «κυριαρχίαν της στο χώρο και δεν τρέχουμε ή κάνουμε ενέργειες που μπορεί να θεωρήσει ως απειλή (πετάμε πέτρες, κατευθυνόμαστε προς το ζώο κλπ). Αν βρισκόμαστε σε όχημα παραμένουμε σε αυτό δεν την πλησιάζουμε αναπτύσσοντας ταχύτητα ή την ακολουθούμε αν συνεχίσει να περπατάει στην οδό.

• Σε περίπτωση στενών χώρων δημιουργούμε χώρο διαφυγής για την αρκούδα και δεν της "κόβουμε" το δρόμο.

• Η όρθια στάση δεν είναι δείγμα επιθετικότητας αλλά ανίχνευσης του χώρου. Αν συναντήσουμε μια αρκούδα και σταθεί στα πίσω πόδια είναι για να ανιχνεύσει και να αποφασίσει τον δίοδο διαφυγής της.

• Οι πιο συνηθισμένες περιπτώσεις για εκδήλωση κάποιας μορφής επιθετική συμπεριφορά είναι:

ί) Να είναι θηλυκή αρκούδα με μικρά, οπότε να θέλει να προστατεύσει τα μικρά της.

Η) Να είναι κοντά στο πτώμα ενός ζώου, οπότε να θέλει να προστατέψει το φαγητό της.

ιίί) Να αιφνιδιαστεί από την παρουσία μας χωρίς να μας έχει αντιληφθεί

• Μην αφήνετε σκουπίδια έξω από τους κάδους απορριμμάτων ή τους κάδους ανοιχτούς.

• Μην πετάτε σκουπίδια, άλλες τροφές ή υπολείμματα νεκρών ζώων ή σοδειάς ανεξέλεγκτα.

• Φροντίστε για την έγκαιρη συγκομιδή καρπών που βρίσκονται εντός ή πλησίον οικισμών, ώστε να είναι δύσκολη η ανεύρεση τροφής από το ζώο.

• Να εγκατασταθεί φωτισμός περιμετρικά των οικοπέδων, αποθηκών, θερμοκηπίων ή κτηνοτροφικών εγκαταστάσεων.

• Όσοι έχουν οικόσιτα ζώα να φροντίζουν για την ασφάλειά τους ειδικά κατά τις νυχτερινές ώρες. Το ίδιο ισχύει και για τις τροφές των ζώων.

• Αποτελεσματικές μέθοδοι αποτροπής ζημιών σε καλλιέργειες, κυψέλες, ή πτηνοκτηνοτροφικές εγκαταστάσεις είναι η τοποθέτηση ηλεκτροφόρας περίφραξης ή η χρήση σκύλων φύλαξης.

• Οι ζημιές που προκαλούνται από την αρκούδα αποζημιώνονται από τον (ΕΛΓΑ) για τους ασφαλισμένους αγρότες και κτηνοτρόφους.

• Η ενημέρωση της Δασικής Υπηρεσίας, του Δήμου και της Αστυνομίας για περιστατικό εμφάνισης αρκούδας θα πρέπει να είναι άμεση.

• Τονίζεται ότι η καφέ αρκούδα είναι απόλυτα προστατευόμενο είδος με βάση την θνική νομοθεσία [άρθρο 258, παρ. 2ε και 2ζ (ΝΔ 86/69) του Δασικού Κώδικα], ενώ περιλαμβάνεται και ως είδος προτεραιότητας στα παραρτήματα ΙΙ και IV της Οδηγίας των Οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ). Επίσης, περιλαμβάνεται στο παράρτημα ΙΙ της Σύμβασης της Βέρνης ως είδος υπό αυστηρή προστασία, ενώ το εμπόριό της καθώς και το εμπόριο τμημάτων της απαγορεύεται σύμφωνα με τη Σύμβαση CITES.

Σ.Σ.

Να προσθέσουμε και εμείς κάποιες προτάσεις. Αν οι αρμόδιοι φορείς (Δασαρχεία κ.α.) Οικολογικές οργανώσεις κλπ. φρόντιζαν να φυτεύουν δέντρα, κορομηλιές, συκιές, αχλαδιές κλπ. στους τόπους που ζουν οι αρκούδες και αν στα ίδια σημεία έριχναν φρούτα, λαχανικά αντί να τα πετούν στις χωματερές, δεν θα λύναμε το πρόβλημα; Ας το σκεφτούν οι αρμόδιοι...

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Στις 27 Ιούλη, επισκέφτηκα την πατρίδα των προγόνων μου την Κόνιτσα , μαζί με τα παιδια μου. Η αγάπη μου και ο έρωτας γι' αυτόν τον τόπο είναι μεγάλος, μιας και έχω θύμησες από τις καλοκαιρινές διακοπές μας από πολύ μικρό παιδί. Ήρθαμε λοιπόν οπως πάντα με σκοπό να γεμίσουμε αναμνήσεις, μιας και η Αθήνα έχει γίνει αβάσταχτη για ζωή.

Όμως , είχαν άλλο σκοπό οι σφήκες που με "υποδέχθηκαν" με 18 τσιμπήματα και με έστειλαν στο Κέντρο Υγείας. Εκεί με φρόντισαν ο γιατρός Κορτζής Μιχάλης και η νοσηλεύτρια βάρδιας, που με την τέλεια επιστημονική τους κατάρτιση , κινήθηκαν αστραπιαία δίνοντάς μου τις πρώτες βοήθειες.

Σημειωτέον ότι μετά τα τσιμπήματα είχα απώλεια αισθήσεων και η κατάστασή μου ήταν πολύ σοβαρή.

Θέλω λοιπόν μέσα απ' το φιλόξενο περιοδικό της Κόνιτσας - που πάντα έχει ανοιχτές αγκάλες για τα προβλήματα των δημοτών - να ευχαριστήσω αυτούς τους Σωτήρες μου, όπου με αυταπάρνηση ακούν το λειτούργημά τους χρόνια τώρα, σώζοντας πολλές ζωές, όπως και την δική μου.

Ευχαριστώ μέσα από τα βάθη της καρδιάς μου.

Με τα τιμής,

Σπανός Σπυρίδων

Μεγάλοι Έλληνες
Οι Ηπειρώτες Εθνικοί Ευεργέτες

Γράφει ο **ΣΩΚΡΑΤΗΣ Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ**

Ένα μνημόσυνο σε όλους εκείνους τους Ηπειρώτες, με τις ευεργεσίες των οποίων δημιουργήθηκαν ιδρύματα και κτίσθηκαν μεγαλοπρεπή κτίρια που κοσμούν την Αθήνα και άλλες πόλεις, στη χώρα μας και στο εξωτερικό. Επιβάλλεται να γίνει.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ

Γεννήθηκε στο Μέτσοβο το 1815, όπου και ανήγειρε μεγαλόπρεπο σχολείο.

Στην ελληνική παροικία της Αλεξάνδρειας ιδρύει Σχολή Βιοτεχνίας, γυμνάσιο, παρθεναγωγείο, τα οποία και επιδοτεί. Χρηματοδοτεί τη ναυπήγηση του θωρηκτού «Αβέρωφ» και την αποπεράτωση του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, κτίζει τη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων, το Αβερώφειο Εφηβείο. Και αναμορφώνει το Παναθηναϊκό Στάδιο. Ιδρύει τις φυλακές Αβέρωφ (εκεί που είναι σήμερα ο Άρειος Πάγος, στη Λεωφόρο Αλεξάνδρας). Κατά την πτώχευση επί Χαρ. Τρικούπη το 1893, δώρισε στο ελληνικό κράτος 70.000 λίρες. Πέθανε στην Αλεξάνδρεια το 1899.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΡΣΑΚΗΣ

Γεννήθηκε στη Πρεμετή το 1792 και πέθανε στο Βουκουρέστι το 1874.

Ίδρυσε το Αρσάκειο στην Αθήνα – οδός Πανεπιστημίου – και το 1836 τη Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία. Διέθεσε χρηματικά ποσά για υποτροφίες διδασκάλων.

Ίδρυσε, εκτός των άλλων, φερώνυμο σχολείο στη γενέτειρά του. Διετέλεσε υπουργός των Εξωτερικών και πρόεδρος του υπουργικού συμβουλίου της Ρουμανίας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΟΜΠΟΛΛΗΣ

Κατάγονταν από το Δεσποτικό των Ιωαννίνων, αλλά γεννήθηκε στην Αγία Πετρούπολη το 1769, όπου και πέθανε εκεί το 1850. Ίδρυσε το Πανεπιστήμιο Αθηνών και επί αρκετά χρόνια διέθετε χρήματα για τη συντήρησή του. Στη διαθήκη του, συνεπής στην υπόσχεσή του προς τον Ι. Καποδίστρια, να μεταχειριστούν «παν μέσον προς διάδοσιν της δημοσίας εκπαιδεύσεως εν Ελλάδι» – πράγμα που θα αποτελέσει από τότε και τον σταθερόν σκοπόν της ζωής του – διαθέτει 815.000 ρούβλια χάρτινα, «προς ίδρυσιν εν Αθήναις ή εν οιανδήποτε άλλη πόλει ήτις έσται πρωτεύουσα της Ελλάδος, τω 1906, Πανεπιστημίου ονομασθησομένου Καποδιστριακού».

ΖΑΠΠΑΙΟΙ, ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ (1800-1865)

ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (1814-1892)

Οι δύο αυτοί εξάδελφοι ανήγειραν το γνωστό Ζάππειο Μέγαρο, στο ομώνυμο άλσος της Αθήνας. Είναι εκθεσιακό κέντρο, όπου φιλοξενούνται τα περισσότερα διεθνή συνέδρια, όπως της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΖΑΡΡΑΣ, Γεώργιος και Αλέξανδρος

Αρτινοί, οι αδελφοί Ζάρρα, διέθεσαν οικόπεδό τους τριάντα δύο (32) στρεμμάτων στην πόλη της Άρτας, όπου και με δικά τους έξοδα κτίστηκε το φερώνυμο νοσοκομείο, Ζάρρειο.

ΖΩΣΙΜΑΔΕΣ. Έξι αδέλφια, οι: Αναστάσιος Ιωάννης, Ζώης, Μιχαήλ, Θεοδόσιος, Νικόλαος, γιοι του Χατζή-Παναγιώτη Ζωσιμά. Από το Γραμμένο των Ιωαννίνων. Γεννήθηκαν ανάμεσα στα 1754 και 1762. Ολόκληρη την περιουσία τους, που απέκτησαν στη Μόσχα και στο Λιβόρνο της Ιταλίας, τη διέθεσαν για την ίδρυση ευαγών πνευματικών ιδρυμάτων, καθώς και για την αρωγή αναξιοπαθούντων συμπατριωτών τους.

Τα πιο γνωστά ιδρύματά τους είναι: η Ζωσιμαία Σχολή, η Ζωσιμαία Παιδαγωγική Ακαδημία και η Ζωσιμαία Βιβλιοθήκη στα Γιάννινα. Επίσης χρηματική εισφορά στο γηροκομείο, στην ανακαίνιση πέντε εκκλησιών στα Γιάννινα, στο ορφανοτροφείο και στο ελληνικό σχολείο Πάτμου. Ανεκτίμητη ήταν η συμβολή τους στο διαφωτισμό και την εθνική αναγέννηση.

ΖΩΗΣ ΚΑΠΛΑΝΗΣ (1736-1806)

Γεννήθηκε στο Γραμμένο Ιωαννίνων.

Στο Βουκουρέστι και στη Μόσχα, απέκτησε περιουσία την οποία δώρισε ολόκληρη σε εκκλησίες και σχολεία στα Γιάννενα.

Η Καπλάνειος Σχολή είναι ευεργέτημα του Ζώη Καπλάνη.

ΡΙΖΑΡΗΔΕΣ [Μάνθος (1764-1824), Γεώργιος (1769-1841)]

Κατάγονταν από το Μονοδένδρι των Ιωαννίνων. Με δωρεές τους ιδρύθηκε το 1844 η Ριζάρειος Εκκλησιαστική Σχολή. Το 1817 ο Μάνθος, γίνεται μέλος της Φιλικής Εταιρείας, γνωστότερος με το ψευδώνυμο «Πρόθυμος».

Ο Γεώργιος, στο χωριό του το Μονοδένδρι, ίδρυσε σχολή των ελληνικών μαθημάτων, αν και ο ίδιος έμεινε στην Οδησσό. Πολύμορφη και σπουδαία η προσφορά τους στον απελευθερωτικό αγώνα των Ελλήνων.

ΣΙΝΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (1783-1853) ΚΑΙ ΣΙΜΩΝ (1810-1876)

Κατάγονταν από τη Μοσχόπολη της Βορείου Ηπείρου.

«Το 1842, ο Γεώργιος Σίνας οικοδόμησεν ιδίαις δαπάναις το περικαλλές εν Αθήναις Αστεροσκοπείο και επροίκισεν αυτό διά των αναγκαιούτων εργαλείων και Βιβλιοθήκης καταλλήλου...».

Επίσης συνεισέφερε ουσιαστικά στη νεοϊδρυθείσα, τότε, Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Ο Σίμων ανήγειρε το ωραίο νεοκλασικό κτίριο, στην οδό Πανεπιστημίου, δίπλα από το Πανεπιστήμιο, όπου από το 1926 στεγάζεται η Ακαδημία Αθηνών. Ο ίδιος ανέλαβε τα έξοδα συντήρησης του Αστεροσκοπείου Αθηνών. Βοήθησε οικονομικά αρκετούς να σπουδάσουν την Ευρώπη.

ΣΤΑΥΡΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (1787-1869)

Γεννήθηκε στα Γιάννινα.

Το 1811 ανέλαβε τη διεύθυνση της εμπορικής επιχείρησης του πατέρα του στη Βιέννη, σπουδάζοντας παράλληλα οικονομικά. Το 1824, «παραλαβών όσα

ηδυνήθη να προμηθεύση, όπλα και πολεμοφόδια», έρχεται στην Ελλάδα και υπηρετεί ως γενικός ταμίας του Γ. Κουντουριώτη. Το 1835 διορίζεται ελεγκτής στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Το 1841 ιδρύει την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος, η οποία απέκτησε μεγάλο κύρος, «εις βαθμόν υπολήψεως και ευημερίας εις ην ολίγιστα εκ των αρχαιοτάτων εν Ευρώπη καταστημάτων έφθασαν». Με διαθήκη του, χάρισε ιδιόκτητο οικόπεδο στην πόλη των Ιωαννίνων, εκτάσεως τεσσάρων στρεμμάτων, για να κτιστεί ορφανοτροφείο αρρένων, «ως το εν Αθήναις του μακαρίτου Χατζηκώστα».

ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ (-ΗΣ) ΝΙΚΟΛΑΟΣ (1806-1853)

Γεννήθηκε στο Μέτσοβο.

Παρακολούθησε ανώτερες οικονομικές σπουδές στο Παρίσι, όπου τον έστειλαν οι θείοι του, αδελφοί Τοσίτσα.

Με ιδιόχειρη διαθήκη του στις 30-8-1852 στο Λιβόρνο, κληροδότησε μεγάλο μέρος της ακίνητης περιουσίας του και χρηματικό ποσόν, για κοινωφελείς σκοπούς, στην Ελλάδα και την Αλεξάνδρεια. Για την ίδρυση του Μετσόβιου Πολυτεχνείου διέθεσε περίπου εκατό χιλιάδες τάλληρα.

ΤΟΣΙΤΣΑΣ ΜΙΧΑΗΛ (1787-1858)

Γεννήθηκε στο Μέτσοβο. Ο πατέρας του διατηρούσε κατάστημα γουναρικών στη Θεσσαλονίκη, γι' αυτό και ο ίδιος ασχολήθηκε με το γουνεμπόριο, με μεγάλη επιτυχία καθώς ήταν «ευφυέστατος, διορατικός και επιχειρηματικότατος».

Τις δραστηριότητες επέκτεινε και στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου, όπου ίδρυσε νοσοκομεία, σχολεία, εκκλησίες. Η Ελλάδα, τότε, αναγνώρισε τις ευεργεσίες του και τις ικανότητές του και τον διόρισε γενικό πρόξενο.

Χρηματοδότησε τη Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία και την Εταιρεία Φυσικής Ιστορίας. Με διαθήκη του δώρησε 100.000 τάλληρα για τον εξοπλισμό τού εδώ Πολυτεχνείου και 20.00 τάλληρα για να πληρώνονται οι καθηγητές και να αγοράζονται βιβλία και γραφική ύλη.

ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (1753-1845)

Γεννήθηκε στα Γιάννινα.

Με δωρεές του, έγιναν το ομώνυμο ορφανοτροφείο στην Αθήνα και τα νοσοκομεία στο Μεσολόγγι και στα Γιάννινα. Αρκετά χρήματα διέθεσε, για τη συντήρηση εκκλησιών στο νομό Ιωαννίνων.

Το ότι τα περισσότερα ευαγή ιδρύματα των Ηπειρωτών κοσμούν την Αθήνα οφείλεται στο γεγονός ότι τα Γιάννινα, ως γνωστόν, είναι το τελευταίο απελευθερωθέν – 21/2/1913 – γεωγραφικό διαμέρισμα της χώρας μας. Τετρακόσιοι είκοσι τρεις (423) Ηπειρώτες εθνικοί ευεργέτες είναι καταγεγραμμένοι στο δίτομο βιβλίο εξακοσίων σελίδων του εκπαιδευτικού, ιστοριοδίφη Γιαννιώτη Στέφανου Μπετή, με τίτλο: «Ηπειρωτική ευποιία».

ΣΩΚΡΑΤΗΣ Μ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ
τ. ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ
ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΓΙΑ ΑΤΟΜΑ
Α.Μ.Ε.Α.
Ιωάννινα 21/09/2024

Μαθητικά χρόνια στην Κόνιτσα

Μέρος Β΄

Γράφει ο Δημήτρης Χ. Παπαλάμπρος

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

ΣΠΙΤΙ ΔΙΑΜΟΝΗΣ

Δεξιά και μέσα, απ' το σημερινό Κέντρο Υγείας της Κόνιτσας, τότε, υπήρχε το σπίτι της χήρας κ. Θεοδίτσας Γιούσιου.

Το σπίτι αυτό, μια μεγάλη μονοκατοικία στην ουσία, ένας πραγματικός πύργος, στην όψη και στην εμφάνισή του, ήταν κτισμένο, στη μέση, περίπου, μιας ευρείας εδαφικής έκτασης, όπου, παραδίπλα, υπήρχε χωριστό, μικρότερο κτήριο μαγειρειού κι απ' τη δεξιά μεριά εκτείνονταν, συνεχόμενοι κήποι, με πρασιές και κατηφορικές βραγιές, στους οποίους υπήρχαν νερά, κρουνοί, βρύσες και οβιροί, ποικίλα οπωροφόρα δέντρα, λογής - λογής λουλούδια και καλοπιστικά φυτά, καθώς και πολλές φυτείες, με διάφορα λαχανικά και μποστανικά κι απ' την αριστερή μεριά, στην οποία έμπαινες, από μια ξύλινη πορτοπούλα, υπήρχαν ελεύθεροι χώροι, για κότες και κοτέτσια, τοίγγινα υπόστεγα, όπου εναποθέτονταν τα ξύλα, τα εργαλεία και τ' άλλα χρειώδη του σπιτιού και παραπάνω, διάσπαρτοι ξύλινοι και πρόχειροι απόπατοι τις εποχής, καθώς κι ένα μικρό σπιτόξυλο, για το σκύλο - φύλακα «Ντικ».

Γύρω - γύρω, όλο αυτό το συγκρότημα, είχε έναν ψηλό μαντρότοιχο, απροσπέλαστο. Μια μακριά, πέτρινη και πλακοστρωμένη, ανηφορική σκάλα, που ξεκινούσε από χαμηλά, από κει, που σήμερα βρίσκεται ο αμαξιτός δρόμος, για την επάνω Κόνιτσα, κι έφτανε μέχρι την κύρια είσοδο του σπιτιού και το προαύλιό του, ήταν το κύριο, εξωτερικό, χαρακτηριστικό γνώρισμα αυτού του σπιτιού, γιατί αποτελούσε μεγάλο βάσανο, στο ανεβοκατέβασμά της, σε όλους, ιδίως, στους ηλικιωμένους, όπου δοκιμάζονταν οι αντοχές τους. «Ο γέρος κι αν στολίζεται, στον ανήφορο γνωρίζεται», λέει ο λαός μας.

Μέσα, τώρα, το παλιό αυτό σπίτι - φρούριο διακρινόταν για την περισσή, άλλοτε, αρχοντιά του. Είχε και τι δεν είχε αυτό το σπίτι στο εσωτερικό του. Μπάσια, τζάκια, σόμπες, στρωσίδια, άνετη διαρρύθμιση, μεγάλα, φωτεινά παράθυρα, με σιδεριές απόξω, άπλετο φως, ποικίλα έπιπλα, σπάνια σύνθετα, κομοδίνα, σκρίνια, καθρέφτες, πίνακες και ό,τι άλλο μπορεί κανείς να φανταστεί, στόλιζε αυτό το σπίτι, με τα δεδομένα, βέβαια, εκείνης της εποχής.

Πρωτομπαίνοντας μέσα, υπήρχε μια τεράστια σάλα και παραμέσα και γύρω απ' αυτήν, διακλαδίζονταν τα δωμάτια - κοιτώνες, άλλα μεγαλύτερα κι άλλα μικρότερα, σε διαστάσεις.

Αυτό το φανταχτερό και πολύμορφο σπίτι της χήρας κυρίας θεοδίτσας, διάλεξε, τότε, ο πατέρας μου, ως σπίτι διαμονής μου στην Κόνιτσα, εκείνη τη σχολική χρονιά 1948 - 1949, όντας μαθητής της

ΣΤ' τάξης του Α' Δημοτικού Σχολείου Κόνιτσας.

Δεν γνωρίζω, ακόμα και σήμερα, τι είδους συμφωνία είχε συνάψει ο πατέρας μου με την κυρία Θεοδίτοα, ως προς το ενοίκιο και το ύψος του, δηλαδή, δεν γνωρίζω αν κατέβαλε ενοίκιο, κάθε μήνα σε χρήμα, ή αν αυτό, το έκλεινε, στις διάφορες ξυλουργικές εργασίες και μερεμέτια, που, κάθε τόσο, έφτιαχνε σ' αυτό, ως τεχνίτης ξυλουργός που ήταν.

Όπως όλα τα σπίτια της Κόνιτσας, εκείνη τη συγκεκριμένη χρονιά, είχαν βουλιάξει από κόσμο, έτσι και το σπίτι της κυρίας Θεοδίτσας, εκείνο το χρόνο, είχε κοσμοπλημμύρα.

Δεν είμαι σε θέση, να βεβαιώσω, αν αυτό, δηλαδή, η πολυκοσμία στο σπίτι, οφειλόταν σε επιβεβλημένη υποχρέωση, δηλαδή σε αναγκαστική επίταξη, ένεκα των ειδικών συνθηκών, που επικρατούσαν, τότε, στην πόλη της Κόνιτσας, ή αν, ηθελημένα, η κ. Θεοδίτσα, είχε μετατρέψει το μεγάλο της σπίτι, σε κέντρο διερχομένων, πάντοτε, βέβαια, εννοείται, με το αζημίωτο

Έτσι, λοιπόν, εκείνο το χρόνο, στο σπίτι της κ. Θεοδίτσας, επικρατούσε το αδιαχώρητο. Απ' τ' απόγευμα, κι ύστερα, που μαζεύονταν στο σπίτι, όλοι οι ένοικοί του, μέσα, γινόταν το έλα να δεις. Χαμός. Σκέτη Βαβυλωνία. Έχαν' η μάνα το παιδί και το παιδί τη μάνα. Δεν ήξερε, κανένας, τι θεό λατρεύει ο διπλανός του κι από πού κρατάει η σκούφια του. Συνέχεια, πηγαινοέρχονταν, λογής - λογής άνθρωποι, από άποψη φύλλου, ηλικίας, γνώσεων, επαγγέλματος και τα τοιαύτα.

Και τι δεν συναντούσες, εκεί μέσα. Οδηγούς, φορτηγατζήδες, μαστόρους, τεχνίτες, συνταξιούχους, φαντάρους, μαθητές, φουρναραίους, ΤΕΑτζήδες, μοναχικές γυναίκες, πλύστρες, επαναπατρισμένους ξενιτεμένους, ξεπεσμένους αρχοντάδες, από Αίγυπτο, Ρουμανία, Σουδάν και Αβυσσινία, μεθυσμένους, χαρτοπαίχτες, ξενύχτηδες, νταήδες, κουτσαβάκια, ό,τι τραβούσε, η όρεξή σου, τόβριοκες εκεί μέσα. Απ' όλα, είχε ο μπαξές, αρκεί να έψαχνες.

Όλοι εκεί συναντιούνταν. Θεοί και Δαίμονες, εκεί συγκατοικούσαν, αχώριστοι.

«Κολιός και κολιός στο ίδιο βαρέλι».

Κι από γλώσσες και συνεννόηση ό,τι γούσταρες ή καταλάβαινε η ακοή σου, τόπιανες, από σπασμένα και παραλλαγμένα Ελληνικά, μέχρι κουτσοβλάχικα, αρβανίτικα, τούρκικα, ακόμα και αραβικά και άλλα ακαταλαβίστικα λεξιλόγια, των παλινοστούντων ξενιτεμένων μας.

Από άποψη ύπνου και ξεκούρασης, οι περισσότεροι στοιβάζονταν, στην οριοθετική γραμμή της μεγάλης σάλας, όπου, ο καθένας, έπιανε τη θέση του κι έστηνε το γιατάκι του, δίπλα στον άλλο, τοποθετώντας τα τσάνταλά του και ξαπλώνοντας επάνω τους.

Γινόταν, πάντως, προσπάθεια, ο ένας να μην ενοχλεί τον άλλον και ν' αποφεύγεται η οχλαγωγία, οι φωνές και οι εντάσεις.

Τη νύχτα, το χασμουρητό, το ροχαλητό και τα άλλα ιδιώματα του ανθρώπινου οργανισμού ήταν ασταμάτητα και, στο βάθος, στο αχνό φέγγος, διακρίνονταν οι σιλουέτες και οι σκιές, όσων δεν είχαν

ύπνο, ή όσων μπαινόβγαιναν, αδιάκοπα και πολύ σιγά μέσα - έξω.

Στα παρά μέσα δωμάτια, τα πράγματα ήταν καλύτερα, γιατί επικρατούσε περισσότερη τάξη και πλιότερη ησυχία.

Σ' ένα μεγάλο δωμάτιο, θυμάμαι, ότι κατέληγαν τα, κάπως ευυπόληπτα και συνταιριασμένα πρόσωπα, καθώς κι εκείνα, που ήταν γνωστά ή συγγενικά, της κυρίας Θεοδίτσας, ενώ σ' ένα άλλο, μικρότερο, στο βάθος, κατευθύνονταν οι ξενύχτηδες, οι χαρτοπαίχτες κι όλο το άλλο σινάφι τους και το κακό συναπάντημα.

Όλον αυτόν τον διαφορετικό και αλλοπρόσαλλο κόσμο, εκεί μέσα, στο σπίτι, τον έφερνε βόλτα και τα κατάφερνε, ως και καλύτερα, μόνη της, η τετραπέρατη και πανέξυπνη κυρία Θεοδίτσα.

ΣΥΓΓΕΝΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ κ. ΘΕΟΔΙΤΣΑΣ ΜΕ ΤΗ ΜΟΛΙΣΤΑ

Η κ. Θεοδίτσα, η καλοβαλμένη και πολύ περιποιημένη αυτή γυναίκα, η αξιοπρεπέστατη και αξιοοέβαστη αυτή κυρία, ζούσε, τότε, σ' αυτό το σπίτι, σχεδόν μόνη της, από οικογενειακή άποψη.

Καταγόταν απ' τα Ζαγοροχώρια και συγκεκριμένα, απ' την Αρτσίστα, (σημερινή Αρίστη), είχε χηρέψει κι είχε δευτεροπαντρευτεί, στην Κόνιτσα, τον Βασίλειο Γιούσιο, που καταγόταν, απ' το Μοναστήρι της Μόλιστας, απ' όπου προέρχεται, όλο το ξακουστό σόϊ, των Γιουσιάδων, κι έτσι η ρίζα, απ' την πλευρά, του μακαρίτη δεύτερου άντρα της, κρατούσε απ' το χωριό μας.

Δεν έκανε δικά της παιδιά, αλλά όταν δευτεροπαντρεύτηκε, βρήκε τρία προγόνια, δύο αγόρια κι ένα κορίτσι.

Τ' αγόρια χάθηκαν ή σκοτώθηκαν κατά τις προηγηθείσες άστατες και εμπόλεμες περιόδους και το κορίτσι, που το έλεγαν Μαρίκα, αυτή η κυρία με τα όλα της, είχε παντρευτεί, στην επάνω Κόνιτσα, λεγόταν Κωνσταντινίδου, απ' το επίθετο του άντρα της, κι εκείνον τον καιρό, ήταν κι αυτή, χήρα και διέμενε, μόνιμα, εκεί πάνω στο σπίτι του άντρα της, με την πεθερά της, την Ευανθία και με τη μικρή κορούλα της, που την έλεγαν κι αυτήν Βανθούλα, δηλαδή Ευανθία. Με τη μάνα - μητριά της, την κ. Θεοδίτσα, η κ. Μαρίκα - κόρη προγόνι της, τα είχε καλά, την επισκέπτονταν τακτικά, εδώ κάτω στο σπίτι της, αλλά μέχρις εκεί, γιατί δεν μετείχε, δεν ανακατευόταν, ούτε είχε πάρε - δώσε, στα διάφορα ζητήματα του πατρικού της σπιτιού και των ανθρώπων, που διέμεναν, σ' αυτό.

Όλα τα προβλήματα του πολυθόρυβου αυτού σπιτιού, τότε, η κ. Θεοδίτσα τα έλυνε μοναχή της, γιατί ήταν καπάτσα και καταφερτζού γυναίκα, απ' τη φύση της και δεν δεχόταν ν' ανακατεύονται άλλοι στα πόδια της.

Ό,τι έβλεπε, ό,τι άκουγε κι ό,τι έπεφτε στην οξύτατη αντίληψή της, είτε καλό, είτε κακό, όλα τα τύπωνε στο νου και το μυαλό της και τα φρόντιζε.

Ήταν τόσο ενεργητική και δραστήρια, έκοβε τόσο πολύ το μυαλό της, και η γλώσσα της, που μπορούσε, ακόμα κι αυτόν τον έξω από δω να τον χώσει και να τον κλείσει στο μπουκάλι, χωρίς να το καταλάβει.

Έτσι, το σπίτι της κ. Θεοδίτσας και η ίδια, ήταν συγγενικά δεμένο με την Μάλιστα κι υπήρχαν ακόμα, τότε, εν ζωή, κοντινοί συγγενείς του μακαρίτη του άντρα της στο χωριό, όπως ο Γιώργος Λασπονίκος, πάππος τότε, ο άλλος Βασίλειος Γιούσιος, που είχε παντρευτεί στο Γαναδιό, καθώς και άλλοι κοντινότεροι ή μακρινότεροι συγγενείς, που περνούσαν, τακτικά, απ' το σπίτι της και την έβλεπαν, όταν κατέβαιναν, απ' το χωριό, στην Κόνιτσα, για διάφορες δουλειές τους.

Έχω πεισθεί και είμαι βέβαιος, ότι η κ. Θεοδίτσα, όλους τους Μολιστινούς, χωριανούς του άντρα της, τους έβλεπε με άλλο μάτι, τους εξυπηρετούσε όλους, παντοιοτρόπως κι αυτός, πιθανολογώ, ήταν ο λόγος, που στο τεράστιο σπίτι της είχε μαζέψει, αρκετούς Μολιστινούς, αλλά και κάμποσο παιδιά, μαθητούδια, εννοείται κι απ' τα τρία χωριά, μαζί, της Μόλιστας (φωτογραφίες 4-5)

Περισσότερα στοιχεία, για τους Μολιστινούς της Κόνιτσας, μεταξύ των οποίων και για τους Γιουσιάδες, μπορεί κάποιος να βρει, αν το επιθυμεί, στο τεύχος 175 του 2014 του περιοδικού «Κόνιτσα», στο κείμενου του φίλου και τακτικού αρθρογράφου του, Χαρίλαου Γκούτ,ου, με τον τίτλο «Μολιστινοί που έγιναν Κονιτσιώτες».

Ειδικότερα, για το συγκεκριμένο σόι, που μιλάμε, το Γιουσιάδικο, ο Γαναδιώτης Χαρίλαος Γκούτος αναφέρει ότι, ο Θεόδωρος Γιούσιος, απ' το Μοναστήρι της Μόλιστας, είχε αγοράσει το σπίτι, στο οποίο αναφερόμαστε, απ' τον Δερβίση Καμήλ, είχε, πιθανότατα, γιό του, τον Βασίλειο Γιούσιο, άντρα της Θεοδίτσας, ο οποίος, είχε τρία παιδιά, δυο αγόρια κι ένα κορίτσι και το ένα, απ' τα δυο αγόρια του, ο Χρήστος Γιούσιος, σκοτώθηκε από τους Γερμανούς κατά την κατοχή, στη «Σιουσνίτσα».

Οι Μολιστινοί, μέχρι τότε, ασκούσαν μεγάλη επιρροή, στα πράγματα της Κόνιτσας, ως άνθρωποι ευκατάστατοι και ξενιτεμένοι αρχοντάδες (φωτογραφία 6).

Μολιστινοί στο Βουκουρέστι στις αρχές του 20ου αιώνα (1913).

Μαθητές Δημοτικού Σχολείου Μόλιστας το 1928.

Ο αείμνηστος Κονιτσιώτης Γιάννης Λυμπερόπουλος, δικηγόρος και συγγραφέας, στα περισσότερα βιβλία του, «Η γούρνα που κόχλαζε», «Ορεινοί και μεθόριοι» και άλλα, έχει ως ορμητήριο της διήγησής τους, τη Μάλιστα, στο δε βιβλίο του «Παζαριού Ανατομή», αναφέρει επί λέξει: «Ήρθαν ταξιδεμένοι, απ' τη Βλαχιά και την Αίγυπτο κι έκτισαν σπίτια και καταστήματα, γύρω απ' την πλατεία της Κόνιτσας και τη μεγάλη Λίπα. Ήρθαν Μολιστινοί και Στρατσανίτες, ξεθάρρεψαν κι οι ντόπιοι, με τον καιρό κι έγινε η μεγάλη αγορά, επεκτάθηκε η πλατεία και γέμισε μαγαζιά, γιατί οι ταξιδεμένοι έφερναν στον τόπο, έναν καινούργιο ρυθμό ζωής».

Έτσι είχαν, εν ολίγοις, οι συγγενικοί δεσμοί αυτού του σπιτιού της κ. Θεοδίτσας με τα χωριά της Μόλιστας και τους κατοίκους τους.

ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΕΣ ΔΙΑΚΟΠΕΣ

Αυτές πάνω - κάτω ήταν οι σχολικές μου αναμνήσεις απ' την πολύβοη, τότε, Κόνιτσα κι απ' τη σχολική χρονιά 1948 - 1949, ως μαθητή της ΣΤ' τάξης του Α' Δημοτικού Σχολείου Κόνιτσας (συνεχίζεται).

Μαθητές Δημοτικού Σχολείου Μόλιστας το 1934. Δάσκαλοι: Θωμάς Δέρβος, Δ/ντής και Δασκάλα η Μολιστινή Λευκοθέα Παντάζη

Εύθυμα και σοβαρά

Αμερική, πότε θα γίνεις… Μερική;

Είχαμε προεδρικές εκλογές πρόσφατα στην Αμερική. Βγήκε πάλι πρόεδρος των ΗΠΑ, αυτός που ήταν πρόεδρος στις προηγούμενες εκλογές. Χαριτολογώντας θα λέγαμε ότι θυμίζει – τηρουμένων βέβαια των αναλογιών – τον κατά τα άλλα συμπαθή και αξιόλογο σημερινό δήμαρχο της Κόνιτσας, που ήταν πάλι δήμαρχος στις προ-προηγούμενες εκλογές. Θα μου πείτε ότι και ο απερχόμενος δήμαρχος της μικρής μας πόλης, έχει πολλές πιθανότητες να ξαναεκλεγεί μελλοντικά, για να ολοκληρώσει το έργο του! Όσον αφορά τον απερχόμενο πρόεδρο των ΗΠΑ μαζί με την απόσυρσή του από την εξουσία, θέλει να εξαφανίσει ένα μεγάλο μέρος της ανθρωπότητας οδηγώντας τον πλανήτη στον… Γ΄ Παγκόσμιο πόλεμο, δίνοντας όπλα μεγάλου βεληνεκούς και πυρηνικά στην Ουκρανία. Ίσως να μην καταλαβαίνει τι κάνει. Όπως όταν χαιρετούσε τον «αέρα», ή έχανε τον προσανατολισμό του λόγω άνοιας, έτσι να βλέπει και το ρόλο της Αμερικής για τον κόσμο. Βέβαια εδώ πρέπει να πούμε, ότι πίσω από κάθε πρόεδρο των ΗΠΑ ανεξαρτήτου κόμματος, κρύβεται το «βαθύ» κράτος όπως λέγεται κρύβονται «φοβερά και σκοτεινά» συμφέροντα, που αυτά κάνουν κουμάντο σε τελευταία ανάλυση πέρα από τις όποιες «καλές» προσωπικές απόψεις μπορεί να έχει ο πρόεδρος. Τι είναι τελικά η Αμερική; Για πολλούς είναι η χώρα των ίσων ευκαιριών με κάθε σημασία, η χώρα του φιλελεύθερου και νεοφιλελεύθερου καπιταλισμού, εκεί που αναπτύσσονται όλες οι οικονομικές θεωρίες διατήρησής του (κάθε χρόνο «σαρώνει» όλα τα σχεδόν τα Νόμπελ και φυσικά της οικονομίας, με το τελευταίο να το έχει «καπαρώσει» για να δίνει μαθήματα σ' όλο τον κόσμο). Ελέγχει το διεθνές εμπόριο, τις αγορές, την απάνθρωπη παγκοσμιοποίηση (με κανόνες ή χωρίς κανόνες δεν έχει σημασία, το ίδιο είναι). Μέσω της τέχνης του κινηματογράφου (Χόλλυγουντ κ.λπ) που αποτελεί βαριά βιομηχανία για τις ΗΠΑ, ελέγχει την παγκόσμια κινηματογραφική αγορά. Με διεφθαρμένους παραγωγούς και σκηνοθέτες, κατευθύνει την ανθρωπότητα σε τρόπους ζωής και διασκέδασης που απαξιώνουν τον άνθρωπο και δημιουργούν συγκεκριμένη «κουλτούρα» κοινωνικής αντίληψης. Για πολλούς θεωρείται επίσης η «Αυτοκρατορία του Κακού». Οι ΗΠΑ είναι η χώρα που «ανακατώνει» με διάφορους τρόπους την πολιτικοκοινωνική ζωή άλλων λαών και κρατών.

Με την οικονομία, τις στρατιωτικές επεμβάσεις, δικτατορίες δυτικού τύπου (στην Νότια Αμερική και όχι μόνο, η Ελλάδα με την Χούντα των συνταγματαρχών το έζησε στο «πετσί» της αυτό) κ.λπ. Όχι μόνο με δικτατορίες, αλλά και με «δημοκρατικές διαδικασίες» μέσω κατευθυνόμενων «εξεγέρσεων» πολιτών σε διάφορες χώρες (Ουκρανία, Μολδαβία, Γεωργία κ.λπ.). Επίσης υποστηρίζοντας

και τρομοκρατικές οργανώσεις «όταν πρέπει» (τζιχαντιστές, Ταλιμπάν κ.λπ.) για τα δικά τους γεωπολιτικά συμφέροντα. Είναι η πρώτη χώρα στο εμπόριο όπλων και πολεμικού εξοπλισμού. Ο ρατσισμός, η οπλοχρησία (με τραγικά πολλές φορές αποτελέσματα) και άλλα «άνθη του κακού» έχουν πιάσει… ταβάνι! Είναι η χώρα κάθε είδους θρησκευτικής αίρεσης και θρησκευτικής σέχτας. Είκοσι άνθρωποι αν συμφωνήσουν, κάνουν όποια θρησκεία θέλουν, νομικά κατοχυρωμένη. Και θα βρουν οπαδούς και χρήμα ό,τι και να πρεσβεύουν. Ναοί του Σατανά επίσημα αναγνωρισμένοι κτίζονται σε διάφορες περιοχές της χώρας και οι σατανιστές αυξάνονται συνεχώς. Αγάλματα του Άρχοντα του σκότους στήνονται σε διάφορους χώρους, προκαλώντας την διαμαρτυρία σοβαρών πολιτών. Ο αποκρυφισμός και η μαγεία έχουν έξαρση. Εφημερίδες μεγάλης κυκλοφορίας διαφημίζουν ότι η γιόγκα (τεχνικές που με το πρόσχημα της «χαλάρωσης» και της γύμνασης, ανοίγουν «παράθυρα» στις ανατολικές ειδωλολατρικές «πνευματικότητες» Ινδουισμός, Βουδισμός κ.λπ.) είναι πολύ εύκολη, δοκιμάστε την. Η αντίχριστη και φιλοϊουδαϊκή Μασονία (τεκτονισμός) έχει καλύψει όλους τους χώρους. Για όσους δεν γνωρίζουν βαθύτερα το θέμα, ο τεκτονισμός προωθεί τον θρησκευτικό συγκρητισμό, την αναβίωση των αρχαίων ειδωλολατρικών μυστηρίων, την πανθρησκεία, την παγκόσμια διακυβέρνηση. Κοινωνικά είναι η Διεθνής του Καπιταλισμού. Έχουν πλανέψει τον κόσμο (μέσω των ΜΜΕ = Μέσα Μαζικής Εξαπάτησης και όχι μόνο), πείθοντας ότι αν κάποιος ανήκει εκεί θεωρείται επιτυχημένος, άνθρωπος καλός, κοινωνικά ενεργός και φιλάνθρωπος, άνθρωπος του «Θεού».

Μαζεύει κατ' αρχάς ισχυρούς από διάφορα επίπεδα της κοινωνίας. Επεκτείνεται όμως και σε ανθρώπους «χώρων» όχι τόσο ισχυρούς, που θα τους είναι όμως χρήσιμοι να επηρεάζουν καταστάσεις όταν τους χρειαστούν. Το «αυγό του φιδιού» (Αντίχριστος), ζεσταίνεται στον κόρφο της Αμερικής. Και όλα αυτά τα «βαφτίζουν» Ελευθερία. Έχουν και το ανάλογο πανύψηλο άγαλμα στην Νέα Υόρκη. Η Αμερική ελέγχει με διάφορους τρόπους όλους τους Διεθνείς Οργανισμούς, την Ευρωπαϊκή Ένωση, τον ΟΗΕ, τον ΠΟΥ, το ΝΑΤΟ κ.λπ. Έχει στρατιωτικές βάσεις σ' όλο σχεδόν τον κόσμο. Το παίζει «παγκόσμιος χωροφύλακας», προστάτης της ελευθερίας, των αξιών του Δυτικού κόσμου, της σωστής «πλευράς της ιστορίας». Είναι η χώρα τροφοδότης του Δικαιωματισμού σ' όλο τον κόσμο. Πολιτικοί, δικαστές και όχι μόνο, διεφθαρμένοι από εμμονή στο χρήμα και άλλες ποικίλες καταστάσεις, αναγνωρίζουν δικαιώματα στο κακό (που κρύβονται πίσω από τον όρο ατομικά δικαιώματα) και στα πλαίσια μιας κακώς εννοούμενης ελευθερίας, παρέχουν «δημοκρατική» προστασία σ' αυτό. Προωθούν στην χώρα τους, αλλά και σ' όλο τον κόσμο την Woke ατζέντα και κουλτούρα, τις αμβλώσεις, την ευθανασία, γάμο, υιοθεσία, παρένθετη μητέρα για τους ΛΟΑΤΚΙ+ κ.λπ. κ.λπ. Κάθε χρόνο στην χώρα μας (Αθήνα, Θεσσαλονίκη κ.λπ.), αλλά και σε άλλες

χώρες, οι «παρελάσεις υπερηφανείας» των ΛΟΑΤΚΙ+ χρηματοδοτούνται από διάφορες εταιρείες, αλλά κυρίως από την Αμερικανική πρεσβεία. Το Δικαστικό σύστημα στις ΗΠΑ είναι διεφθαρμένο (όπως και στη χώρα μας και σε άλλες περιοχές του πλανήτη). Ο πρώην πρόεδρος λίγες μέρες πριν λήξει η θητεία του απένειμε χάρη στο γιό του για μεγάλα παραπτώματα που είχε κάνει, ενώ όσο κυβερνούσε έλεγε ότι δεν θα το κάνει. Ο νέος πρόεδρος «αθωώθηκε» στις διάφορες δικαστικές υποθέσεις που είχε κατά καιρούς. Είχε «καλούς δικηγόρους» φαίνεται. Οι «μεγάλοι» οποιασδήποτε κατηγορίας συνήθως την γλυτώνουν! Η Δικαιοσύνη είναι «φίδι που δαγκώνει μόνο τους ξυπόλυτους». Σε μεγάλα ποσοστά του πληθυσμού των ΗΠΑ επικρατεί μεγάλη «παράνοια» για διάφορα θέματα. Πολλοί Αμερικανοί πιστεύουν στην θεωρία της Επίπεδης Γης (η παράνοια στο κόκκινο). Άλλες παραλογίες: το ένα τρίτο περίπου του πληθυσμού πιστεύει ότι οι φαρμακευτικές εταιρείες κρατούν κρυφά τα φάρμακα του καρκίνου. Επίσης «ξέρει» ότι εξωγήινοι επισκέπτονται τακτικά τη Γη. Ακόμα και στο Κογκρέσο. Με τους εξωγήινους θα παιχθεί μεγάλο παιγνίδι βραχυπρόθεσμα ή μακροπρόθεσμα. Ετοιμάζουν την μεγάλη εξαπάτηση της ανθρωπότητας. Στην Αμερική ο Σιωνισμός «αλωνίζει» σε όλα τα επίπεδα. Το Ισραηλινό λόμπυ είναι το πιο ισχυρό από κάθε άλλο. Ό,τι άσχημο κάνει το Ισραήλ ποτέ δεν θα καταδικαστεί από τις ΗΠΑ. Το εξοπλίζουν συνεχώς με την τελευταία «λέξη» της τεχνολογίας σε πολεμικό υλικό. Δεν είναι το Ισραήλ δορυφόρος των ΗΠΑ, αλλά το αντίθετο. Προτεσταντικές σέχτες, λόγω «αιρετικής σύγχυσης», πολλές φορές είναι πιο σιωνιστές από τους Ισραηλινούς (μπορεί να βρεις και Εβραίους που είναι αντισιωνιστές). Δημοσιογράφοι, συγγραφείς, που έγραψαν με στοιχεία γι' αυτή τη διαχρονική αντιδημοκρατική ολική εξάρτηση, τέθηκαν στο περιθώριο, κυνηγήθηκαν ή τους κόλλησαν την ετικέτα του συνωμοσιολόγου. Τα ΜΜΕ στις ΗΠΑ (βέβαια σ' όλο το κόσμο συμβαίνει, αλλά σαν την Αμερική πουθενά) κάνουν τέτοια προπαγάνδα και «πλύση εγκεφάλου», που αποπροσανατολίζουν και αποβλακώνουν εκατομμύρια ανθρώπους. Οι Αμερικανοί τονίζουν με έμφαση, η «Αμερική πάνω απ' όλα». Κάτι ανάλογο βέβαια έλεγε και για την Γερμανία ο Χίτλερ. Έχουν αποσυνδέσει το δολάριο από το χρυσό και τυπώνουν «δολάρια στο χαρτί» και αγοράζουν προϊόντα κάθε είδους και «εγκεφάλους», απ' όλο τον κόσμο. Κάποιοι ηγέτες χωρών που θέλησαν να αλλάξουν το νόμισμα των συναλλαγών, «έφαγαν το κεφάλι» τους. Το έλλειμα των ΗΠΑ έχει ξεπεράσει τα 36 τρις δολάρια. Οδηγούνται σε οικονομική κατάρρευση. Απλώς «τυπώνουν χαρτί», γιατί το νόμισμά τους είναι πιο ισχυρό στον κόσμο. Οι BRICS που θέλουν να κάνουν συναλλαγές με τα δικά τους νομίσματα, ή να δημιουργήσουν ένα δικό τους ενιαίο νόμισμα, έχουν «κατατρομάξει» τις ΗΠΑ. Ο νέος πρόεδρος των ΗΠΑ τους απειλεί με σκληρούς δασμούς και αυτοί του απαντούν ότι η Αμερικανική οικονομία θα χτυπηθεί πρώτα. Ο νέος πρό-

εδρος έχει ακουστεί ότι θα προωθήσει τα κρυπτονομίσματα. Τι «κομπίνα» θα παιχθεί και εδώ, κανένας δεν ξέρει. Ο Ίλον Μασκ βασικός συνεργάτης του νέου Προέδρου των ΗΠΑ και ο πιο πλούσιος άνθρωπος του κόσμου, προωθεί μαζί με δυνάμεις της Νέας Τάξης την «κατασκευή» του Μετανθρώπου. Την αυτοποίηση του ανθρώπου μέσω της θεοποίησης της μηχανής (τεχνητής νοημοσύνης). Στην παγκοσμιότητα μια εξέλιξη του ανθρώπου σε Υπάνθρωπο.

Οι Ευρωπαίοι ηγέτες είναι πειθήνια όργανα των ΗΠΑ διαχρονικά. Δεν αντιλαμβάνονται ότι η Ευρώπη οδηγείται σε κατάρρευση. Είναι γνωστή η ατάκα: «Φταρνίζεται η Αμερική και συναχώνεται η Ευρώπη».

Σίγουρα ένα μέρος του Αμερικανικού λαού είχε και έχει «θετικά» γνωρίσματα (περισσότερα σε παλαιότερες εποχές). Ο σύγχρονος Αμερικανός σε μεγάλο ποσοστό έχει πολλά «αρνητικά» στοιχεία του χαρακτήρα του, όπως στην επιβολή της ανάλγητης «ηθικής» του κέρδους στις ανθρώπινες σχέσεις, στην πλήρη επικράτηση της καταναλωτικής λογικής, στη νέκρωση των αντανακλαστικών του κοινωνικού σώματος μπροστά στη βία και την αδικία, στην υποκατάσταση του αγνού πατριωτισμού από ένα πνεύμα αλαζονικού εθνικισμού και, τέλος, στα φαινόμενα του λαϊκισμού και της «μαζικοποίησης» τα οποία πλήττουν την ουσία του δημοκρατικού πολιτεύματος. Στην πραγματικότητα ο Θεός που λατρεύει η Αμερική είναι ο Μαμωνάς (ειδωλολατρικός Θεός του χρήματος, το δολάριο) και η βασική ιδεολογία της ο Δεξιός ιστορικός κοινωνικός υλισμός. Ένας υλισμός που έχει σαν κέντρο του την πλεονεξία, που κατά τον Άγιο Ιωάννη τον Χρυσόστομο είναι ειδωλολατρία. Για το πώς «παλάβωσε η Αμερική» ας σταχυολογήσουμε κάποιες σκέψεις από ένα σχετικά πρόσφατο βιβλίο ενός Αμερικανού δημοσιογράφου και συγγραφέα (Κουρτ Άντερσεν): «Σιγά σιγά, επί αιώνες και πολύ ταχύτερα τα τελευταία 50 χρόνια, εμείς οι Αμερικανοί παραδοθήκαμε σε κάθε είδος μαγικής σκέψης, σε ένα σχετισμό που τα δικαιολογεί όλα…». Επίσης: Το Αμερικανικό πείραμα, η ενσάρκωση ό,τι επιθυμεί, έχει ξεφύγει από κάθε έλεγχο. Το να είναι κάποιος Αμερικανός σημαίνει ότι μπορεί να πιστεύει ό,τι θέλει, ότι οι πεποιθήσεις μας είναι ίσες ή και ανώτερες από τις πεποιθήσεις των άλλων και ότι οι ειδήμονες μπορούν να πάνε να πνιγούν...». Στη συνέχεια: «Τα παλιά άκρα διπλώθηκαν και έγιναν το νέο κέντρο. Το παράλογο έγινε αξιοσέβαστο και συχνά ασταμάτητο…». Ο συγγραφέας τονίζει ότι υπήρξαν δύο μνημειώδεις αλλαγές στην πρόσφατη αμερικανική ιστορία. Η πρώτη είναι η τρομακτική μετατόπιση στον τρόπο σκέψης που εμφανίστηκε τη δεκαετία του 1960 και κυριαρχεί έκτοτε. «Οι Αμερικανοί έχουν έναν νέο κανόνα στο διανοητικό τους λειτουργικό σύστημα: κάνε το δικό σου, βρες τη δική σου πραγματικότητα, όλα είναι σχετικά». Η δεύτερη αλλαγή, ήταν η νέα εποχή της πληροφορίας. «Πριν το Διαδίκτυο κάθε παλαβός ήταν σχετικά απομονωμένος και σίγουρα είχε περισσότερες δυσκολίες να παραμείνει

πεπεισμένος για την εναλλακτική του πραγματικότητα. Τώρα οι απόψεις του είναι στα ραδιοκύματα και στο web, όπως ακριβώς οι πραγματικές ειδήσεις. Τώρα όλες οι φαντασιοπληξίες μοιάζουν αληθινές…». Αλλού ο συγγραφέας τα βάζει με το λαθεμένο τρόπο που πολλές φορές εκφράζεται η διανόηση και το πολιτικό σύστημα στις ΗΠΑ: «Από τη στιγμή που το κυρίαρχο ρεύμα της διανόησης αποδέχτηκε ότι υπάρχουν πολλές και ισάξιες πραγματικότητες, όλες οι ιδεοληψίες ζήτησαν τη νομιμοποίησή τους. Η παλαβομάρα έγινε κυρίαρχο ρεύμα της Αμερικανικής Δεξιάς. Στη δεκαετία του 90 η αμερικανική ανισόρροπη Δεξιά έγινε πολύ μεγαλύτερη και είχε πολύ πιο μεγάλη επιρροή από την ανισόρροπη Αριστερά…». Βαδίζοντας προς το τέλος του άρθρου, κάθε καλοπροαίρετος άνθρωπος μπορεί να διερωτηθεί για το ποιο θα είναι το μέλλον των ΗΠΑ. Από την ιστορία γνωρίζουμε ότι μεγάλες Αυτοκρατορίες κατέρρευσαν, άλλες πιο γρήγορα, άλλες πιο αργά (Βαβυλωνιακή, Περσική, Ρωμαϊκή, Οθωμανική, Σοβιετική Ένωση κ.λπ.). Ο Άγιος Παΐσιος όπως γνωρίζουμε, είχε από το Θεό, εκτός από ιαματικό και προφητικό χάρισμα. Έχει προφητεύσει ότι κάποια στιγμή θα διαλυθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΟΚ τότε), βλέπουμε σήμερα η ατμομηχανή της (Γερμανία, Γαλλία) να μην πηγαίνουν καλά, η Τουρκία θα διασπαστεί και ένα μεγάλο μέρος των Τούρκων θα γίνουν Ορθόδοξοι Χριστιανοί. Η Κωνσταντινούπολη θα δοθεί στους Έλληνες. Όμως είχε πει και το φοβερό: ότι κάποια χρονική στιγμή η Αμερική (ΗΠΑ) θα γίνει ανυπόληπτο έθνος. Από Αμερική θα γίνει… Μερική. Πώς ακριβώς, «Κύριος οίδε». Μα με φυσικές καταστροφές, εμφύλιο πόλεμο, Γ΄ Παγκόσμιο πόλεμο, οικονομικό πόλεμο (η Κίνα με τεράστιο αριθμό αμερικανικών ομολόγων και χρεωγράφων που κατέχει, με ανταγωνισμό σε φτηνά προϊόντα και τεχνολογία, οι BRICS με το ενιαίο νόμισμά τους που θα επικρατήσει του δολαρίου;). Άγνωστο. Μια υπερδύναμη σε επικίνδυνα μονοπάτια.

Μαρίνος Σπηλιόπουλος

Παρακαλούμε ιους συνεργάιες και φίλους του περιοδικού μας να είναι όσο πιο σύνιομοι μπορούν σια κείμενα που μας σιέλνουν και να αναφέρονιαι κυρίως σιην ιστορία, παράδοση, προβλήμαια ιης περιοχής μας κ.ά. Έισι, θα δημοσιεύονιαι περισσόιερες εργασίες προς ικανοποίηση όλων.

Οι πρόγονοί μας συμβούλευαν:

«Ουκ εν ιο πολλώ ιο ευ...» και «ιο λακωνίζειν εσιι φιλοσοφείν».

Ἀρχέγονος καί Παιδικός Παράδεισος

Θεωροῦνται ἴσως ψευδολόγοι καί ἀνίδεοι ὅσοι ἐπιπόλαια ἀποδέχονται τήν ἄποψη ὅτι: «Στό πλατύχωρο, καθαρό καί εὐαίσθητο φωτογραφικό ὑπόστρωμα τῆς μνήμης δέν ἀποτυπώνεται ἡ ἀρχέγονη εἰκόνα τοῦ κόσμου μέ τήν ἀσύγκριτη ὀμορφιά καί τελειότητα τοῦ νοητοῦ παραδείσου μετά τήν ὁλοκλήρωση τοῦ δημιουργικοῦ θείου ἔργου».

Ὅμως εἶναι καταπληκτική καί ἀναμφισβήτητη ἡ καταγραφική ἱκανότητα καί ἀκρίβεια ἀποτύπωσης, τῶν φαινομένων, στά πεδία τῆς παιδικῆς καί προεφηβικῆς μνήμης, πού μόνον οἱ ἀφιλοσόφητοι ἀρνητές, τῆς παραδοχῆς αὐτῆς, τήν ἀπορρίπτουν μαζύ μέ τήν ἀλήθεια. Ἄν καί ἡ πρώϊμη παιδική κρίση, ἐκτίμηση, ἑρμηνεία τῶν φαινομένων, πραγμάτων, μεταβολῶν εἶναι μικρή καί ἀτελής, ἐν τούτοις ἡ ἀποτύπωση, τοῦ μαγευτικοῦ παραδείσου στό διανοητικό φωτογραφικό πίνακα τῆς παιδικῆς μνήμης, ἀποτελεῖ τό ἀκλόνητο στοιχεῖο τό ὁποῖο διαψεύδει κάθε ἀντίθετη ἄποψη σχετική μέ τήν παραδείσια γοητεία.

Στόν καθαρό καθρέπτη τῆς παιδικῆς ψυχῆς ἀντανακλᾶται πάντοτε τό μεγαλεῖον τοῦ Δημιουργοῦ καί προβάλλεται ἡ μοναδικότητα τῆς ἀπεραντοσύνης, τόσο λαμπερῆς ἐπιθυμητῆς ὅσο καί παράξενα λυτρωτικῆς καί δελεαστικῆς.

Συνεπῶς κρίνεται πειστική, ἀποδεκτή ἡ αὐθόρμητη καί εἰλικρινής ἐξομολόγηση τῶν παιδιῶν κατά τά πρῶτα παιδικά ἤ προεφηβικά χρόνια διότι πέραν τῆς ἀλήθειας διατηροῦν τήν ἀγνότητα καί τή βούληση νά ζοῦν εἰρηνικά καί γαλήνια σέ χῶρο ἀπαλλαγμένο ἀπό κακίες, πλεονεξία, ἄλλες σκοτεινές σκοπιμότητες, προσβλέποντας καί υἱοθετώντας τά ὑψηλά ἰδανικά τῆς ἀγάπης, τῆς φιλίας, τῆς δικαιοσύνης καί τῆς ἀλήθειας, χωρίς κατηχήσεις καί ἐξωγενεῖς ἐπηρεασμούς.

Ὁ ὀνειρικός παιδικός παράδεισος τῆς ἀθωότητας καί τῆς ἐλπίδας ποικίλει προφανῶς, χωρίς ὅμως σημαντικές διαφοροποιήσεις ὥστε τελικά τά ἄτομα νά συμφωνοῦν στό γεγονός ὅτι ἡ ἀρχέγονη εἰκόνα τοῦ παραδείσου ἀποτυπωμένη λεπτομερειακά, μέ ἀνεξίτηλα χρώματα στό ὑπόστρωμα τῆς μνήμης, περιλαμβάνει κάθε τι πού προέρχεται απ' τήν ὀπτική ἀντίληψη, δηλαδή ἔμψυχα καί ἄψυχα ὄντα.

Ὁ ὑπέροχος, φανταστικός καί ἄϋλος αὐτός παράδεισος οὐδόλως διαφέρει ἀπ' τά πρώϊμα παιδικά ὄνειρα, τῶν καλῶν ἡμερῶν, τά ὁποῖα σέ μεγαλύτερες ἡλικίες φέρουν νοσταλγικές συγκινήσεις, ἀπόδειξη τῆς σχέσης μεταξύ Θεοῦ καί ἀνθρώπων.

Ἡ ἐλάχιστη ἤ μέγιστη χαρά τῶν παιδιῶν, ἐκπορεύεται ἀπ' τήν ἄμεση συγγένεια μέ τόν Ἀρχέγονο παράδεισο τῆς ὡραιότητας καί τῆς εὐεργετικῆς γαλήνης καθότι ἀποτελεῖ καί τήν πρώτη γνωριμία μέ τόν ὁρατό κόσμο.

Μέ ἀπώλεια τῆς χαρᾶς στή γῆ ξαναθυμοῦνται τόν ὀνειρικό παράδεισο ἤ ἀντίστοιχα τόν Ἀρχέγονο, ἐλπίζοντας στήν ἀποκατάσταση τῆς κλονισμένης ἤ λελατημένης φύσης ἀλλά καί σέ μιά στιγμιαία, ἔστω ἐπανεμφάνιση τοῦ ἀπολεσθέντος παραδείσου τῆς εὐτυχίας.

Ἡ προσμονή αὐτή εἶναι διαρκής καί τυχεροί ὅσοι μπορέσουν ν' ἀπολαύσουν τ'

ἀγαθά τῆς ἀγαλλίασης, ὅπως ὁ μικρός ἥρωας τοῦ ἀφηγήματος αὐτοῦ, κάποια χρονική στιγμή σέ ἄγνωστη γωνιά τοῦ φυσικοῦ χώρου, ὅπως τήν ἔζησε καί τήν ἀξιολόγησε ἐκεῖνος».

.....

«Γαλήνια ἡ μέρα ἐκείνη τοῦ Φλεβάρη ἀλλά καί τυχαία, λίγα χρόνια μετά τή λήξη τοῦ Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Ὁ κόσμος συνέρχεται δειλά-δειλά καί ξεκινᾶ καινούργιο, σκληρό ἀγώνα ἀνοικοδόμησης τῶν κατεστραμμένων πολιτειῶν καί τῆς πνευματικῆς ὀργάνωσης καί ἀφύπνισης.

Ἀνάβει ἡ δάδα τῆς ἀναγκαίας μάθησης καί σχετικῆς προόδου μέ πρῶτες ἐπιδράσεις σέ σημαντικούς τομεῖς, Οἰκονομίας, Γεωργίας, Παιδείας κ. ἄ.

Τό φυσικό περιβάλλον παρά τίς ἀνάλογες καταστροφές ἀπ' τίς πολεμικές καταιγίδες, ἐξακολουθοῦσε ν' ἀντιστέκεται ἀκόμα στίς κακοποιήσεις καί στίς ληστρικές ἐπελάσεις τῶν κερδοσκόπων, στό ὄνομα δῆθεν τοῦ ἐκσυγχρονισμοῦ καί τῆς ἐξέλιξης. Ὡς πότε ὅμως;

.....

Ὥρα 14.00 τῆς ἴδιας ἡμέρας σέ κάποια ἀπομονωμένη γωνιά, τῆς ἐπικράτειας ἡ ζωή συνεχιζόταν, ἔστω καί μέ τά πολλαπλά προβλήματά της.

Στό μοναδικό, σέ λειτουργία στοιχειῶδες οἰκοτροφεῖο ἀρρένων μαθητῶν Γυμνασίου, παρά τίς ἀτέλειες καί τίς λειψές ὑποδομές, τό μεσημβρινό συσσίτιο εἶχε τελειώσει μέ ἐπιτυχία καί τάξη.

Τά παιδιά ἐπέστρεφαν στούς θαλάμους γιά ἀνάπαυλα, πνευματική ἠρεμία κρατώντας στά χέρια τους τά ταπεινά σκεύη φαγητοῦ ἡ τό ἀλλουμινένιο πινάκιο, κύπελλο ἰδίας ποιότητας, κουταλοπήρουνα, πού πρίν λίγο ἔπλυναν χωρίς πολλή χρονοτριβή, μεγάλη μάζα μαθητῶν ξεχύθηκε πρός τά ἐμπρός, μέ ταχύτητα σμήνους μελισσῶν, ἔξω ἀπ' τό κατάλυμα, παλιό πανδοχεῖο ἀνθρώπων ζώων καί τώρα οἰκοτροφεῖο μετά τήν πρόχειρη διαμόρφωση τῶν ἐσωτερικῶν χώρων, κινήθηκαν πρός τό ὕπαιθρο.

Μοναδικές σύγχρονες ἀνέσεις ἀποτελούσανε ἠλεκτρισμός μέ μία λυχνία στόν κάθε θάλαμο καί στούς βοηθητικούς χώρους, ἀπό μία μικρότερη.

Διώροφες ξύλινες ἤ σιδερένιες κλῖνες διευκόλυναν τόν ὕπνο τῶν μαθητῶν, τήν ἀνάπαυση ὅταν ἦταν ἐπιτρεπτό, τήν ἀνάγνωση καί τή γραφή. Τή νύχτα, μέ μικρή ἀτομική λυχνία φωτιστικοῦ πετρελαίου.

Οἱ ὑπαίθριες βρύσες συνέβαλαν στήν στοιχειώδη καθαριότητα μόνον. Ἀντί ἐγκαταστάσεων λουτροῦ γιά σωματικό καθαρισμό, τό ποτάμι, οἱ παραπόταμοι, οἱ νεροπηγές εὐχάριστα δέχονταν τίς ἐπισκέψεις τῶν παιδιῶν χειμώνα-καλοκαίρι, παίρνοντας καί δίνοντας χαρά.

Στήν παράξενη ἔξοδο πρός τόν ὑπαίθριο ἐλεύθερον χῶρο, ἔβλεπε κανείς πώς ὁ κάθε μαθητής ἔφερε ὑπό τήν μασχάλη μέν μικρή ἐλαφριά κουβέρτα σωματιῆς προστασίας ἀπ' τό κρύο, στό ἄλλο δέ χέρι λίγα μαθητικά βιβλία καί τετράδια γραφῆς καί σημειώσεων.

Μέ γέλια, φωνές καί χωρατά, διάβηκαν ἀστραπιαία τά στενά δρομάκια τῆς πολίχνης ἀλλά καί τά γεωγραφικά ὅρια τοῦ οἰκισμοῦ, γιά νά σκορπίσουν στή συνέχεια ὡς διά μαγείας στίς γύρω κατάφυτες πλαγιές, στό λόγγο, μέ πολυποίκιλα διάσπαρτα δέντρα, ὀπωροφόρα, ἐσπεριδοειδῆ, ἐλαιόδεντρα, ἀνθισμένες, πρόσφατα ἀμυγδαλιές.

Ἀκροβολίστηκαν καί ὁ κάθε μαθητής ἤ συντροφιά συμμαθητῶν ἐπέλεγαν τήν κατάλληλη θέση ἐγκατάστασης νά στήσουν τό ἐπιθυμητό ἀέρινο γραφεῖο, δηλαδή ἕνα κορμό γέρικης ἐληᾶς μεγάλης διαμέτρου, ἤ ἕναν ἀπάνεμο ὄχτο ἀγροῦ, ἡλιόλουστα καί φωτεινά σημεῖα, προτοῦ καθήσουν καί τυλιγμένοι στήν κουβέρτα ν' ἀρχίσουν τό διάβασμα.

Σταμάτησαν κάποτε, οἱ φωνές καί κάπου-κάπου ἀκούγονταν μικροψιθυρισμοί καί σιωπηλές συζητήσεις στή συνεργασία λύσης τῶν μαθηματικῶν προβλημάτων. Ἡ Φύση λειτουργεῖ σά Βιβλιοθήκη-Ἀναγνωστήριο, ἡσυχαστήριο, ὅταν δέν ὑπάρχουν Δημόσιες ἤ ἰδιωτικές Βιβλιοθῆκες.

Ὁ μικρός μαθητής τοῦ ἀφηγήματος αὐτοῦ, ξένος μακριά ἀπ' τή γενέτειρά του, κυνηγημένος, ταλαιπωρημένος παντοιοτρόπως, σχεδόν κατατρομοκρατημένος στή ζωή καί ἀπογοητευμένος ἀπ' τούς ταγούς τῆς πολιτείας ἤ τούς ἀμφιλεγόμενους ψευδοάρχοντες, χωρίς γονεῖς, μέ ἄλλα τέσσερα ἀδελφάκια, χωρίς προστάτες καί βοηθούς, ἀγνοημένος καί παραπεταμένος, κατ' οὐσία, βρῆκε τελικά μιά γωνιά νά σταλιάσῃ καί ὡς ζητιάνος ἕνα πινάκιο φαγητοῦ νά πολεμήσῃ τήν πεῖνα καί ἄν μποροῦσε τελικά σπουδάσῃ, ὅπως ὅλα τά παιδιά τοῦ κόσμου.

Δέν εἶχε οἰκονομικούς πόρους, περιουσία ἤ ὁ,τιδήποτε ἄλλο πολύτιμο ἀγαθό νά ἐκποιήσῃ γιά νά ζήσῃ μ' ἀξιοπρέπεια.

Ὅμως ἕνας ἀκόμη ἄγνωστος, ἀνώνυμος Σαμαρείτης τόλμησε νά τόν ἀνασύρῃ ἀπ' τή φτώχεια καί νά τόν στείλῃ στό οἰκοτροφεῖο τῶν φτωχῶν, ὁπού πιστός του φίλος ἐπηρεάζει τίς ἐξελίξεις καί ἀποφάσεις.

Οἱ ἰδιοτελεῖς ὅμως διῶκτες τοῦ ἱδρύματος ἀπαιτοῦσαν τροφεῖο καί τον ἀπέπεμψαν ἐπανειλημμένα στερώντας στέγη, τροφή, σπουδές. Ἐπέστρεφε ἄπραγος στό σπίτι του καί διέκοπτε τά μαθήματα.

.....

Τήν ἐποχή τῆς σχετικῆς νηνεμίας ἀπειλῶν εὕρισκε κάποιο ἡσυχαστήριο, μοναδικό, ψυχικό στίς πλαγιές τῆς ὑπαίθρου κάτω ἀπό ἕνα δέντρο ἤ σέ ἕνα δεκτικό ὄχθο. Ἐξασφάλιζε λίγη ζεστασιά τίς κρῦες μέρες τοῦ χειμώνα καί τή φιλική συντροφιά ζώων καί πουλιῶν, σέ τόπο ἀπόλυτης γαλήνης χωρίς αὐτοκινούμενα μέσα καί τεχνική μουσική μέσω ἐρτζιανῶν κυμάτων.

.....

.....

Ὁ ἥλιος ἔπρεπε νά διανύσῃ ἀρκετή ἀπόσταση ἀκόμα πρίν βασιλέψει. Φώτιζε τώρα καί θέρμαινε εὐεργετώντας τά πλάσματα τῆς παρθένας γῆς, ἄψυχα καί ἔμψυχα.

Βουνά, κάμπος, πεδινό ἤρεμο ποτάμι δέχονταν εὐχάριστα τά ζεστά του χάδια καί

μέ ὁμαλή κίνηση τῶν τρεχούμενων νερῶν μετέφεραν κρυφά μηνύματα σ' ἄλλους λαούς καί πολύτιμους θησαυρούς.

Ἀδιάψευστοι μάρτυρες τά μεγαλοπρεπῆ παραποτάμια πλατάνια πού μέ τόν ἴσκιο τους, τό καλοκαίρι, δρόσιζαν τούς φίλους ἐπισκέπτες καί περιπατητές.

Ἐπιβλητικά τ' ἀπομεινάρια ἀρχαίων μνημείων στό βάθος τοῦ κάμπου ξεχώριζαν καί διηγούνταν, σιωπηλά, μέ τή στάση τους, τίς μέρες δόξας στό παρελθόν καί τήν ἀρχική τους ἀκτινοβολία.

Διάσπαρτες στροῦγκες, γιδοπροβάτων, καλαμένιες διακοσμοῦσαν πλαγιές, βουνά και κάμπους καί ἔσφυζαν ἀπό ζωή ἀγροί καί λειβάδια. Ὄρθιος συνήθως ὁ βοσκός πάντοτε πρόθυμος, ἀγραυλεῖ, προσφέροντας βοήθεια καί περιποιήσεις στά μικρότερα ἀρνάκια καί στά μεγαλύτερα πρόβατα, ἐλαφρύνοντας αὐτά, μέ τό ἄρμεγμα, ἀπ' τό παραπανίσιο γάλα, βασική, ἔτοιμη τροφή τῶν ζωντανῶν ὄντων.

.....

Ὁ μικρός μαθητής καί ἀγωνιστής παρατηρώντας τριγύρω τήν ἁρμονική ἀνάπτυξη καί δράση φυτῶν, ζώων, ἀνθρώπων καί τήν ἀφύπνιση τῆς Φύσης, μέ τόν ἐρχομό τῆς Ἄνοιξης, συγκλονίστηκε καί ἀλώθηκε ἀπό ἀλλόκοτα, δυσερμήνευτα συναισθήματα.

Ἔνοιωθε πραγματικό θαυμασμό καί δέος γι' αυτόν τόν ὑπέροχο φυσικό πίνακα πού ὠχριοῦν, μπροστά του, τά καλύτερα ζωγραφικά ἔργα τῆς Ἐποχῆς τῆς Ἀναγέννησης.

Ἁπλώθηκε, στό πρόσωπό του, μιά ἄρρητη εὐτυχία, λησμονώντας πρός στιγμή, τίς θλιβερές προσωπικές περιπέτειες, μέ ἐπίκεντρο τήν ποθούμενη γνώση, τά τροφεῖα καί τόν συνεχή, ἀνελέητο διωγμό ἀπ' τούς ἐμπαθεῖς, πλεονέχτες τῆς ἰδιοτέλειας.

Στ' αὐτιά του ἀντηχοῦσαν τά σκληρά τους λόγια:

«Ἔφερες χρήματα; Μένεις. Δέν ἔφερες; Φεύγεις». Τελεσίδικη ἀπόφαση. Ἡ διπλή ἰδιότητα τοῦ χρήματος; Χρήσιμο στίς ἔντιμες συναλλαγές καί ἄχρηστο ἤ αἰσχρό στίς ἄνομες πράξεις. Ὁ νεαρός μαθητής ἐκκολαπτόμενος αὐριανός ἐπιστήμων ποῦ νά εὕρισκε, τά τριάκοντα ἀργύρια ἐξαγορᾶς τοῦ μέλλοντος καί ὑλικῆς ἱκανοποίησης ἑνός ἀρρωστημένου πάθους τοῦ διώχτη.

Μόνος στήν ξένη, χωρίς γονεῖς, μέ ἀδιάφορους συγγενεῖς, μέ ἀνυπαρξία προστατῶν, μέ ἄλλα τέσσερα ἀνήλικα ἀδέλφια, χωρίς πόρους ἐπιβίωσης, περίμενε τό σωτήριον θαῦμα τῆς ἀνάστασης.

Ἀποδιώχνοντας προσωρινά τήν ἀπαισιοδοξία καί πρίν ἀρχίσει τό διάβασμα, ὁριστικοποιήθηκε στήν τελική θέση, στή ῥίζα γέρικης ἐληᾶς.

Τυλίχτηκε στήν κουβέρτα ἀφήνοντας ἄνοιγμα στό πρόσωπο ὥστε νά μπορῇ νά ἔχῃ δυνατότητα παρατήρησης τοῦ φυσικοῦ χώρου.

Ἡ τελευταία του ματιά στόχευσε μιά καλοφτιαγμένη καί ζηλευτή, καλαμένια στρούγκα μέ νεογέννητα ἀρνάκια ἄσπρα καί παιχνιδιάρικα, ὅπου κείνη τήν ὥρα ὁ βοσκός ὑποδεχόταν, χαρούμενος, τή νεαρή καί εὔρωστη σύζυγό του πού κόμιζε τό

μεσημεριανό φαγητό στόν ἄντρα της.

Στό βάθος τοῦ κάμπου κυμάτιζαν τά στάχυα τῶν σιτηρῶν, στο ἐλαφρύ φύσημα τ' ἀγέρα, ἐνῶ λαμποκοποῦσαν τά νερά τοῦ ποταμοῦ, στ' ἀντίκρυσμα τοῦ ἥλιου.

Πετάγματα, τιτιβίσματα, κελαηδήματα πουλιῶν χαίρονταν τή λευτεριά καί συνεόρταζαν μέ τ' ἄλλα ζωντανά τόν ἐπερχόμενο καλό καιρό.

Χαρούμενα καί τά νερά διέκοπταν τήν ἀπογευματινή ἡσυχία, μέ μουσικούς φθόγγους καθαρούς καθώς κελαρύζοντας κατέβαιναν ἀπό τά γύρω βουνά ν' ἀνταμώσουν τό ποτάμι καί νά σμίξουν τούς καημούς.

Τό ἀργόσυρτο γαύγισμα τῶν τσομπανόσκυλων μέ τή συνεχή βουή τῆς νερομάνας δήλωναν τήν ὁμαδική δυναμική τῶν ἄκακων πλασμάτων.

Ἀκίνδυνο ἕνα φίδι ἔκανε τήν ἐμφάνιση σέ κλαδί παρακείμενης ἐληᾶς. Χαιρέτησε μέ νεῦμα προσπέρασε καί χάθηκε στή γειτονιά τῶν δέντρων. Οἱ καταπράσινοι λειμῶνες διακοσμήθηκαν μέ πολύχρωμα λουλούδια.

Ἐπηρεασμένος ὁ μικρός μαθητής, ἀπ' τό θέαμα αὐτό τῆς Φύσης καί τή γαργαλιστική ζεστασιά τοῦ μεταμεσημβρινοῦ ἥλιου, περιέπεσε σέ ληθαργική κατάσταση σχεδόν εὐδαιμονική πού παρέλυε τό νοῦ.

Θεώρησε ὅλα τά ὡραῖα σάν κομμάτι τοῦ Ἀρχέγονου παραδείσου.

Πῶς ὅμως ἔγινε ἡ σύγκριση ὅταν ἐκεῖνος δέν ὑπῆρχε τότε;

Ἴσως νά εἶχε καταγραφεῖ ἡ εἰκόνα στό γενετικό πίνακα τῆς μνήμης, ἕνα δηλαδή φωτογραφικό ἀποτύπωμα τοῦ Ἀρχέγονου.

Ἔτσι πίστευε! Ἔκλαψε, ἀπάλυνε τόν πόνο του, νοστάλγησε, ὀνειρεύτηκε, ὁραματίστηκε συγκρίνοντας μεταξύ τους τό γήϊνο μέ τόν ἀρχέγονο παράδεισο.

Συνῆλθε γρήγορα ἀπ' τό μαγευτικό ὅραμα χωρίς νά σταματοῦν τά εὐχάριστα χτυποκάρδια.

Ἐπιδόθηκε στό διάβασμα, εὐχαρίστησε τή μέρα γιά τό δῶρο τῆς χαρᾶς. Τίμησε τή φύση πού ἀγωνιζόταν καί ἀντιστεκόταν ὅσο ἦταν μπορετό στή ληστρική ἐπέλαση τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ, στήν προσπάθειά του νά παρασύρῃ τά πάντα, στό πέρασμα τοῦ χρόνου καί στό ὄνομα τοῦ εὔκολου κέρδους.

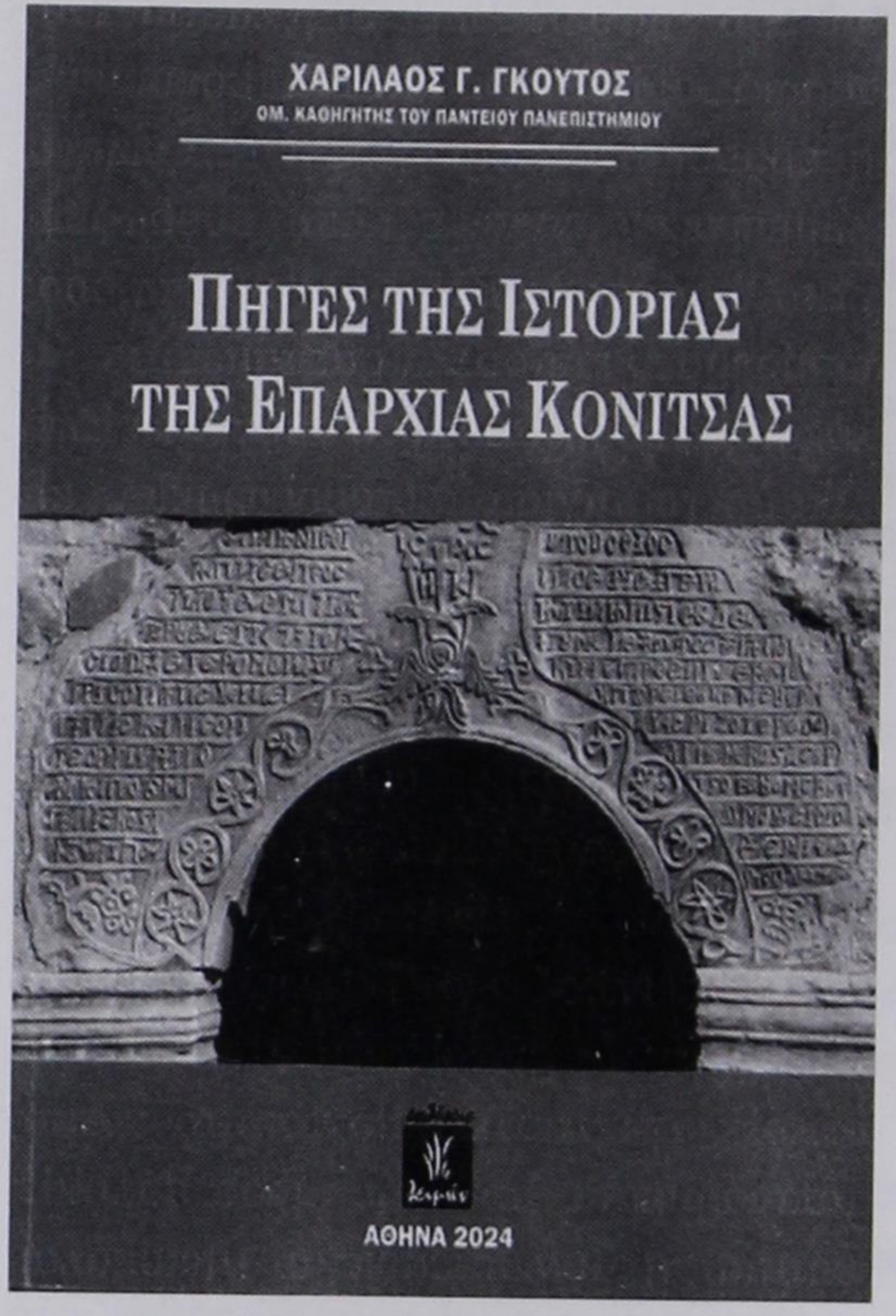
Δυστυχῶς γιά τόν εὐαίσθητο κόσμο τό τέλος τῆς ρομαντικῆς ἐποχῆς πού θά ρχότανε μέ πάταγο καί ἀνεξέλεγκτα, δέν ἀργοῦσε.

Ὁ χρονικός ὁδοστρωτήρας ἀσυγκίνητος θά παρέσυρνε τά πάντα. Καί ἡ φωτιά προσέφερε λυτρωτικές εὐκαιρίες ψυχικῆς ἀνάτασης τοῦτο ὀφείλεται στό γεγονός ὅτι τά πάντα ἐξελίχτηκαν εὐνοϊκά διότι ὁ μηχανικός πολιτισμός δέν εἶχε ἔρθει ἀκόμα μέ τίς βίαιες ῥαγδαῖες ἀντίθετες μεταβολές, καταστροφικές για τόν πλανήτη καί μᾶλλον ἀνωφελεῖς γιά τόν ἄνθρωπο.-

Γιώργος Μαυρογιάννης

ΧΑΡΙΛΑΟΣ Γ. ΓΚΟΥΤΟΣ,
Πηγές της Ιστορίας της Επαρχίας Κόνιτσας,

Εκδόσεις «ΛΕΙΜΩΝ», Αθήνα 2024, σσ. 228.

Ο λίαν αγαπητός συμπατριώτης, φίλος και συνοδίτης **ΧΑΡΗΣ ΓΚΟΥΤΟΣ**, ομότιμος καθηγητής του Παντείου Πανεπιστημίου, και πάλιν μας εξέπληξε με το νέο του, πρωτότυπο, επιστημονικό σύγγραμμα: «Πηγές της Ιστορίας της Επαρχίας Κόνιτσας».

Τονίσθηκε και σε προηγούμενες βιβλιοπαρουσιάσεις μας, πως ο συγγραφέας είναι πολυγραφότατος και, ιδιαίτερα, δραστήριος στον χώρο της αναδίφησης και έρευνας της τοπικής ιστορίας της επαρχίας Κόνιτσας, προϊόν της οποίας είναι και ο εν λόγω τόμος, πρωτότυπος και επιστημονικά θεμελιωμένος, που αναφέρεται αποκλειστικά στις «*Πηγές*» και όχι σε ερανίσματα ή σε προφορικές παραδόσεις και πληροφορίες, οι οποίες, και αυτές, όταν χρησιμοποιούνται έχουν ενισχυτικό χαρακτήρα.

Ανέτρεξε ο ίδιος, «*ὅν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπί τάς πηγάς τῶν ὑδάτων*» (Ψαλμ. 41, 1), και, στη συνέχεια, με τον παρόντα τόμο, καλεί και εμάς να ανατρέξουμε να «*πιούμε*» από τις ιστορικές πηγές της επαρχίας της Κόνιτσας.

Ο συγγραφέας, επί πολλές δεκαετίες, ερευνά πρωτογενείς γραπτές πηγές, οι οποίες συνίστανται σε έγγραφα αρχείων και σε άλλα κείμενα, που έχουν ιδεί, κατά καιρούς, το φως της δημοσιότητας.

Στηριζόμενος σ' αυτές τις διαγνωστικές πηγές, καθώς και σε λίγες δευτερογενείς, έγραψε το παρόν βιβλίο, αλλά και όλα τα προηγηθέντα από το 2003 βιβλία του, γύρω από την ιστορία της επαρχίας της Κόνιτσας και της ιδιαίτερης γενέτειράς του, το Γανναδιό της Κόνιτσας.

Εκτός αυτών, στο εγγύς παρελθόν, είχε δημοσιεύσει κείμενα αυτής της κατηγο-

ρίας, σε διάφορα περιοδικά και βιβλία, για να υποκινηθούν ή να διευκολυνθούν και άλλο φιλίστορες (επιστήμονες ή «*ερασιτέχνες*») «*να μετάσχουν στην έρευνα και στην σύνθεση της ιστορίας της επαρχίας Κόνιτσας*», όπως επισημαίνει ο ίδιος ο συγγραφέας στον «*πρόλογο*» του βιβλίου του.

Στον παρόντα τόμο γράφει και πάλι ο ίδιος τα εξής κατατοπιστικά: «*Παρουσιάζω πολλά άλλα από τα εν λόγω κείμενα διαγνωστικών πηγών. Οι πληροφορίες τους αφορούν σε ποικίλα θέματα του παρελθόντος της επαρχίας, κυρίως από τον ΙΔ΄ αιώνα μέχρι το 1913. Οι περισσότερες απ' αυτές έχουν μεταφερθεί περιφραστικώς στα εκδοθέντα βιβλία μου από τα κείμενα των πηγών τους*» («*Πρόλογος*», σελ. 10).

Διακαής επιθυμία του συγγραφέα είναι να ασχοληθούν μελλοντικά και άλλοι φιλίστορες ερευνητές και να εκπονήσουν νέες ιστορικές μελέτες για την επαρχία Κόνιτσας και για τον νομό Ιωαννίνων, «*προκειμένου η ιστοριογραφία περί Ηπείρου, που είναι ελλειμματική, ἐν πολλοῖς, να αναθεωρηθεί και να βελτιωθεί*» (σελ. 10).

Τα κείμενα του παρόντος τόμου, με επιστημονική πληρότητα και νηφαλιότητα, είναι κατανεμημένα σε ενότητες, με ποικίλη θεματική, αντλημένη από την παρελθοντική ιστορική πραγματικότητα της επαρχίας Κόνιτσας (κοινωνικοπολιτική, εκκλησιαστική, εκπαιδευτική κ.ά.), που ικανοποιεί και τους πιο απαιτητικούς αναγνώστες.

Ενδεικτικά αναφέρουμε κάποια από τα αναπτυσσόμενα επαρκώς, και με πολλή τεκμηρίωση, θέματα, όπως:

1. Περιστατικά των αιώνων ΙΔ΄-ΙΘ΄:

• Κατάληψη της Κόνιτσας από τον Ιμπραήμ το 1382 και παράδοσή της στους Τούρκους το 1430.

• Εξισλαμισμός της Κάτω Κόνιτσας το 1718.

• Επιστολή του Κοσμά του Αιτωλού προς τους Καστανιανίτες το 1778.

• Ο Μάρκος Μπότσαρης πλησίον της Φούρκας το 1820.

• Οικισμοί του καζά και πληθυσμός τους, 1846.

2. Βόρειο Πωγώνι ή Καραμουρατιά:

• Περιστατικά των αιώνων ΙΔ΄-ΙΗ΄.

• Εξισλαμισμός ομαδικός το 1760.

• Ατμοί εκ της γης και ιαματικά νερά, 1887.

3. Φορολογικά κατάστιχα του ΙΣΤ΄ αιώνα:

• Οικισμοί του ναχιγιέ της Κόνιτσας το 1530.

• Φορολογικά κατάστιχα του 1564 και 1583.

4. Έγγεια δικαιώματα:

• Αντιδικία σπαχήδων και κατοίκων δύο οικισμών, 1811.

• Κοινόχρηστα και ιδιόκτητα εδάφη χωριού, 1824.

• Αυθαίρετες καταλήψεις βοσκοτόπου, 1846.
• Επανεξέταση τσιφλικοποίησης, 1860.
• Αποζημίωση για αυθαίρετη βόσκηση, 1892.

5. Ενθυμήσεις και επιγραφές σε ναούς:

Στις μονές Στομίου και Ζέρμας Κόνιτσας˙ σε ναούς της Κόνιτσας και των χωριών της: Μόλιστας, Λιτονιάβιστας, Αμάραντου, Φούρκας, Γοργοπόταμου, Ασημοχωρίου, Βούρμπιανης, Δροσοπηγής, Πλάβαλης, Καβασίλων και Παλιοσελίου.

Ακόμη και σε βιβλία του Δήμου Κόνιτσας.

6. Μονές στον χώρο της επαρχίας:

• Πληροφορίες του Παν. Αραβαντινού, 1866.
• Κτηματολόγιο της ιστορικής μονής Στομίου, 1937.
• Λήστευση του ηγουμένου της μονής Στομίου, 1844.

7. Αρχιερείς ανάξιοι, 1894-1901, που δεν ανταποκρίθηκαν στην ιερή αποστολή τους.

8. Εκπαιδευτικά:

• Σχολεία στην επαρχία κατά τα έτη 1874 και 1898.
• Κονιτσιώτες μαθητές στην περίφημη Ζωσιμαία Σχολή Ιωαννίνων, 1874-1912.

9. Ειδήσεις των ετών 1869-81, 1903, 1912-14.

10. Ιστορικά στοιχεία για 11 χωριά:

Δίστρατο, Παλιοσέλι, Πηγή, Τράπεζα, Αγ. Βαρβάρα, Προσήλιο, Ζέρμα, Κάντσικο, Κεράσοβο, Φούρκα και Τράπια (πλησίον της Σταρίτσανης).

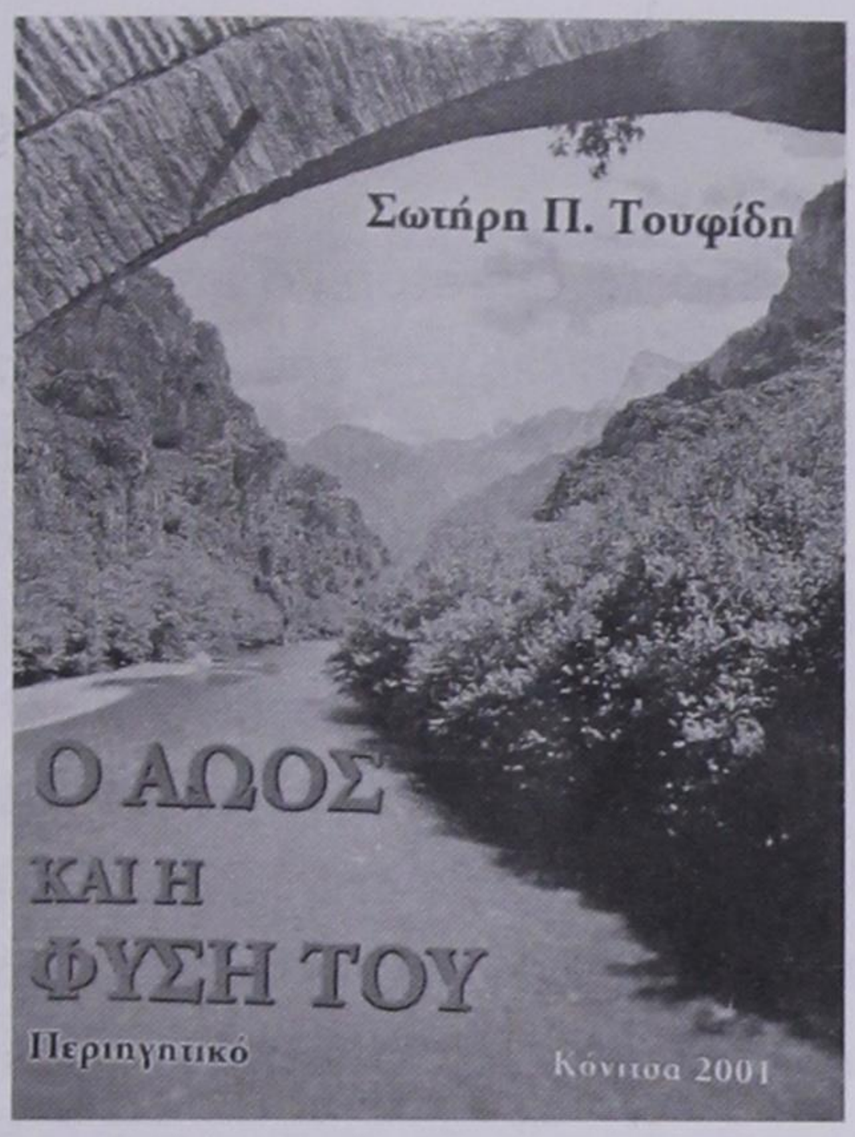
11. Βραχύλογες μαρτυρίες για ποικίλα συμβάντα:

• Μέχρι το 1822. • Περίοδος 1822-1913. • Τοπογραφικά και άλλα.

Εκφράζουμε, εκ βάθους καρδίας -ab imo pectore, θερμότατα συγχαρητήρια στον φίλτατο Χάρη Γκούτο- για το εξαίρετο corpus (σώμα) των ένδεκα αξιόλογων θεματικών ενοτήτων του, που κόστισαν, σίγουρα, κόπο, χρόνο αλλά και πολύ χρήμα (για μεταφράσεις τούρκικων κειμένων), και ευχόμαστε ολόψυχα, ο Θεός να του χαρίζει υγεία, για να συνεχίζει ανελλιπώς τη συγγραφική του δεινότητα σε όλες τις εκφάνσεις της.

Τέλος, εξυπακούεται ότι η απόκτηση του εν λόγω τόμου είναι απαραίτητη για όλους εμάς τους Ηπειρώτες και ιδιαίτερα τους Κονιτσιώτες (Κεντρική διάθεση: Εκδόσεις «ΛΕΙΜΩΝ», Νικηταρά 2-4, 10678 Αθήνα. Τηλ./Fax: 2103227323).

Παύλος Αθ. Παλούκας
Επίτ. Σχολικός Σύμβουλος Δ.Ε.
(Πωγωνίσιος)

Για το περιηγητικό βιβλίο του κ. Σωτήρη Τουφίδη «Ο ΑΩΟΣ ΚΑΙ Η ΦΥΣΗ ΤΟΥ»

Αφιερώνω αυτήν την επιστολή, στον άξιο ποιητή της φύσης, δοκιμιογράφο, φωτογράφο, ευθυμογράφο, φυσιοδίφη και φυσιολάτρη, δημοσιογράφο και ιστορικό, συμπατριώτη και άνθρωπο της προσφοράς και της αλληλεγγύης κύριο Σωτήρη Τουφίδη, για να εκφράσω τον θαυμασμό και τις ευχαριστίες μου για το εξαίσιο πόνημά του «Ο ΑΩΟΣ ΚΑΙ Η ΦΥΣΗ ΤΟΥ» που με τόση φροντίδα παρουσιάζει στον κόσμο του.

Κύριε Τουφίδη, μελετώντας το περιηγητικό αυτό βιβλίο με το περιεχόμενό του, αναλογίζομαι την αυταπάρνηση του εαυτού σας προκειμένου να μας δώσετε αυτό το ευλογημένο δημιούργημα που αγκαλιάζει και τους πιο μακρινούς φίλους και πατριώτες για να τους φέρετε κοντά στα πάτρια εδάφη και την απέραντη όσο και υπέροχη ομορφιά τους, που αναδεικνύεται μέσα σ' αυτό το καταπληκτικό έργο, με το ανυπέρβλητο ενδιαφέρον, την ποικίλη ύλη, την ευγένεια και την καλαίσθητη γνώση που το διακρίνει.

Γι' αυτά που σημαίνει η εργασία που χρειάστηκε η δημιουργία του έργου σας, σκέφτομαι το ρητό που λέει: ούκ ἐν τῷ πολλῷ τό εὖ, ἀλλά ἐν τῷ εὐ τό πολύ! Ένα βιβλίο λεπτό σε όγκο αλλά μεστό σε ουσία, που δόθηκε από εσάς με αγάπη, έμπνευση και κόπο στον κόσμο. Θαυμάζοντάς το και προτείνοντάς το, αναπολούμε όμορφες στιγμές σε καλές αν και ελάχιστες στιγμές μας στη χώρα του Αώου – στην αγκαλιά της φύσης του.

Η έλλειψή της και η λαχτάρα γι' αυτή την φύση, μας κάνει ικανούς να επαινέσουμε την αξιοθαύμαστη εργασία σας, γι' αυτό το περιηγητικό βιβλίο με το αξιόλογο περιεχόμενο.

Κύριε Σωτήρη Τουφίδη, σας ευχαριστούμε πολύ για την έμπνευση που προσφέρετε τους αληθινούς φυσιολάτρες και πατριώτες.

Σας ευχαριστούμε, να έχετε υγεία και να είστε όλοι ευτυχισμένοι στην οικογένειά σας με αγάπη για κάθε ενδιαφέρουσα δραστηριότητά σας πάντα με την ευλογία του Σύμπαντος του Θεού και την δεκτικότητα των συγγενών, των φίλων και συνδρομητών του περιοδικού «Κόνιτσα», που σ' αλήθεια αξίζετε.

Σας χαιρετώ με εκτίμηση
Θαυμασμό και σεβασμό
Για εσάς και για το
Αγαθοποιό έργο σας

Σεβαστή Καραγιάννη

Του έρωτα και της σκιάς της Ιζαμπέλ Αλιέντε

Ένα από τα πράγματα που μου αρέσουν πιο πολύ το Καλοκαίρι είναι ότι αυτό προσφέρεται για περισσότερη ανάγνωση βιβλίων! Με τα μυθιστορήματα - και τη λογοτεχνία γενικότερα - να έχουν την τιμητική τους! Γιατί καλά και τα επιστημονικά βιβλία αλλά το πνεύμα ζητάει τις ώρες της χαλάρωσης και κάτι πιο ανάλαφρο. Ένα βιβλίο που θα σε κάνει να θες να το διαβάσεις μονορούφι γυρνώντας τις σελίδες μανιωδώς.

Έτσι, λοιπόν, φέτος, όταν προσπάθησα να αποφασίσω τι θα διαβάσω στις θαλάσσιες αποδράσεις μου, την προσοχή μου τράβηξε η Ιζαμπέλ Αλιέντε με το βιβλίο της «του έρωτα και της σκιάς». Η συγκεκριμένη συγγραφέας βρίσκεται στα ράφια της βιβλιοθήκης μου εδώ και αρκετά χρόνια περιμένοντας υπομονετικά να επιλέξω κάποιο από τα έργα της. Κάλλιο αργά παρά ποτέ όμως!...

Η Ιζαμπέλ Αλιέντε, όπως είναι γνωστό, είναι ανιψιά του Σαλβαδόρ Αλιέντε, του Χιλιανού δηλαδή Προέδρου που ανατράπηκε με το στρατιωτικό πραξικόπημα του

1973. Η ίδια η Ιζαμπέλ αναγκάστηκε, λόγω των πολιτικών συνθηκών που επικρατούσαν στη χώρα της, να αλλάξει τόπο κατοικίας. Όπως μπορεί εύκολα να συμπεράνει κάποιος, το έργο της περιέχει πολλά βιογραφικά και αυτοβιογραφικά στοιχεία. Το ίδιο συμβαίνει και με το βιβλίο της «του έρωτα και της σκιάς» με το οποίο ο αναγνώστης μεταφέρεται στη Χιλή και βιώνει και ο ίδιος το εφιαλτικό κλίμα που επικρατούσε κατά το δικτατορικό καθεστώς του Πινοσέτ. Οι ήρωες μας ζούνε σε ένα περιβάλλον όπου οι ατομικές και πολιτικές ελευθερίες είναι πλέον μηδαμινές. Για παράδειγμα, πληροφορούμαστε συχνά για τις απαγορεύσεις συναθροίσεων και ελεύθερης κυκλοφορίας και για τη λογοκρισία που είναι πια ο κανόνας. Η ωμή βία είναι συχνό φαινόμενο, ενώ οι πολίτες διώκονται με την παραμικρή υποψία. Μέσα σε όλα έχουμε και τους βασανισμούς και τις δολοφονίες των πολιτικών αντιπάλων αλλά και τις εξαφανίσεις ενός πολύ μεγάλου αριθμού ατόμων. Όταν, λοιπόν, οι πρωταγωνιστές της ιστορίας μας έρχονται αντιμέτωποι με την ανακάλυψη μιας πολιτικής σφαγής με πολυάριθμα θύματα, καλούνται να πάλεψουν για την προστασία της ίδιας τους της ζωής. Η εγκατάλειψη της πατρίδας τους και ο δρόμος της εξορίας αποτελεί πια μονόδρομο για εκείνους...

Συνοψίζοντας θα έλεγα πως η πρώτη μου αυτή επαφή με το συγγραφικό έργο της Αλιέντε αποτέλεσε μια ξεχωριστή εμπειρία. Πέρα από όλα τα ιστορικά στοιχεία που περιέχονται στο βιβλίο της (για τα οποία και είχα μια σχετική άγνοια έως τώρα), η Ιζαμπέλ έχει το χάρισμα να χειρίζεται με έναν πολύ όμορφο τρόπο το λόγο. Επόμενος αναγνωστικός μου στόχος είναι σίγουρα τα υπόλοιπα βιβλία της που ήδη με περιμένουν στη βιβλιοθήκη μου!

Φωτεινή Τσάνη

Επιστημονικό Συνέδριο στην Κόνιτσα

Στο πλαίσιο του εορτασμού των εξήντα χρόνων από την ΄Ιδρυση του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, πραγματοποιήθηκε με ιδιαίτερη επιτυχία στην Κόνιτσα από 29 Νοεμβρίου έως 1 Δεκεμβρίου 2024 Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο με θέμα: «Περί Πολιτισμικής Κληρονομιάς Δημόσια Ανθρωπολογία, Λαογραφία και Πολιτιστική Διαχείριση».

Το Συνέδριο συνδιοργάνωσαν ο Τομέας Λαογραφίας του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, το Υπουργείο Πολιτισμού, το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και ο Δήμος Κόνιτσας.

Στο συνέδριο συμμετείχαν φοιτητές, ακαδημαϊκοί, ερευνητές και επιστήμονες, εκπρόσωποι φορέων και οργανώσεων που μετέφεραν τις γνώσεις και τις πολύτιμες εμπειρίες τους στους συνέδρους, ενώ οι εξαιρετικά ενδιαφέρουσες εισηγήσεις κάλυψαν όλο το φάσμα του πεδίου που ορίζεται γενικά ως Πολιτιστική Διαχείριση.

Ο Δήμος Κόνιτσας συγχαίρει τους διοργανωτές, την επιστημονική επιτροπή και όλους τους εμπλεκόμενους καθ' οιονδήποτε τρόπο στην άψογη διοργάνωση και διεξαγωγή του Πανελλήνιου Επιστημονικού Συνεδρίου.

Εκφράζει θερμές ευχαριστίες προς τους διοργανωτές και κυρίως προς τον Καθηγητή Κοινωνικής Λαογραφίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Βασίλη Νιτσιάκο για την πολυσήμαντη εμπειρία που μας πρόσφεραν και την επιλογή της Κόνιτσας για την υλοποίηση των εργασιών του γόνιμου και παραγωγικού Επιστημονικού Συνεδρίου.

Η Συντακτική Επιτροπή

Εύχεται για το 2025 σε όλους τους συνεργάτες, φίλους και συνδρομητές του περιοδικού μας, που το στηρίζουν 40 χρόνια

Υγεία, Ειρήνη και Προκοπή!

Ηλιόρραχη 18-12-2024

Φωταγώγηση του Χριστουγεννιάτικου Δένδρου

Την Κυριακή 15 Δεκεμβρίου 2024, στον προαύλιο χώρο του σχολείου, ο Εκπολιτιστικός και Μορφωτικός Σύλλογος Ηλιόρραχης Κόνιτσας, διοργάνωσε εκδήλωση για τη φωταγώγηση του χριστουγεννιάτικου δένδρου.

Η εκδήλωση ξεκίνησε με χορευτικό πρόγραμμα του παιδικού τμήματος zumba Κόνιτσας. Τα παιδιά, υπό την καθοδήγηση της δασκάλας τους, κυρίας Γεωργίας, παρουσίασαν ένα πολύ ωραίο πρόγραμμα προσαρμοσμένο στο εορταστικό κλίμα των ημερών, αποσπώντας το θερμό χειροκρότημα όλων.

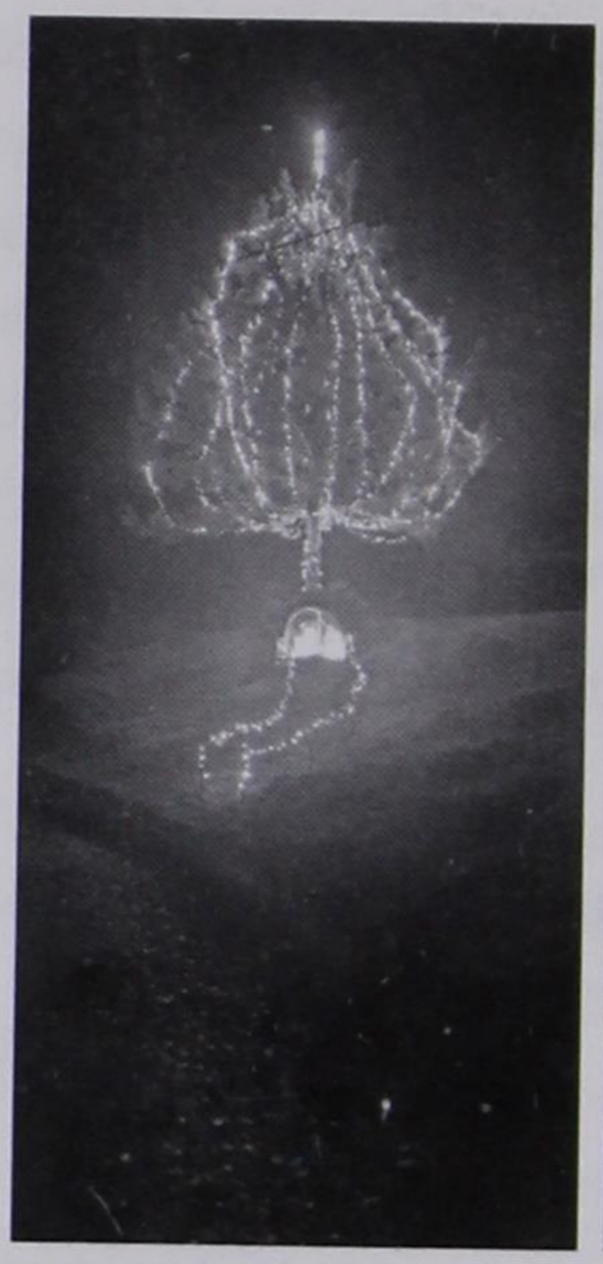
Έπειτα ακολούθησε η φωταγώγηση του δένδρου, με συνοδεία πυροτεχνημάτων που δημιούργησαν μια φαντασμαγορική ατμόσφαιρα. Η συνέχεια επιφύλασσε μια έκπληξη για τα παιδιά, καθώς εμφανίστηκε ο Αϊ Βασίλης, τους μοίρασε δώρα, αλλά και χαμόγελα αφού τους έδωσε την ευκαιρία να φωτογραφηθούν μαζί του.

Τέλος, κάτω από το φως, της τελευταίας για το 2024, πανσελήνου, μικροί και μεγάλοι επιδόθηκαν να στείλουν στον ουρανό τα φαναράκια των ευχών.

Ο Σύλλογος πρόσφερε δωρεάν σε όλους τους παρευρισκόμενους ποικιλία ποτών, εδεσμάτων και γλυκών.

Για ακόμη μια φορά, καθομολογία όλων, η οργάνωση της εκδήλωσης από τον Σύλλογο ήταν άψογη, χαρίζοντας α-ρά σε μικρούς και μεγάλους.

Από το Διοικητικό Συμβούλιο
του Συλλόγου

Ο Πάντο Τούφας

Του κ. Χαραλάμπους Πέτσκου

Αναδημοσίευση από την εφημ. ΗΠΕΙΡ. ΜΕΛΛΟΝ 21/4/1976

— Ποιός το περίμενε, Θεέ μου, τέτοιο κιαμέτι; Πασκαλιά καρτερούμε Μεγαλοδύναμε, για Χριστούγεννα; Τόλεγαν και το ξανάλεγαν οι δυό συνυφάδες, η Μερόπη κι η Αγγέλα, αναστανάζοντας.

Κείνη τη χρονιά έλαχε να'ναι πρώιμο το Πάσχα. Τελευταία Κυριακή του Μάρτη. Κι ενώ μπήκε καλοσυνάτος και χαρούμενος ο γδάρτης, (καλά του κόλλησαν τόσα κουσούρια του αλητήριου) στο φευγιό του τα θαλάσσωσε... Κι όσο κοιτούσαν από το παράθυρο το νερό να πέφτει με το τουλούμι κι άκουαν τις μπουμπουναριές κι έβλεπαν τις αστραπές να σαϊτεύουν τον ουρανό, τόσο ανησυχούσαν και σταυροκοπιόνταν...

Μονάχες ζούσαν στο αρχοντικό τους, αγαπημένες σαν αδερφές. Οι άντρες τους έλειπαν στην Αμερική και τα δυό παιδιά τους σπούδαζαν στην Αθήνα. Κάθε λίγο, πότε η μιά, πότε η άλλη, στέκονταν στο παραθύρι και αγνάντευαν.

— Σάματι ξέκοψε, Αγγέλα μου... Για τήρα κι εσύ;

— Αλήθεια, θα ξανοίξει... Να πάει κι ο άνθρωπος στο σπίτι του να κάνει Πάσχα με τη φαμίλια του...

Και κοιτούσαν με θλίψη τον μπάρμπα Πάντο πούχε απλώσει την αρίδα του στην κορφή δίπλα στο τζάκι κι απολάβαινε τη ζεστασιά από τα ξερά κούτσουρα που τριζοβολούσαν.

— Αχ τι θα γίνουμε, Αγγέλα μου μ' αυτόν το γρουσούζη;

Θα τον έχουμε εδώ το Πάσχα. Να, δυό μέρες είναι ακόμα. Θα μας το φάει όλο το κατσίκι... Είναι φαγάς. Δεν τηράς πούχει τα δόντια όλα...

— Ξάνοιξε μια στάλα, Παναγιά μου, να πάει ο άνθρωπος στο σπιτάκι του χρονιάρα μέρα είναι!...

— Αχού!... Για μένα σεκλετίζεσαι,

μωρ' Αγγέλα μάτια μου; Δεν πειράζει... Δεν είμαι δα και στο δρόμο. Σ' αρχοντικό σπίτι κόνεψα. Δεν είμαι σε κάνα γύφτικο... Και να θελήσω να φύγω, πού να πάω; Το Βοϊδομάτι πλημμύρισε και γιοφύρι δεν έχει.

— Μετά χαράς, μπάρμπα Πάντο, να σε φιλοξενήσουμε...

Αλλά είπαμαν μη στενοχωρεθούν η κυρά Πάνταινα και τα παιδιά σου...

Ο γέροντας γέλασε ειρωνικά.

— Λέτε να κάτσουν νηστικοί από το σεκλέτι; Δεν πειράζει.

Εγώ καλά είμ' εδώ. Μια χαρά!... Δεν το κουνάω ρούπι αν δεν καταλαγιάσει το δρολάπι κι ανοίξει ο πόρος στο ποτάμι...

Οι δυο συνυφάδες μπήκαν στην άλλη κάμαρα μουρμουρίζοντας και βλαστημώντας την ώρα που τον φώναξαν να τους μερεμετήσει το σαμάρι.

* * *

Πριν από μισό αιώνα και βάλε ήταν πασίγνωστος και φημισμένος ο μπάρμπα Πάντος ο σαμαράς σ' όλα τα χωριά του δυτικού Ζαγοριού, σ' όλο το Πωγώνι κι ως πέρα στα χωριά της Δρόπολης πριν τα κάνουν πεσκέσι οι μεγάλοι μας φίλοι!... στους Αρβανιτάδες. Ωστόσο τη μεγάλη φήμη του δεν τη χρωστούσε απόλυτα στην τέχνη του, που ήταν άριστος, αλλά πλειότερο στην εξυπνάδα του, στο ανώδυνο χιούμορ και στους ευτράπελους στίχους του, που τους σουσούμιαζε την ίδια στιγμή που μολογούσε, γιατί κι οι τυπικές ακόμα κουβέντες του μπάρμπα Πάντου λέγονταν με ομοιοκατάληκτους στίχους. Ήταν στοχαστής, θυμόσοφος, χωρατατζής. Όταν τον καλούσαν να φτιάξει ή μερεμετήσει σαμάρια κι ενώ δούλευε, δεν έπαυε ν' απαγγέλνει στιχάκια, σατιρίζοντας τους πάντες και τα πάντα, ακόμα και τον ευατό του, ενώ οι γύρω του ξεκαρδίζονταν στα γέλια.

Ο Πάντο Τούφας φώναξε
και βγήκε το χωριό
από το παραθύρι
αράδα, αράδα
ποιός είναι για το Σκάλωμα
σαράντα τροβάδες κρέμασε
να γένεται χαζίρι
στου Πάντου τη φοράδα...

Η αλήθεια είναι ότι αυτό το οχτάστιχο έχει συμβολική έννοια. Δεν ήταν δυνατό να ξεκινήσει όλο το χωριό να πάει για ψώνια στο Σκάλωμα (Άγιοι Σαράντα), δίχως τα φορτηγά ζώα και μονάχα με τα σακούλια, που τα κρέμασαν όλοι στου Πάντου τη φοράδα.

Φοράδα ήταν ο ίδιος ο σαμαράς και ταγάρια τα μικροχρέη των χωριανών από μερεμέτια σαμαριών.

Κάποτε τον κάλεσαν να φτιάξει ένα σαμάρι στο σπίτι του Ζαχάρη στην Αρτσίστα. Επειδή η τομάρα δεν ήταν τόσο καλή, γιατί έπρεπε νάναι από μεγάλη γίδα ή τράγο, η νοικοκυρά έστειλε την κόρη της να ζητήσει την τομάρα πούχε φυλαγμένη η γειτόνισσα η Σούλα του Γαρίδη και θα της την επέστρεφε του Χριστού, που θάσφαζε το μεγάλο γκεσέμι... Αλλά κι αυτό το τομάρι δεν του καλοάρεσε του μερακλή σα-

μαρά. Κουνάει το κεφάλι του και κοροϊδεύει με αυτοσχέδιους στίχους.

Μωρή Σούλα του Γαρίδη
στην κοπέλα του Ζαχάρη,

θέλεις κλείσιμο στο καλύβι της
έδωσες μια παλιοτομάρα

πήγες κι έκανες μια χάρη
που να σούρθει κακή τρομάρα...

Και την ημέρα του Πάσχα συνεχίστηκε η κακοκαιρία. Οι συνυφάδες (την ανάγκη φιλοτιμία ποιούμενες) πήγαν μαζί με το μουσαφίρη τους στην Ανάσταση δίχως να δείξουν τη δυσφορία τους, αλλά το αντίθετο, για τα μάτια του κόσμου, φαίνονταν χαρούμενες κι ας έβραζαν μέσα τους σκεφτόμενες το ψημένο τρυφερό κατσικάκι, που θα καταβρόχθιζε ο ανεπιθύμητος ξένος τους... Κι' έτσι το σκαρβέλι και τα δυο παϊδια του σαμαριού θα στοίχιζαν ίσια με δυο καινούργια σαμάρια.

Αλλά οι κακές προβλέψεις τους διαψεύτηκαν στο πασχαλινό τραπέζι. Ο μπάρμπα Πάντος ολιγόφαγος και ευγενικός καθώς ήταν αρκέστηκε σε μισό πιάτο μαγειρίτσα και λίγο ψητό κρέας όσο να πιεί το κρασάκι του και να πεί τις ευχές του. Η Μερόπη κι η Αγγέλα στενοχωρέθηκαν για τις προηγούμενες σκέψεις τους και βάλθηκαν να τον περιποιηθούν όσο μπορούσαν καλύτερα.

Σε λίγο μπήκε στο σπίτι η κυραμάνα Πελαγία μια ηλικιωμένη γειτόνισσα πού ζούσε μονάχη με τα λίγα χρήματα πού στελνε ο γιός της, από το ταξίδι. Ο γέρο Πάντος, μερακλωμένος από το γλυκόπιοτο παλιό κρασί, είχε αρχίσει να τραγουδάει με συγκινητική φωνή ένα παλιό παθητικό τραγούδι της αγάπης. Και παρόλο που οι δεκαετίες είχαν στοιβαχτεί στη ράχη του, η φωνή του ήταν λαγαρή και δροσάτη.

Η κυραμάνα θέλησε να τον πειράξει που τον συγκινούσε ακόμη ο έρωτας.

- Αχού!... Δεν τηράς, μο κάψο Πάντο, που το κεφάλι σου γίνηκε μια τούφα από βαμπάκι, μου θέλεις και σεβντάδες χαντακωμένε;

Σταμάτησε το σκοπό και την κοίταξε χαμογελώντας πονηρά.

— *Τούφα είμαι μωρ' χαντακωμένη*
από πανύψηλο ελάτι

κι ανεβαίνω τις κορφές σαν το βαρβάτο άτι...

Εσύ είσαι ασφάκα χαμηλή κι μένα
με ζηλεύεις

γιατ' έχεις μείνει μοναχή κι αρσενικό
γυρεύεις...

Οι δυο συνυφάδες ξεκαρδίστηκαν στα γέλια κι' η κυραμάνα τον μούντζωνε.

— Να! Να, μωρέ κούσιαλο, που δεν μπορείς ούτε τις πορδές σου να κουμαντάρεις, και μου κάνεις τον καμπόσο.

Ο γέρος χαμογέλασε και κούνησε το κεφάλι του με σημασία.

— Νάχεις χάρη πού 'με μουσαφίρης σε τούτο το αρχοντικό, αλλοιώτικα θα σε τουφεκούσα, για να δεις αν κουμαντάρω καλά...

Αλλά η κυραμάνα όλο και τον τσιγκλούσε για να γελούν.

— Και τώρα που θα γεμίσει ο κό-

σμος αυτοκίνητα, τι το διάτανο θα σαμαρώνεις μπρέ zάβαλη;

— Μη μου τραβάς εμένα το γκαϊλέ, κυρά Πελαγία... Γομάρια δίποδα θα σαμαρώνω... Αλλά εσύ μη σκιάzεσαι, δε σε παίρνει ο χρόνος... Ασαμάρωτη θα φύγεις...

Αείμνηστε Πάντο Τούφα πέρασες τη zωή σου προσφέροντας το καλύτερο δώρο στους συνανθρώπους σου. Το άκακο χωρατό, την ανώδυνη κοροϊδία και το πλούσιο γέλιο που τόση ανάγκη έχει ο κόσμος! Ήσουν στ' αλήθεια ένα αψηλό έλατο με μια θαλερή τούφα στην κορφή του.

Σ.

Ο προπάππος μου Π. Τ. γεννήθηκε στην Μολυβδοσκέπαστη το 1840. Ο Πατέρας του Γιώργος Σίμος, βόσκοντας τα πρόβατα στη Νεμέρτσικα, έφερνε τακτικά μια ""Τούφα" αμάραντο και του κόλλησαν το παρατσούκλι "Τούφας".

Δεν τα πήγαινε καλά με τον μπέη της περιοχής και όταν χήρεψε μετακόμισε στο Μαυροβούνι με το γιο του Πανταzή (Πάντο). Ο Πάντος έμαθε την τέχνη του Σαμαρά στην Κόνιτσα και εκτός από το Μαυροβούνι ήταν περιzήτητος και στα χωριά Zαγορίου-Πωγωνίου. Πολύ γνωστός στον συγγραφέα του διηγήματος από το κοντινό χωριό Μεσοβούνι. Μαzί με τη διαθήκη του, κληροδότησε και το επώνυμο Τουφίδης, στους απόγονους του. Αυτό συνιθίzονταν τα παλιά χρόνια.

Σ.Τ.

Ποιος είναι ο φτωχός

Φτωχός δεν είναι αυτός που δεν έχει σπίτια και λεφτά.

Αλλά είναι αυτός που δεν έχει θετικά συναισθήματα για τον πλησίον του. Που δεν σκέφτεται με αγάπη τον κουρασμένο, τον αρρωστημένο, τον μοναχικό, τον μοναχό, τον μόνο, τον αναγκεμένο.

Φτωχός είναι αυτός που τα θέλει όλα δικά του. Που δεν υπολογίzει την ανάγκη του άλλου, αλλά κοιτάzει πάντα το συμφέρον του και πώς θα κερδίσει σε κάθε επικοινωνία την ψυχή -τοὺ διπλανού- για να τον εκμεταλλευτεί.

Φτωχός είναι αυτός που καταριέται το παιδί του, που το ειρωνεύεται, που είναι απαιτητικός, αυταρχικός, επίμονος, επιθετικός άνθρωπος, που βιάzει την καρδιά, την ψυχή και το σώμα του αδύναμου. Είναι ο zηλόφθονος, ο αχόρταγος, ο ανυπόμονος.

Φτωχός είναι αυτός που δεν zητάει τον Θεό στη zωή του, γιατί νομίzει ότι τα καταφέρνει μόνος του.

Τη φτώχεια έχουμε όταν είμαστε υπερήφανοι, ύπουλοι, ψεύτες, πονηροί!

Θεέ μου, απάλλαξέ μας όλους από τα αρνητικά συναισθήματα και κάνε να έχουμε μεταξύ μας -οι άνθρωποι- αλληλεγγύη και σεβασμό, αφού εσύ όλους μας φροντίzεις και μας αγαπάς.

Σ' ευχαριστούμε Zωοδότα Κύριε Ιησού Χριστέ.

Σεβαστή Καραγιάννη

Ο εορτασμός της Ημέρας των Ενόπλων Δυνάμεων της Θεοτόκου και της Μάχης της Μολυβδοσκεπάστου στη Μολυβδοσκέπαστη Δήμου Κόνιτσας

Με λαμπρότητα εορτάστηκε και φέτος στην Κοινότητα Μολυβδοσκεπάστου του Δήμου Κόνιτσας η 21η Νοεμβρίου, "Ημέρα των Ενόπλων Δυνάμεων" και εορτή των Εισοδίων της Θεοτόκου". Την ίδια ημέρα τιμάται και η ιδιαίτερα σημαντική και νικηφόρα μάχη της Μολυβδοσκέπαστου κατά των Ιταλών κατακτητών (21 Νοεμβρίου 1940).

Το πρωί τελέστηκε Θεία Λειτουργία και Δοξολογία στον Ιερό Ναό των Αγίων Αποστόλων Μολυβδοσκέπαστης. Στο κήρυγμά του ο εφημέριος π. Απόστολος Νάκος αναφέρθηκε στη σημασία της εορτής των Εισοδίων της Θεοτόκου, ενώ ακολούθησαν ομιλίες από τον Διοικητή του 583 Τ.Π. Αντισυνταγματάρχη Αθανάσιο Γιαννούλη για την Ημέρα των Ενόπλων Δυνάμεων και από τον εκπρόσωπο του Πολιτιστικού Συλλόγου Μολυβδοσκεπάστου κ. Απόστολο Τσίπη για τη σημασία της Μάχης της Μολυβδοσκεπάστης κατά τον Ελληνο- ιταλικό πόλεμο.

Ακολούθως, στο Μνημείο των Πεσόντων στην πλατεία του χωριού, τελέστηκε Επιμνημόσυνη Δέηση και κατάθεση στεφάνων. Η εκδήλωση έκλεισε με δεξίωση για όλους τους συμμετέχοντες.

Στην εκδήλωση παρέστησαν ο Δήμαρχος Κόνιτσας Ανδρέας Παπασπύρου, ο Διοικητής του 583 Τ.Π. Κόνιτσας Αντισυνταγματάρχης Γιαννούλης Αθανάσιος, ο Διοικητής του Τμήματος Συνοριακής Φύλαξης Αστυνόμος Α' Φούκας Δημήτριος ως εκπρόσωπος της Διεύθυνσης Αστυνομίας Ιωαννίνων, ο Διοικητής της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας Κόνιτσας Αντιπύραρχος Λεωνίδας Καραλής, ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Βασίλειος Σπανός, οι Αντιδήμαρχοι Δημήτριος Κοτσιάφτης και Πέτρος Γκίκας, οι πρώην Δήμαρχοι Πρόδρομος Χατζηεφραιμίδης και Νικόλαος Εξάρχου, οι Δημοτικοί Σύμβουλοι Κατερίνα Δημάρατου και Γιώργος Μήτσος, ο Πρόεδρος της Κοινότητας Χρήστος Μπόλης, μέλη του Πολιτιστικού Συλλόγου Μολυβδοσκεπάστου και αρκετοί κάτοικοι. Ιδιαίτερα τιμητική ήταν η παρουσία της Προέδρου και μελών του Διοικητικού Συμβουλίου της Axion Hellas, που από τις 21/11 προσέφεραν στην Κόνιτσα τις πολύτιμες υπηρεσίες τους με ιατρικές εξετάσεις και άλλες δράσεις στους κατοίκους της περιοχής.

Ξενώνας Παλαιοσελλίου (Γεφύρι της Άρτας)

του Ηλία Ανδρέου

Φίλτατοι Αναγνώστες

Όχι μόνον εσείς αλλά το σύνολο όσων κατάγονται από την Κόνιτσα και τα χωριά της θέτουν στον εαυτό τους το ερώτημα:

Ποιά ήταν η αιτία που οδήγησε και οδηγεί τον τόπο μας στην παρακμή όπως αυτή αποτυπώνεται στην πληθυσμιακή καθίζηση η οποία όπως είναι φυσικό οδηγεί και στην οικονομική υστέρηση με κύρια πηγή εσόδων τις συντάξεις;

Οι αιτίες είναι πολλές και διαχωρίζονται σε εξωγενείς και σε εσωγενείς.

Στις πρώτες κυριαρχούν ο πόλεμος του 1940, ο Εμφύλιος Πόλεμος που ακολούθησε και συνέβαλε κατά πολύ στην αστυφιλία του 1950 και στην κατάρρευση της κλειστής οικιακής οικονομίας.

Πέραν αυτών εν πολλοίς η παρακμή οφείλεται και σε παράγοντες οι οποίοι πρέπει να αναζητηθούν στο εσωτερικό των κοινωνιών τόσο της Κόνιτσας όσο και των χωριών της.

Μια ευθεία απάντηση στους εσωγενείς παράγοντες παρακμής αποτελεί ο Δημοτικός Ξενώνας Παλαιοσελλίου.

Γυρίζω πίσω στο 1996, έτος Δημοτικών και Κοινοτικών εκλογών. Ο τότε υποψήφιος Πρόεδρος Παλαιοσελλίου Γεώργιος Τζίμας μου ζήτησε να συμμετάσχω ως υποψήφιος στο ψηφοδέλτιό του. Ο συνδυασμός μας πλειοψήφησε και έτσι άρχισε η ενασχόλησή μου με τα κοινά του χωριού μας Παλαιοσέλλι. Ενθυμούμαι που είχα πει στον Πρόεδρο: Γιώργο πρέπει να διευρύνουμε τους ορίζοντες του χωριού μας. Και ο Γιώργος αστειευόμενος μου λέει: Πώς Ηλία να το κάνουμε αυτό; Δεν γίνεται να μετακινήσουμε την Τύμφη (Γκαμήλα) με αυτόν τον όγκο που έχει. Θα ανοίξουμε τους ορίζοντες ανταπάντησα, φέροντας κόσμο, κατασκευάζοντας έναν ξενώνα και προπαντός το πρώτο ορειβατικό καταφύγιο στον Σμόλικα.

Με την συμπαράσταση του τότε Νομάρχη Νίκου Ζαρμπαλά εντάξαμε στο LAEDER τον ξενώνα και χάρις στον τότε Δ/ντή του Ε.Ο.Τ. Γιώργο Γκιώκα και Υποδιευθυντή Γιώργο Κονταξή εντάξαμε το καταφύγιο σε ανάλογο πρόγραμμα. Το καταφύγιο σήμερα υπό την Δ/νση ενός εξαιρετικού και ελπιδοφόρου νέου επιχειρηματία του κ. Μιχάλη Μπέη, λειτουργεί όπως όλα τα σύγχρονα καταφύγια και έτσι το Παλαιοσέλλι, ο Αώος, η Τύμφη ο Σμόλικας έγιναν γνωστά όχι μόνον εντός της Ελλάδας αλλά και εκτός συνόρων.

Μιχάλη, παιδί μου, σου ευχόμαστε να είσαι πάντα υγιής και δραστήριος και ευχαριστούμε για την προσφορά στον τόπο μας.

Και τώρα ερχόμαστε στην δύσμοιρη και πονεμένη ιστορία του Δημοτικού Ξε-

νώνα Παλαιοσελλίου. Πρέπει εν πρώτοις να αναφερθώ στον ανάδοχο εργολήπτη Κύρκα Γκόσιο ο οποίος αποπεράτωσε τον Ξενώνα κατά τα τέσσερα πέμπτα και αμφιβάλλω αν από την συγκεκριμένη εργολαβία είχε κάποιο κέρδος.

Το 1999 είναι έτος Δημοτικών Εκλογών με τον νέο χάρτη οργάνωσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης του Νόμου «Καποδίστρια». Η κοινότητα Παλαιοσελλίου εντάσσεται στον Δήμο Κόνιτσας. Ο άλλος Δήμος είναι των Μαστοροχωρίων. Ως είναι φυσικό ο ξενώνας περνά στην ιδιοκτησία του Δήμου Κόνιτσας. Όπως προείπα ο ξενώνας παραδόθηκε σε στάδιο ολοκλήρωσης με μόνες εργασίες αποπεράτωσης στους εξωτερικούς χώρους και κάποιες εντός, ένας προϋπολογισμός σχεδόν 130.000 ευρώ. Έκτοτε πέρασαν είκοσι πέντε χρόνια! Από την Δημαρχιακή καρέκλα πέντε εν συνόλω Δήμαρχοι! Μέγα ερώτημα. Γιατί αυτή η αδιαφορία για μια αναπτυξιακή υποδομή; Εδώ πρέπει να αναζητηθούν οι παθογένειες λειτουργίας του Δήμου μας οι οποίες καθηλώνουν τον τόπο μας σε μια μόνιμη καχεξία.

Κατ' αρχάς ο Δήμος μας στερείται Τεχνικής Υπηρεσίας το Α και Ω ενός Δήμου. Πρέπει να παραδεχθούμε πως την εκάστοτε Δημοτική Αρχή την βόλευε η άσκηση μιας διαχειριστικής πολιτικής αποφεύγοντας την κοπιώδη αναπτυξιακή πολιτική. Στην όλη ιστορία του ξενώνα πριν δύο χρόνια υπήρξε μια αχτίδα ελπίδας ολοκλήρωσης με την χρηματοδότηση του Περιφερειάρχη κ. Αλέξανδρου Καχριμάνη. Το ποσό των 130.000 ευρώ έμεινε αναξιοποίητο από την προηγούμενη Δημοτική Αρχή για λόγους αδιευκρίνιστους. Δυστυχώς οι Δημοτικοί Άρχοντες έχουν την άποψη ότι δεν έχουν την υποχρέωση να λογοδοτούν στο πόπολο, τον λαό, ή να μην αποδέχονται την θέλησή του σε διάφορα θέματα όπως η καθολική θέληση των Δημοτών, όπως το άγαλμα της Φρειδερίκης επανατοποθετηθεί στην πλατεία.

Στο δια ταύτα: Ο Περιφερειάρχης απ' ό,τι φαίνεται δεν επανέρχεται σε εκ νέου χρηματοδότηση. Αλλά τουλάχιστον ας συνδράμει τον Δήμο μας στην σύνταξη των μελετών για δύο εργολαβίες.

Μία για τους εξωτερικούς χώρους και μια δεύτερη για τις εσωτερικές.

Δήμαρχε κ. Ανδρέα Παπασπύρου, σταράτες και ξάστερες κουβέντες.

Διανύετε την δεύτερη Δημαρχιακή Θητεία από την οποία θα εξαρτηθεί η υστεροφημία σας. Προς Θεού αυτό μην εκληφθεί ως πίεση για τον Ξενώνα. Ο Γεώργιος Τζίμας και Ηλίας Ανδρέου υπηρέτησαν και υπηρετούν την γενέτειρά τους το Παλαιοσέλλι ως όφειλαν.

Θα εγραφείτε στην ιστορία της Κόνιτσας ως ο Δήμαρχος ο οποίος τουλάχιστον κατόρθωσε να ανασχέσει την παρακμή και να θέσει τις βάσεις για ένα ελπιδοφόρο μέλλον, ή θα εγγραφείτε και εσείς ως ένας Δήμαρχος της διαχείρισης!

ΑΠΟΠΕΡΑΤΩΣΗ ΞΕΝΩΝΑ! ΕΔΩ και ΤΩΡΑ

ΧΡΗΜΑΤΑ ΥΠΑΡΧΟΥΝ

Επίμετρο:

Η θητεία των Δημοτικών Αρχόντων (Δημάρχου-Δημοτικών Συμβούλων-Περι-

φερειάρχη) έχει ημερομηνία λήξης. Φυσικά ημερομηνία λήξης έχει και η θητεία του καθενός είτε αυτός είναι επιχειρηματίας, είτε μισθωτός, αγρότης, κτηνοτρόφος κ.λ.π. Η διαφορά είναι πως η θητεία των δεύτερων είναι μακροχρόνιος και λήγει με την συνταξιοδότηση ύστερα σχεδόν από σαράντα και βάλε χρόνια μόχθου, αγωνίας, με σκαμπανεβάσματα, με απρόοπτα και χίλιες δυό παγίδες. Γι' αυτούς τους στυλοβάτες της χώρας η κυβέρνηση -οι Περιφερειάρχες-Δήμαρχοι-Δημοτικοί Σύμβουλοι πρέπει να δίνουν τον καλύτερο εαυτό. Η ενασχόληση με τα κοινά είναι μια προσωπική θυσία, πλην όμως η απόφαση να προσφέρεις στην κοινωνία και στον συνάνθρωπο έχει ευθύνες, υποχρεώσεις και απαιτεί σοβαρότητα. Το Δημοτικό Συμβούλιο δεν είναι χώρος και προ πάντων θεσμός προσωπικών αντιπαραθέσεων, αντεγκλήσεων και ικανοποίησης εγωϊσμών.

Ας μου επιτρέψουν οι άνθρωποι του μόχθου να τους πω πως από την πλευρά τους πρέπει να υπάρχει ενότητα, αλληλεγγύη, συνεργασία. Είναι ανεπίτρεπτο στην Κόνιτσα να μην υφίσταται Εμπορο-Επαγγελματικός Σύλλογος.

Δοθείσης ευκαιρίας με πολλή περίσκεψη θα θίξω ένα θέμα ηθικής τάξης που ταλανίζει εδώ και καιρό την Ιερά Μητρόπολη Δρυϊνουπόλεως-Πωγωνιανής και Κονίτσης και σκανδαλίζει το Ποίμνιό της.

Πρόκειται για την παραπομπή εκλεκτού και σεμνού Ιερωμένου της Μητρόπολης στη Δικαιοσύνη για αδίκημα για το οποίο η συντριπτική πλειοψηφία του Ποιμνίου πιστεύει ότι δεν ετελέσθη υπ' αυτού.

Η από αναβολή δικάσιμος έχει ορισθεί την 8η Απριλίου 2025.

Είναι οξύμωρο σχήμα τις παραμονές των Παθών του Κυρίου Ημών Ιησού Χριστού η Ιερά Μητρόπολη, της οποίας το Ιερό Κύρος έχει τρωθεί, να βρίσκεται στα Δικαστήρια όπου επάνω από τα έδρανα των Δικαστών δεσπόζει η Ιερά Εικόνα του Νυμφίου.

Μεταφέρω τις θερμές παρακλήσεις του Ποιμνίου όπως η υπόθεση λυθεί ενδοοικογενειακά όπως ορίζουν οι Ιεροί Κανόνες της Εκκλησίας μακριά από τους νόμους της Κοσμικής Εξουσίας.

ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Ο τόπος των πέτρινων γεφυριών

• **Ο Δήμος Κόνιτσας τίμησε τους αγωνιστές του '40 - Αποκαλυπτήρια του νέου Μνημείου της 1ης Νικηφόρας Μάχης του '40 στη Λυκόρραχη (νυν Κεφαλοχώρι Δήμου Κόνιτσας).** Το Σάββατο 2 Νοεμβρίου 2024 πραγματοποιήθηκε με κάθε επισημότητα στο Κεφαλοχώρι Δήμου Κόνιτσας η τελετή Αποκαλυπτηρίων του νέου Μνημείου προς τιμήν της πρώτης νικηφόρας Μάχης του '40, της Μάχης της Λυκόρραχης από τον Πρόεδρο του Συνδέσμου Αποστράτων Αξιωματικών Ιππικού Τεθωρακισμένων Αντιστράτηγο ε.α. Κυριάκο Δημήτριο και τον Δήμαρχο Κόνιτσας Ανδρέα Παπασπύρου, παρουσία του Διοικητού της νΐΙΙης Μηχανοποιημένης Ταξιαρχίας Ταξιάρχου Παππά Γεωργίου ως εκπροσώπου του κ. Αρχηγού Γ.Ε.ΕΘ.Α. Στρατηγού Δημητρίου Χούπη και του Περιφερειάρχη Ηπείρου κ. Αλέξανδρου Καχριμάνη.

Το μνημείο φιλοτεχνήθηκε με πρωτοβουλία και δαπάνη του Συνδέσμου Αποστράτων Αξιωματικών Ιππικού Τεθωρακισμένων και του Δήμου Κόνιτσας στην είσοδο της Κοινότητας Κεφαλοχωρίου και αναδεικνύειτη σημασία της πρώτης νικηφόρας Μάχης του '40 κατά τον Ελληνο- Ιταλικό πόλεμο, τις θυσίες και τους αγώνες των Ελλήνων.

Η τελετή στον χώρο του Μνημείου ολοκληρώθηκε με επιμνημόσυνη δέηση προεξάρχοντος του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτσης κ.κ. Ανδρέα, κατάθεση στεφάνων, ένα σύντομο ιστορικό από τον Πρόεδρο του Συνδέσμου Αποστράτων Αξιωματικών Ιππικού Τεθωρακισμένων και ανάκρουση Εθνικού Ύμνου.

Το απόγευμα της ίδιας ημέρας, οι εκδηλώσεις συνεχίστηκαν παρουσία του Διοικητού του Γ' Σώματος Στρατού Στρατηγού Αθανάσιου Γαρίνη στην κατάμεστη αίθουσα εκδηλώσεων του Δημαρχείου στην Κόνιτσα.

Το επετειακό βίντεο παραγωγής του Πολεμικού Μουσείου Αθηνών, η κατατοπιστική και πλούσια σε διδάγματα ομιλία με θέμα: «Η συντριβή της Ιταλικής Μεραρχίας Τζούλια στη Λάκκατου Αώου του Προέδρου του Συνδέσμου Αποστράτων Αξιωματικών Ιππικού Τεθωρακισμένων, καθώς και το επετειακό μουσικό πρόγραμμα από τη Φιλαρμονική «Ελευθέριος Χ. Παγγές» και τη Μικτή Χορωδία του Δήμου Κόνιτσας, άφησαν τις καλύτερες εντυπώσεις στο πολυπληθές κοινό.

Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανής και Κονίτσης κ.κ. Ανδρέας, ο Διοικητής της Χ/ΙΙΙης Μηχανοποιημένης Ταξιαρχίας Ταξίαρχος Παππάς Γεώργιος ως εκπρόσωπος του κ. Αρχηγού Γ.Ε.ΕΘ.Α. Στρατηγού Δημητρίου Χούπη, ο Δήμαρχος Κόνιτσας Ανδρέας Παπασπύρου, ο Περιφερειάρχης Ηπείρου Αλέξανδρος Καχριμάνης, ο Διοικητής του Γ' Σώματος Στρατού Στρατηγός Αθανάσιος Γαρίνης, ο Αστυνομικός Υποδιευθυντής Μπράχος Σπυρίδων ως εκπρόσωπος του Αστυνομικού Διευθυντή Διεύθυνσης Αστυνομίας Ιωαννίνων, συγγενείς του αείμνηστου Συνταγματάρχη Μισύρη και των θυμάτων της Μάχης της Λυκόρραχης, ο Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου, Αντιδήμαρχοι και Δημοτικοί Σύμβουλοι, Αντιπεριφερειάρχες και πρώην Δήμαρχοι Κόνιτσας, Πρόεδροι των Κοινοτήτων του Δήμου μας,

εκπρόσωποι του Διοικητικού Συμβουλίου της Ένωσης Αποστράτων Αξιωματικών Στρατού και του Συνδέσμου Εφέδρων Αξιωματικών Στρατού, εκπρόσωποι φορέων, κομμάτων και συλλόγων και κάτοικοι της περιοχής.

Ο Δήμαρχος Κόνιτσας ευχαριστεί θερμά τον Σύνδεσμο Αποστράτων Αξιωματικών Ιππικού Τεθωρακισμένων, το Πολεμικό Μουσείο Αθηνών, τη Φιλαρμονική και την Χορωδία του Δήμου μας και όλους όσοι τίμησαν με την παρουσία τους την εκδήλωση μνήμης.

ΣΧΟΛΙΑ

• Παλιές δόξες έζησε το Κέντρο Υγείας Κόνιτσας από τις 20-24 Νοεμβρίου, θυμίζοντας μια εποχή που λειτουργούσε ως νοσοκομείο…

Σ' αυτό το διάστημα εξετάστηκαν πάνω από 600 άτομα από γιατρούς όλων των ειδικοτήτων.

Πολύ καλή η προσφορά της Axion Hellas και άξια συγχαρητηρίων, αλλά ήταν μια αναλαμπή πρόσκαιρη. Δε θα μπορούσε η Πολιτεία να στέλνει γιατρούς όλων των ειδικοτήτων τακτικά για εξυπηρέτηση των κατοίκων της περιοχής για να μην τρέχουμε στα Γιάννινα;

Για τους ακρίτες των χωριών μας ο πηγαιμός στα Γιάννινα στοιχίζει αρκετά!...

Σ.Τ.

• ΕΡΤ - Δελτίο ειδήσεων
3μ.μ. 3/1/2025
"98 νεκροί Παλαιστίνιοι από το χθεσινό βομβαρδισμό των Ισραηλινών. Χιλιάδες παιδιά κινδυνεύουν άμεσα από λιμό"...

Ας χαίρονται οι ευσεβείς Ευρωπαίοι που γιόρτασαν ευωχούμενοι την έλευση του θείου βρέφους της Βηθλεέμ! ...

Σ.Τ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

• Με καλοκαιρία έκανε «ποδαρικό» ο Νοέμβρης, βοηθώντας έτσι τους παραγωγούς τσίπουρου που τελειώνουν αυτόν το μήνα την απόσταξη. Αυτή η διαδικασία είναι πατροπαράδοτη και παίρνει «πανηγυρική» όψη, αφού με αυτή την ευκαιρία ανταμώνουν φίλοι και γνωστοί και κάνουν ένα μικρό γλέντι με φαγοπότι και όργανα (κλαρίνα).

• Ο νεοσύστατος Σύλλογος Γυναικών Κόνιτσας «Η Μυρτάλη» και η ΧΕΝ Ιωαννίνων με την υποστήριξη του Δήμου, συνδιοργάνωσαν στις 10/11 εκδήλωση για τη εξάλειψη της βίας κατά των Γυναικών. Κεντρική ομιλήτρια ήταν η Δρ. Ανδρομάχη Μπούνα-Βάιλα, διδάσκουσα του Πανεπ. Αιγαίου και Υπεύθυνη του Κ.Φ.Α.Α. Πενταλόφου.

Παράλληλα, στην είσοδο του Δημαρχείου υπήρχε και έκθεση έργων νεαρών γυναικών που φιλοξενούνται στο ΚΦΑΑΑ Πενταλόφου, με θέμα την έμφυλη βία.

• Η Κιβωτός του Κόσμου στις 18/11, σε συνεργασία με τη «Σχεδία Κέντρο Πρόληψης» πραγματοποίησε ημερίδα στην αίθουσα του Δημαρχείου. Με την ευκαιρία της «Παγκόσμιας ημέρας παιδιού» το θέμα ήταν «Ενημέρωση του κοινού για τα δικαιώματα του παιδιού και ειδικότερα πώς εφαρμόζονται και διασφαλίζονται στις μονάδες παιδικής προστασίας».

• Ξημερώνοντας στις 16/11 με βροχή στα πεδινά, εμφανίστηκε και το πρώτο χιο-

νάκι στις βουνοκρφές (άνω των 2 χιλ. μ.).

• Η Μουσική Σχολή Δήμου Κόνιτσας ανακοινώνει τα τμήματα σπουδών που λειτουργούν στην Κόνιτσα.

• Ατομικά μαθήματα κιθάρας για παιδιά και ενήλικες

• Ατομικά μαθήματα πιάνου για παιδιά και ενήλικες

• Παιδική χορωδία

• Μικτή χορωδία ενηλίκων

• Υποχρεωτικά και ανώτερα θεωρητικά

• Μουσικό ΝηπιαγΩδείο (4-6 ετών – μουσικοί γρίφοι, ρυθμοκινητική, μουσικοκινητική κλπ.)

• Ομαδικά μαθήματα, τμήματα ενηλίκων (Η μουσική στο χθες και το σήμερα)

• Τμήμα σύγχρονης μουσικής και σύγχρονου πιάνου

Πληροφορίες που αφορούν τις μέρες και τις ώρες των μαθημάτων στα τηλέφωνα 6942245811 & 6976614352

• Το πρώτο δεκαήμερο του Δεκέμβρη αρκετές βροχές έπεσαν στα πεδινά και χιόνια στα ψηλά βουνά.

• Με μεγάλη συμμετοχή κοινού, πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 7 Δεκεμβρίου 2024 στην Ονειρούπολη στη Δράμα η συναυλία με τη συμμετοχή της Φιλαρμονικής Ορχήστρας του Δήμου Κόνιτσας «Ελευθέριος Χ. Παγγές» υπό τη διεύθυνση του αρχιμουσικού Χρήστου Γεωργάνου, σε μια σύμπραξη με τη Φιλαρμονική Ξηροποτάμου.

Η καταρρακτώδης βροχή δε στάθηκε εμπόδιο και οι δύο Φιλαρμονικές παρουσίασαν ένα εντυπωσιακό πρόγραμμα με χριστουγεννιάτικες μελωδίες στο πλαίσιο των εκδηλώσεων της Ονειρούπολης, γεμίζοντας την ατμόσφαιρα με χαμόγελα και ζεστασιά.

• Στις 13/12 το βράδυ οι Κονιτσιώτες γιόρτασαν τη φωταγώγηση του χριστουγεννιάτικου δέντρου στην κεντρική πλατεία. Μεγάλη η συμμετοχή μικρών και μεγάλων που παρακολούθησε τη διαδικασία κάτω από το πελώριο έλατο ο οποίος ήταν στολισμένος με πολυάριθμα λαμπάκια. Ανάβοντας τα φώτα ο Δήμαρχος φωτίστηκε όλος ο χώρος και γέμισε μελωδίες από τη φιλαρμονική του Δήμου.

• Στις 18/12 έγινε, επιτέλους, αυτό που περίμεναν τόσα οι κάτοικοι της περιοχής και όχι μόνο.

Στον Δήμο Πωγωνίου (Καλπάκι) από τον Γεν. Δ/ντή Συγκοινωνιακών Υποδομών Δ. Αναγνωστόπουλο και τον διευθύνοντα Σύμβουλο του Ομίλου ΑΒΑΞ Κ. Μιτζάλη υπογράφηκε η σύμβαση επέκτασης του αυτοκινητοδρόμου από Γιάννινα-Κακαβιά παρουσία του πρωθυπουργού Κ. Μητσοτάκη, προέδρου Βουλής Κ. Τασούλα, Υφυπ. Ν. Ταχιάου, βουλευτών Μ. Κεφάλα, Γ. Στύλιου, Περιφ. Α. Καχριμάνη, Δημάρχων Ιωαννίνων, Πωγωνίου, Ζαγορίου, Κόνιτσας Μπέγκα, Καψάλη, Σουκούβελου, Παπασπύρου κ.α.

Η σύμβαση προβλέπει: 12 ανισόπεδους κόμβους, 5 γέφυρες, 1 σύραγγα, 5 άνω και 25 κάτω διαβάσεις και ο προϋπολογισμός είναι 310 εκατομμύρια €.

Στη συνάντηση αυτή έγινε γνωστό ότι έχουν εκπονηθεί όλες οι μελέτες για το τμήμα της εθν. οδού Καλπάκι-Κόνιτσα με προϋπολογισμό 40 εκατ. € για τη βελτίωση του δρόμου.

Ας ελπίσουμε ότι θα πραγματοποιηθεί!...

• Μια χριστουγεννιάτικη έκπληξη από τον Δήμο Κόνιτσας έδωσε χαρά στα παιδιά όλων των σχολικών μονάδων της Πρωτο-

βάθμιας Εκπαίδευσης στην Κόνιτσα. Εναρμονιζόμενος με το πνεύμα των εορτών, ο Δήμος μοίρασε δώρα σε όλα τα παιδιά των Δημοτικών Σχολείων, των Νηπιαγωγείων και των Παιδικών Σταθμών.

Ο Δήμαρχος κ. Ανδρέας Παπασπύρου, συνοδευόμενος από τον Αντιδήμαρχο Παιδείας κ. Απόστολο Τσιούτσιο και τον Αντιδήμαρχο Πολιτισμού κ. Πέτρο Γκίκα, αντάλλαξαν θερμές ευχές με τους εκπαιδευτικούς και τα παιδιά εν όψει των εορτών και απόλαυσαν τα κάλαντα, ενώ ο Αη Βασίλης σκόρπισε χαμόγελα στα παιδικά προσωπάκια με τα ξεχωριστά δώρα που τους πρόσφερε απλόχερα.

Καλές γιορτές σε όλους με υγεία και ευημερία.

Με κάλαντα και χαρμόσυνες μελωδίες ευχήθηκαν στον

Δήμαρχο Κόνιτσας

Τα κάλαντα των Χριστουγέννων έψαλαν στον Δήμαρχο Κόνιτσας κ. Ανδρέα Παπασπύρου τις 24 Δεκεμβρίου 2024, Παραμονή Χριστουγέννων, αντιπροσωπεία της Φιλαρμονικής Ορχήστρας Δήμου Κόνιτσας «Ελευθέριος Χ. Παγγές» και στρατιωτών του 583 Τάγματος Προκαλύψεως Κόνιτσας.

Ο Δήμαρχος τους υποδέχτηκε με μεγάλη χαρά και αφού αντάλλαξαν εγκάρδιες ευχές, ευχαρίστησε για την επίσκεψή τους και τον μοναδικό εορταστικό τόνο που έδωσαν στην ημέρα.

• Αρκετοί ήταν οι επισκέπτες στην Κόνιτσα και στα χωριά τις μέρες των Χριστουγέννων.

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΝΑΒΙΩΣΗΣ ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΙΚΩΝ ΕΘΙΜΩΝ

Κόνιτσα 12/ 12 / 2024

Πρακτικό Συγκρότησης σε σώμα και εκλογής προεδρείου του Διοικητικού Συμβουλίου σύμφωνα με το Άρθρο 17 του καταστατικού του Συλλόγου.

Με βάση το παραπάνω άρθρο συγκροτήθηκε το ΔΣ σε σώμα και οι αρμοδιότητες των μελών του είναι:

Παναγιώτης Παγουρτζής - Πρόεδρος
Μαρία Τσούπη - Αντιπρόεδρος
Παναγιώτης Τσιγκούλης - Ταμίας
Ελευθερία Πανταζή - Γραμματέα
Έλλη Κατσάνου - Μέλος

Η θητεία του νέου ΔΣ του Συλλόγου , ξεκινά από την ημέρα της 1ης ΓΣ του Συλλόγου ήτοι 29 Οκτωβρίου 2024 και διαρκεί 2 έτη από την εκλογή του , ήτοι μέχρι 29 Οκτωβρίου 2026.

Με εκτίμηση

Παναγιώτης Παγουρτζής
Πρόεδρος

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΗ:

• Στις 15/12/24 ο Ηλίας Μπούσμπουλος και η Μαρία Μπέντζελου απόχτησαν κοριτσάκι στην Αθήνα.

ΓΑΜΟΙ:

• Στις 17-8-24 έγιναν οι γάμοι του Αποστόλη Καπακλή και της Γεωργίας Μούσιου στο Βατερό Κοζάνης. Κουμπάρος: ο Χρήστος Γαϊτανίδης.

• Στις 21-11-24 έγιναν στην Κόνιτσα οι γάμοι του Κων/νου Σμοΐλη και της Κωνσταντίνας Ντίνη.

ΑΠΕΒΙΩΣΑΝ:

• Στις 6/8/24 η Ευθαλία Σδούκου, ετών 89, στο Κεφαλοχώρι.

• Στις 18/9/24 η Χρυσαυγή Βαόρη, ετών 102, στον Γοργοπόταμο.

• Στις 22/9/24 η Αικατερίνη Κατσώτα, ετών 90, στη Λαγκάδα.

• Τσιλίφης Χρήστος Εξοχή 5/11/24 ετών 73.

• Σπανός Αλέξανδρος Πηγή 20/11/24 ετών 94.

• Κυρλή Παναγιώτα Κόνιτσα 21/11/24 ετών 43.

• Τζουβάρας Κων/νος Κόνιτσα 24/11/24 ετών 68.

• Κυρίτση Αλίκη Κόνιτσα 30/11/24 ετών 94.

• Νάκος Σωτήριος Αμάραντος 10/12/24 ετών 91.

• Ιωσήφ Στέφανος Αετόπετρα 10/12/24 ετών 84.

• Διαμάντη Ροδούλα Αετόπετρα 5/12/24 ετών 62.

• Γελαδάρη Ανδρομάχη Αγ. Παρασκευή 22/12/24 ετών 90.

• Λόλας Γεώργιος Κώνιτσα 23/12/24 ετών 72.

• Τούσια Αριστέα Ηλιόρραχη 24/12/24 ετών 95.

• Στις 30/10/24 ο Σδούκας Μιχαήλ, ετών 72, στο Κεφαλοχώρι.

• Στις 5/12/24 ο Κρούλης Κων/νος, ετών 21, στη Δροσοπηγή.

• Στις 10/12/24 ο Φασούλης Σωτήριος, ετών 91, στο Κεφαλοχώρι.

• Στις 21/12/24 ο Βλαχόπουλος Γεώργιος, ετών 80, στην Πλαγιά.

• Στις 11/11/24 ο Καλησώρας Γεώργιος, από την Καστάνιανη, ετών 84, στα Γιάννινα.

ΜΝΗΜΕΣ:

• Στη μνήμη του καλού μου παιδικού φίλου και γείτονα, συμμαθητή μου Νίκου Γ. Ρούση που έφυγε από τη ζωή προσφέρω στο περιοδικό μας 50 €.

Τζώρτζ Μάρραιη

• Στη μνήμη της Αλίκης Κυρίτση που έφυγε από τη ζωή στις 30/11/24, τα παιδιά της προσφέρουν στο περιοδικό μας 50 €.

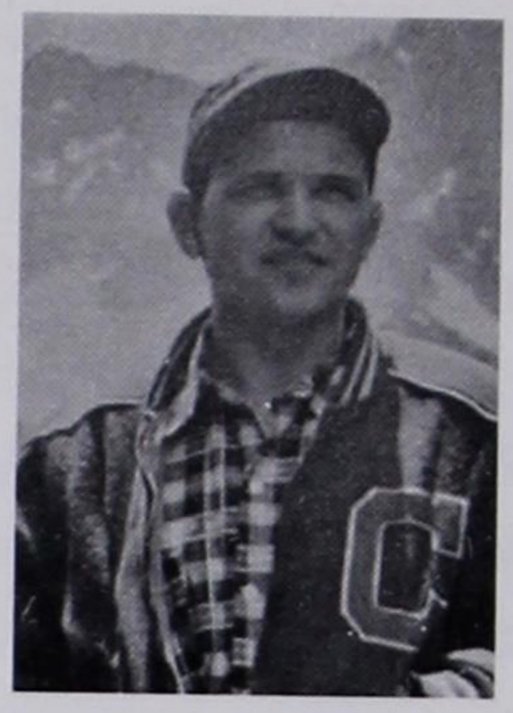
• Στη μνήμη της συζύγου του Βασιλικής, ο Γρηγόρης Κώστας από την Ηλιόρραχη προσφέρει σε ίδρυμα 50 €.

• Στη μνήμη του Κων/νου Φασούλη, η σύζυγός του Πόπη και η θυγατέρα του Λένα, προσφέρουν στο περιοδικό μας 100 €.

• Στη μνήμη του Κώστα Αθανασόπουλου από την Οξυά, η οικογένειά του προσφέρει στο περιοδικό μας 50 €.

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

† ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Α. ΦΑΣΟΥΛΗΣ (1935-2024)

Γράμμα
στον πατέρα μου
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Α.
ΦΑΣΟΥΛΗΣ
(1935 – 2024)

Η 21η Μαίου ήταν μια μέρα πάντα γιορτινή στο σπίτι μας. Μεγάλη γιορτή, Αγ.Κωνσταντίνου και Ελένης, γιορτή δική σου, δική μου, του εγγονού σου. Μια τέτοια μέρα διάλεξε ο Θεός, μπαμπά μου, να σε πάρει από κοντά μας και να γιορτάζεις στον Παράδεισο πια κοντά Του.

Γεννήθηκες σε δύσκολες εποχές, μέσα σε πόλεμο και φτώχια και ένιωσες την ορφάνια από πολύ μικρός, όταν έχασες τον πατέρα σου στα βουνά της Πίνδου, όταν η μάνα σου αναγκάστηκε να πάρει τις αδελφές σου και να ξενιτευτούν για πολλά χρόνια, όταν μεγάλωσες μέσα στο οικοτροφείο και στις παιδοπόλεις της Φρειδερίκης. Όμως στάθηκες ένα δυνατό παιδί που, με δίψα για γνώση και αγάπη για τη ζωή, κατάφερε και πρόκοψε στα μαθήματα και μπήκε στο πανεπιστήμιο. Ησουν από τους λίγους στην εποχή σου που έμαθε και μιλούσε αγγλικά και γι'αυτό στο στρατό σε επέλεξαν να υπηρετήσεις στις μονάδες του ΝΑΤΟ εκτός Ελλάδος. Αργότερα, γνώρισες τη μάνα και αγαπηθήκατε όσο ελάχιστα ζευγάρια. Περάσατε πολλές δυσκολίες για να μπορέσετε να συνυπηρετήσετε και να ζήσετε σε κοινό τόπο εργασίας. Με την Πόπη σου περάσατε 60 χρόνια κοινής πορείας γεμάτη με αγάπη και πάντα κρατούσατε ο ένας το χέρι του άλλου. Η μάνα κρατούσε το χέρι σου, βράχος δίπλα σου, ως το τέλος.

Ήσουν ο πιο καλός άνθρωπος που έχω γνωρίσει ποτέ μου, και δεν το λέω γιατί ήσουν ο πατέρας μου, όλοι, όσοι σε γνώρισαν το ξέρουν. Αγαπούσες τόσο πολύ τη φύση, δεινός ορειβάτης και πεζοπόρος, γύριζες τις κορφές, τα μονοπάτια, τις ομορφιές της Ελλάδας! Αγαπούσες τόσο πολύ την πατρίδα σου, μαζί δακρύζαμε στο άκουσμα των ηπειρώτικων πονεμένων ρυθμών! Αγαπούσες τόσο πολύ την τέχνη, οι πίνακες και οι φωτογραφίες σου κοσμούν όχι μόνο το σπίτι μας αλλά και άλλους χώρους εκεί που τα χάριζες. Αγαπούσες τόσο πολύ κάθετί που αγαλίαζε την ψυχή και το σώμα, όπως τη μουσική, τον αθλητισμό – ιδιαίτερα το ολυμπιακό ιδεώδες, τα ταξίδια! Αγαπούσες πολύ, βαθιά και ουσιαστικά το Θεό, κι ένιωθες ευλογημένος που σχεδόν κάθε χρόνο πήγαινες στο Άγιο Όρος για πεζοπορία, προσευχή και ψυχική ηρεμία. Είχες το χάρισμα να μπορείς να προσφέρεις αγάπη!

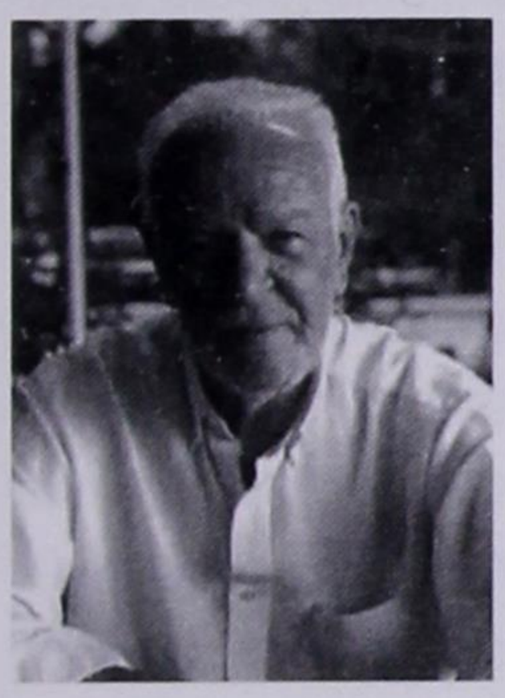
Ήσουν ο πιο καλός μπαμπάς που θα μπορούσα να έχω, ο πιο καλός σύντροφος για τη μαμά, ο πιο γλυκός παππούς στον μονάκριβο εγγονό σου, ο πιο κα-

λός αδερφός, θείος, ξάδερφος, γείτονας, συνάδελφος, φίλος. Ήσουν ένας εξαιρετικός και καλοσυνάτος άνθρωπος, με καθαρό βλέμμα, χαμόγελο στα χείλη και ζεστή καρδιά!

Ξέρω ότι έφυγες γεμάτος ωραίες κι ευτυχισμένες στιγμές στη ζωή σου, όμορφες εικόνες από τα ταξίδια σου και πρόλαβες να μας δώσεις πολλή αγάπη. Ήσουν ο μέντοράς μου, και θα είμαι ικανοποιημένη αν σου μοιάσω έστω και λίγο. Νιώθω σαν να μου έκοψαν τις ρίζες μου όταν έφυγες, μου λείπεις πάρα πολύ. Όμως ξέρω ότι με τη σκέψη σου και μόνο, κρατιέμαι δυνατή και όσο σε νιώθω στην καρδιά μου θα με εμπνέεις πάντα. Λένε ότι κάποιος πεθαίνει πραγματικά όταν φεύγει από τη σκέψη μας. Κι εσύ δεν θα φύγεις ποτέ!

Λένα Κ.Φασούλη

† ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΜΑΚΑΡΙΟΣ

Θα ήθελα να εκφράσω από καρδιάς τις πιο θερμές μου ευχαριστίες προς όλους και όλες που συμμερίστηκαν τη λύπη μας και στάθηκαν στο πλευρό της οικογένειάς μας στην απώλεια του αγαπημένου μας Βαγγέλη. Η παρουσία σας, τα συγκινητικά σας λόγια και η υποστήριξή σας, τόσο κατά την πολιτική κηδεία στα Γιάννενα όσο και στην τελετή αποτέφρωσης στη Ριτσώνα, μας πρόσφεραν κουράγιο και παρηγοριά στις δύσκολες αυτές στιγμές.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες στους συγγενείς, φίλους, γείτονες, συμμαθητές και συμπατριώτες από την Κόνιτσα και τα Γιάννενα που ήρθαν για να τον τιμήσουν. Ευχαριστώ θερμά όλους τους συναδέλφους του στη ΔΕΥΑΙ για την παρουσία και την αγάπη τους, και ιδιαιτέρως την εκπρόσωπο του Συλλόγου Εργαζομένων Πόπη Σηφακάκη για τον τιμητικό της αποχαιρετισμό.

Ξεχωριστές ευχαριστίες στον Φιλήμονα Καραμήτσο, συντονιστή της Νέας Αριστεράς Ιωαννίνων, και τη Μαρίνα Ευαγγελίδη, για τους ειλικρινείς και βαθιά συγκινητικούς αποχαιρετισμούς τους στον Βαγγέλη μας.

Ως ύστατο φόρο τιμής σε έναν σπουδαίο, σεμνό και γενναίο άνθρωπο, έναν αληθινό σύντροφο στη ζωή και στυλοβάτη της οικογένειάς μας, παραθέτω τον αποχαιρετισμό μου τη δύσκολη ώρα του «τετέλεσται», συνοδευόμενο από μια μικρή συνεισφορά στο περιοδικό «Κόνιτσα» στη μνήμη του.

Ο Βαγγέλης ο Μακάριος γεννήθηκε τον Οκτώβριο του 1956 και μεγάλωσε στην Κόνιτσα ως το νεότερο μέλος μιας καθυμαγμένης από τον εμφύλιο οικογένειας. Στην Κόνιτσα που αγάπησε βαθιά, υφιστάμενος όλες τις συνέπειες μιας οικογένειας που ο πατέρας του ο Βασίλης μπαινόβγαινε στις φυλακές και στις εξο-

ρίες για τις ιδέες του μέχρι και τη χούντα, με τη μάνα του την Αντιγόνη σκληρή μαχήτρια και στυλοβάτη της οικογένειας.

Η Κόνιτσα υπήρξε για εκείνον τόπος μνήμης και αγάπης, όπου έζησε τις δυσκολίες μιας οικογένειας που πλήρωσε βαρύ τίμημα για τις ιδέες της.

Ο πατέρας του, Βασίλης, υπήρξε αγωνιστής των πεποιθήσεών του, βιώνοντας επανειλημμένους εγκλεισμούς στις φυλακές και εξορίες έως και τα χρόνια της δικτατορίας. Η μητέρα του, Αντιγόνη, μια αληθινή μαχήτρια της ζωής, στάθηκε ακλόνητη στο πλάι της οικογένειάς της, αναλαμβάνοντας με γενναιότητα τον δύσκολο ρόλο της προστάτιδας και στυλοβάτη.

Στην εφηβεία του μετακόμισε στην Αθήνα, κοντά στην αγαπημένη του αδελφή, τη Διαλεχτή. Εκεί τελείωσε το σχολείο και στη συνέχεια σπούδασε στην ΑΣΟΕΕ. Μετά την ολοκλήρωση των σπουδών του, υπηρέτησε τη στρατιωτική του θητεία στη Λέσβο, βιώνοντας τις κακουχίες ενός «τιμωρητικού» στρατού, όπως συχνά συνέβαινε σε πολιτικά ενεργούς νέους της εποχής. Στη συνέχεια επέστρεψε στην αγαπημένη του γενέτειρα, την Κόνιτσα, με την απόφαση να προσφέρει επαγγελματικά και κοινωνικά.

Ξεκίνησε την επαγγελματική του σταδιοδρομία ως οικονομικός προϊστάμενος στη Μεταλλουργική και στη συνέχεια εργάστηκε στην Ένωση Γεωργικών και Δασικών Συνεταιρισμών Ζαγορίου-Κονίτσης-Μετσόβου, αφήνοντας το στίγμα του με το ήθος και την εργατικότητά του. Παράλληλα, ανέλαβε ενεργό πολιτικό ρόλο ως γραμματέας της οργάνωσης του ΚΚΕ Κόνιτσας, σε μια εποχή γεμάτη προκλήσεις και πολιτικές αναταραχές, ακόμα και μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας.

Σε εκείνους τους δύσκολους καιρούς γνωριστήκαμε και ερωτευτήκαμε, όταν βρέθηκα ως αγροτική γιατρός στην ακριτική Κόνιτσα. Από τότε, πορευτήκαμε μαζί για σχεδόν 40 χρόνια, μοιραζόμενοι χαρές και δυσκολίες, μα πάντα ενωμένοι. Το κοινό μας ταξίδι ξεκίνησε με την εγκατάστασή μας στα Γιάννενα, όπου εκείνος εργάστηκε στη ΔΕΥΑΙ, και εγώ αρχικά στο Νοσοκομείο Χατζηκώστα και αργότερα στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο. Μαζί μεγαλώσαμε τις δύο μας κόρες, τη Στεφανία και την Αλεξάνδρα, χτίζοντας μια οικογένεια γεμάτη αγάπη και αλληλοστήριξη.

Ο Βαγγέλης υπηρέτησε με αφοσίωση στη ΔΕΥΑ Ιωαννίνων μέχρι τη συνταξιοδότησή του, όπου υπήρξε επανειλημμένα εκλεγμένος εκπρόσωπος των εργαζομένων στο ΔΣ και διοικητικός προϊστάμενος. Συμμετείχε πάντα στους συνδικαλιστικούς και πολιτικούς αγώνες, δίνοντας μάχες για τα δικαιώματα των εργαζομένων και τις αξίες που υπηρέτησε με συνέπεια σε όλη του τη ζωή.

Μετά τη διάσπαση του ΚΚΕ και την αποχώρησή μας, ήταν μέλος της Νομαρχιακής Επιτροπής του Συνασπισμού, ενώ συμμετείχε ως υποψήφιος δημοτικός, νομαρχιακός και περιφερειακός σύμβουλος στα ψηφοδέλτια του Συνασπισμού και του ΣΥΡΙΖΑ. Ήταν πάντα ενεργός, αγωνιζόμενος σε δύσκολους πολιτικά καιρούς, με ακλόνητη πίστη στην κοινωνική δικαιοσύνη και την αλληλεγγύη.

Μαζί ζήσαμε τις χαρές και τις πολιτικές νίκες, αλλά και τις ήττες, με σεμνότητα, περηφάνια και σωφροσύνη. Ταξιδέψαμε,

χορέψαμε, τραγουδήσαμε, παλέψαμε με πίστη στα ιδανικά μας και συμπορευτήκαμε με φίλους και συντρόφους στους δρόμους της Αριστεράς, πάντα με πάθος και ανιδιοτέλεια, μέχρι το τέλος. Η κοινή μας διαδρομή πέρασε από τη μικρή μας πόλη, την Αθήνα, αλλά και τα αγαπημένα μας χωριά στην Κόνιτσα, τη Μόλιστα, το Σκαμνέλι, τα Κάτω Σουδενά, γεμίζοντας τις ζωές μας με αναμνήσεις ανεκτίμητες. Μαζί με τα παιδιά μας και τα εγγόνια μας, ζήσαμε στιγμές γεμάτες αγάπη και στοργή.

Ο Χριστόφορος, το πρώτο μας εγγόνι, υπήρξε η μεγάλη του αδυναμία, ενώ η μικρή μας Ελεονώρα-Ευαγγελία, που φέρει το όνομά του, ολοκλήρωσε την οικογένειά μας. Έφυγε από κοντά μας την ημερομηνία γέννησης του εγγονιού του, σαν μια συμβολική υπενθύμιση της συνέχειας και της αιώνιας σύνδεσης. Η ζωή του υπήρξε ένας αδιάκοπος κύκλος αγάπης, αγώνα και δημιουργίας, αφήνοντας πίσω του μια πολύτιμη κληρονομιά που θα ζει για πάντα στις καρδιές μας.

Ο Βαγγέλης ήταν άνθρωπος βαθιά ευγενής, εσωστρεφής, εργατικός και νοικοκύρης. Με πάθος για τη φροντίδα της γης, παλαιός κομμουνιστής, σύντροφος αληθινός και σύμβουλος, συμπαραστάτης στις επιλογές όσων αγαπούσε. Ήταν στο πλευρό μου, υποστηρίζοντας τις επιστημονικές και πολιτικές μου επιλογές, πάντα με σύνεση και ψυχραιμία, ιδιαίτερα στις δύσκολες και επώδυνες αποφάσεις. Ήταν, επίσης, περήφανος πατέρας για τις κόρες μας, τις οποίες αγαπούσε απεριόριστα.

Η απώλεια της αγαπημένης του αδελφής, που δεν κατάφερε ποτέ να ξεπεράσει, και της πολυαγαπημένης μητέρας του, άφησαν ανεξίτηλα σημάδια στην καρδιά του. Παρ' όλα αυτά, παρέμεινε στοργικός και αφοσιωμένος στα ανίψια του, στις αδελφές και τους αδελφούς του, με τους οποίους τον συνέδεαν ισχυροί δεσμοί ζωής.

Για τα εγγόνια του ήταν ένας παππούς γεμάτος τρυφερότητα, κάνοντας τα πάντα για να τους βλέπει χαρούμενους, ακόμα και όταν η υγεία του δοκιμαζόταν σκληρά από την άνιση μάχη με τον καρκίνο. Όπως ήταν πάντα δίπλα στην αδελφή μου και τη μητέρα μου, τη Θέκλα, αλλά και στον απόντα πατέρα μου, τον Στεφανάκη, στις καλές και στις δύσκολες στιγμές, με αγάπη, γενναιοδωρία και ψυχική δύναμη που δεν λύγισε ποτέ.

Ακόμα, ήταν πάντα δίπλα στους φίλους, τους συγχωριανούς του, τους συναδέλφους του. Στους συντρόφους και τις συντρόφισσες που συνοδοιπορήσαμε από τα χρόνια του ΚΚΕ, του Συνασπισμού, του ΣΥΡΙΖΑ, της Νέας Αριστεράς. Με το κεφάλι ψηλά και τη συνείδηση ήσυχη.

Ήταν λεβέντης όμορφος και παλληκάρι μέχρι τέλους. Πολέμησε γενναία τον καρκίνο, με αξιοπρέπεια, θάρρος και απέραντη δύναμη ψυχής. Τα τελευταία του λόγια μέσα στην Εντατική ήταν γεμάτα ευγνωμοσύνη προς το νοσηλευτικό προσωπικό που τον φρόντιζε, αλλά και μια ξεκάθαρη προτροπή, να κινητοποιηθούν για καλύτερες αποδοχές που τους πρέπουν και τους αξίζουν. Φεύγοντας μας είπε: «εμείς έχουμε δίκιο, οι άλλοι λένε ψέματα, συνεχίστε να παλεύετε».

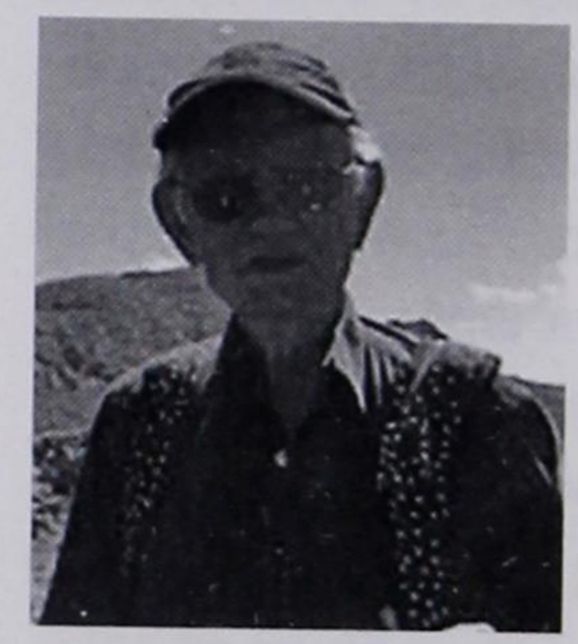
Εκφράζουμε την ειλικρινή μας ευγνω-

μοσύνη στο ιατρικό και νοσηλευτικό προσωπικό του Πανεπιστημιακού Νοσοκομείου Ιωαννίνων. Η αφοσίωσή τους στις τελευταίες, σκληρές μάχες που έδωσε, μας συγκίνησε βαθιά και θα μείνει για πάντα χαραγμένη στη μνήμη μας. Ευχαριστούμε επίσης τις καθηγήτριες του ΕΚΠΑ Έλενα Γκόγκα και Αικατερίνη Συρίγου, όπως και τον καθηγητή Χαράλαμπο Δεληβελιώτη, για την ανεκτίμητη ιατρική φροντίδα και την ανθρώπινη στήριξή τους.

Βαγγέλη μου, λεβέντη μου, ήσουν καμάρι της αυγής και καβαλάρης όμορφος. Τώρα, μια χούφτα χιόνι... Θα συνεχίσουμε καρδιά μου, στους κοινούς μας δρόμους και αγώνες, με το κεφάλι ψηλά, αλλά σεμνά και ταπεινά όπως πορεύθηκες σε όλη σου τη ζωή.

Τίποτα δεν πάει χαμένο! Καλό σου ταξίδι στην αιωνιότητα.

† ΦΑΣΟΥΛΗΣ ΣΩΤΗΡΗΣ (1933-2024)

Αγαπημένε μας αδερφέ Σωτήρη,

Μοίρα σκληρή το θέλησε σήμερα να σε ασπαστούμε τελευταία φορά, για το μεγάλο σου ταξίδι προς την αιωνιότητα.

Η γενέθλιά σου γη σε υποδέχεται, ο τόπος και τα χώματα που αγάπησες και δεν εγκατέλειψες ποτέ. Το χωριό και οι άνθρωποι που υπηρέτησες για σχεδόν σαράντα χρόνια με αίσθημα ευθύνης. Άνθρωποι που τους αγάπησες και σε αγάπησαν.

Η παιδική σου ηλικία, αδερφέ μας, ξεδιπλώθηκε μέσα στην απόλυτη φτώχεια και τη στέρηση, βιώνοντας παράλληλα την οδύνη και τη φρίκη των πολέμων που γνώρισε ο τόπος μας. Παιδί των παιδουπόλεων της εποχής σφυρηλάτησες έναν αδαμάντινο χαρακτήρα.

Τίμιος και ειλικρινής, ταπεινός και κατadεκτικός με όλους, ανιδιοτελής και δίκαιος.

Αξιοπρεπής και με το θάρρος της γνώμης σου, ευγενής και πράος, συνετός και αγαπητός από όλους. Αξιοποίησες το χάρισμα και τη δύναμη του γραπτού λόγου αρθρογραφώντας συχνά τόσο στα τοπικά έντυπα, όσο και στον περιοδικό τύπο.

Πολλές οι βιβλιογραφικές αναφορές στο όνομά σου σε λαογραφικά κείμενα ερευνητών και καθηγητών. Έδωσες τον αγώνα της επιβίωσης και της μόρφωσης και τον κέρδισες! Διακρίθηκες στην κοινωνία για την κοινωνική σου μόρφωση, φαινόμενο που σπανίζει στην εποχή μας.

Εσύ, ο πρωτότοκος γιος της οκταμελούς οικογένειάς μας μαζί με τους οικονομικά φτωχούς, αλλά πλούσιους σε συναισθήματα, αείμνηστους, γονείς μας συμπαραστάθηκες σε όλους μας με ό,τι δυνάμεις διέθετες. Θα σου είμαστε πάντοτε ευγνώμονες αδελφέ μας.

Μαζί με την αγαπημένη σου, για εξήντα ολόκληρα χρόνια, σύζυγό σου Ντίνα

δημιουργήσατε μία υπέροχη οικογένεια. Μεγαλώσατε τις δυο σας κόρες, Χαρούλα και Βαλεντίνα, με χριστιανικές αρχές και αξίες και τις στηρίξατε με όλες σας τις δυνάμεις στη ζωή και στις σπουδές τους. Σήμερα και οι δυο υπηρετούν με επιτυχία το λειτούργημα της ιατρικής επιστήμης και κοσμούν την κοινωνία μας. Τις τελευταίες δύσκολες ώρες σου ταξίδευσαν και βρέθηκαν κοντά σου, πλημυρίζοντας την καρδιά σου με αισθήματα αγάπης για εσένα και τη μητέρα τους. Σου κράτησαν σφιχτά το χέρι και έφυγες ήρεμα, πλημμυρισμένος από ζεστασιά, ευχαριστημένος, όπως ακριβώς σου άξιζε και επιθυμούσες.

Σήμερα όλοι εμείς τα αδέρφια σου, οι νύφες και τα ανίψια σου, τα ξαδέρφια και οι συγγενείς σου, οι φίλοι και συγχωριανοί σου τιμούμε τη μνήμη σου στην εξόδιο ακολουθία. Δίπλα σου η αγαπημένη σου σύζυγος, η Ντίνα. Τα παιδιά σου η Χαρούλα και η Βαλεντίνα, ο Γρηγόρης και ο Μιχαήλ. Τα αγαπημένα σου εγγόνια ο Λουκάς, η Νίνα, ο Γιαννάκης και η Σωτηρία σε ασπάζονται και υποκλίνονται με σεβασμό αγάπη και ευγνωμοσύνη στη μνήμη σου. Όλοι μας θα σε έχουμε φυλαγμένο βαθιά στην καρδιά μας και δεν θα σε λησμονήσουμε ποτέ.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα που σε σκεπάζει, Αιωνία σου η μνήμη αγαπημένε μας αδερφέ. Καλή αντάμωση.

Κώστας Β. Φασούλης
Ομότιμος καθηγητής ΕΚΠΑ

† ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

Την Κυριακή, 13 Οκτωβρίου 2024 έφυγε από κοντά μας ο πολυαγαπημένος σύζυγος και πατέρας Κωνσταντίνος Αθανασόπουλος από την Οξυά των Μαστοροχωρίων Κόνιτσας. Στις 16 Οκτωβρίου στον Ι.Ν. Αγ. Νικολάου Οξυάς τον αποχαιρετήσαμε και ως ελάχιστο φόρο τιμής παραθέτω τον αποχαιρετισμό μας καθώς και τον αποχαιρετισμό του εξαδέλφου του, π. Βασιλείου Αθανασόπουλου.

Αποχαιρετισμός στον πατέρα μας.

Εκφωνήθηκε στον Ι.Ν. Αγίου Νικολάου Οξυάς κατά την Εξόδιο Ακολουθία του (16/10/2024).

Πολυαγαπημένε μας πατέρα,

Ήσουν άρρωστος εδώ και καιρό και ξέρουμε ότι είχες ταλαιπωρηθεί πολύ. Ένα πρωί του Οκτώβρη όμως «έφυγες» μέσα στην αγκαλιά της μητέρας μας που σε είχε φροντίσει τόσο καλά όλα αυτά τα χρόνια. Μας είναι δύσκολο να το πιστέψουμε αν και είχαμε καταλάβει πως η στιγμή της λύτρωσης σου ήταν κοντά. Δεν ξέρουμε αν μας άκουγες την τελευταία φορά που σου είπαμε «σ᾽αγαπάμε... σε ευχαριστούμε για όλα».

Γεννήθηκες και μεγάλωσες μέσα σε

δύσκολες συνθήκες. Σπούδασες και δούλεψες σκληρά. Έγινες ένας υπέροχος άνθρωπος και ο σεβαστός σε όλους δάσκαλος. Έγινες ο πατέρας μας, μας έδωσες ζωή, μας μεγάλωσες με αρχές, μας δίδαξες ήθος, μας έμαθες αξίες και μας πρόσφερες απλόχερα την αγάπη σου. Στήριξες την οικογένειά σου με κόπους και θυσίες.

Αισθανόμαστε ευγνωμοσύνη που ήμασταν τα παιδιά σου. Προσπαθήσαμε να είμαστε κοντά σου όσο μπορούσαμε. Μάθαμε να ζούμε τις στιγμές μας μαζί σου. Θα θυμόμαστε πάντοτε την ευαισθησία, τη στοργή, την υπομονή και την έννοια σου για μάς.

Τα εγγόνια σου στενοχωρήθηκαν πολύ που «έφυγες», αλλά αισθάνονται και τυχερά που μοιράστηκαν μαζί σου αξέχαστες στιγμές και μεγάλωσαν μαζί σου, έστω και για λίγο. Τελευταία μας αρκούσε να δούμε τη χαρά στα μάτια σου ή να αισθανθούμε τη δύναμη της αγκαλιάς σου. Μας είχες μάθει να χαιρόμαστε με τα απλά πράγματα. Θα θυμόμαστε το χαμόγελο, τη φωνή, τη ζωντάνια σου. Θα θυμόμαστε τον λεβέντικο χορό σου!

Όταν μιλήσαμε πριν από μερικές μέρες, δεν ξέραμε ότι θα ήταν η τελευταία φορά.

Μην ανησυχείς για τη μητέρα μας, θα την φροντίσουμε εμείς.

Θα θέλαμε να σου πούμε ακόμη πιο πολλά όμως δεν γίνεται πια.

Η στιγμή που θα σε δεχθεί το χώμα της «μάνας γης», που τόσο αγάπησες, έφτασε!

Θα τιμούμε την μνήμη σου και θα σε αγαπούμε παντοτινά.

Εις το επανιδείν.

Επικήδειος αποχαιρετιστήριος λόγος του Ιερέως Βασιλείου Αθανασόπουλου κατά την Εξόδιο Ακολουθία του μακαριστού Κων/νου Αθανασόπουλου (Οξυά 16.10.2024)

Πανοσιολογιώτατε, σεβαστέ μου π. Μιχαήλ, αγαπητοί μου συγχωριανοί

Με βαθυτάτην οδύνην και πόνον ψυχής προπέμπομεν σήμερον, εν πληθούσι Εκκλησία, εις την τελευταίαν επί γης κατοικίαν, τον λίαν σεβαστόν και αγαπητόν εις όλους μας διδάσκαλον Κωνσταντίνον Αθανασόπουλον.

Δεν ξέρω αν καταφέρω να αναφερθώ σε όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που σκιαγραφούσαν τον χαρακτήρα του εκλιπόντος, διότι ποτέ δεν είχα φανταστεί τούτη την ώρα, αλλά θα προσπαθήσω, εντελώς επιγραμματικά και με πολλή συντομία να περιγράψω τουλάχιστον κάποια από αυτά.

Ο αγαπητός, εις όλους μας, Κώστας, ήταν εκ γενετής άνθρωπος της προσφοράς και της αγάπης. Διακατήχετο από πνεύμα θυσίας και ανιδιοτελούς προσφοράς προς όλους. Άριστος εκπαιδευτικός. Πρόθυμος, μειλίχιος, ειρηνικός, ευγενής, καλοκάγαθος, καλόκαρδος,

φιλόξενος, φιλότιμος και εξυπηρετικός, είχε κερδίσει την αγάπη και την εκτίμηση όλων μας. Αγαπούσε το χωριό και τους χωριανούς μας όσο λίγοι και θυσιάζονταν κυριολεκτικά γι αυτό. Ήταν παντού παρών. Όλος, για όλους και για όλα. Στο σύλλογο, στην Κοινότητα, στο Δήμο. Ιδιαιτέρως όμως ενδιαφερόταν και αγαπούσε τις εκκλησίες του χωριού μας, τις οποίες με μεράκι και αγάπη φρόντιζε για πάρα πολλά χρόνια με όσες δυνάμεις διέθετε. Τα τελευταία 20 περίπου χρόνια υπηρετώντας και ο ίδιος ως Εκκλησιαστικός Σύμβουλος μαζί με τους αείμνηστους άλλους εκκλησιαστικούς συμβούλους Νικόλαο Τσίμα, Βασίλειο Κυπαρίσση και Αθανάσιο Ζούκη, συνέβαλε τα μέγιστα στην αποκατάσταση των ζημιών πού είχαν προηγηθεί.

Μεγάλη του αγάπη ο Άγιος Νικόλαος, που τον φιλοξενεί σήμερα για τελευταία φορά, και που από εδώ, με τις ευχές της Εκκλησίας, προπέμπεται στην αιώνια Βασιλεία των Ουρανών. Είχα την τύχη τόσο ως λαϊκός, όσο και ως κληρικός και Εφημέριος του χωριού μας - έως τον περασμένο Ιούλιο - να συνεργαστώ μαζί του όλα αυτά τα χρόνια. Άριστη η συνεργασία μας. Κοινός ο σκοπός μας. Ίδιο το μέλημά μας. Να αποκαταστήσουμε τις ζημιές της πληγωμένης αυτής Εκκλησίας μας και να την κάνουμε πάλι, όπως ο ίδιος έλεγε, "το κόσμημα του χωριού μας". Πιστεύω πως τα καταφέραμε, και σήμερα αγάλλεται η ψυχή του που αντικρύζει για τελευταία φορά το Ναό τούτο.

Αγαπημένε μου, ξάδερφε, Κώστα.

Μου λείπει πολύ η φυσική σου παρουσία. Είμαι βέβαιος, όμως, ότι νοερώς θα είσαι δίπλα μας και θα μας νουθετείς και θα μας διδάσκεις με το παράδειγμά σου. Η βιοτή σου, το παράστημά σου, το ακέραιο του χαρακτήρος σου, μα πρωτίστως η μεγάλη σου καρδιά που την έδινες απλόχερα σε όλους ανεξαιρέτως, θα θυμίζουν για πάντα το πέρασμά σου. Για μένα ήσουν πρότυπο μεγάλου ανδρός και άξιου οικογενειάρχου. Το μειλίχιο του χαρακτήρα σου και η ταπείνωσή σου θα αποτελούν για μένα παράδειγμα προς μίμηση. Το μεγάλο στήριγμα στη ζωή σου, η αγαπημένη σου σύζυγος, θα είναι πάνα περήφανη για σένα. Τα λατρευτά σου παιδιά και τα πολυαγαπημένα σου εγγόνια, ήταν το καύχημά σου, "τα καμάρια σου", όπως έλεγες, που σε έκαναν περήφανο και ιδιαίτερα ευτυχισμένο. Σε λάτρευαν και τους λάτρευες όλους. Ευρισμόμενος, πλέον τώρα, στο γαλήνιο λιμάνι της Βασιλείας των Ουρανών, θα εύχεσαι για εμάς, για την πολυαγαπημένη σου οικογένεια, τα αδέλφια σου και για όλους τους χωριανούς. Η ασθένεια που σε ταλαιπώρησε αρκετά τον τελευταίο καιρό και που αγόγγυστα και καρτερικά δέχθηκες, εξάγνισε την ψυχή σου και σε προετοίμασε για την είσοδό σου στην Βασιλεία των Ουρανών.

Αγαπημένε μου ξάδελφε.

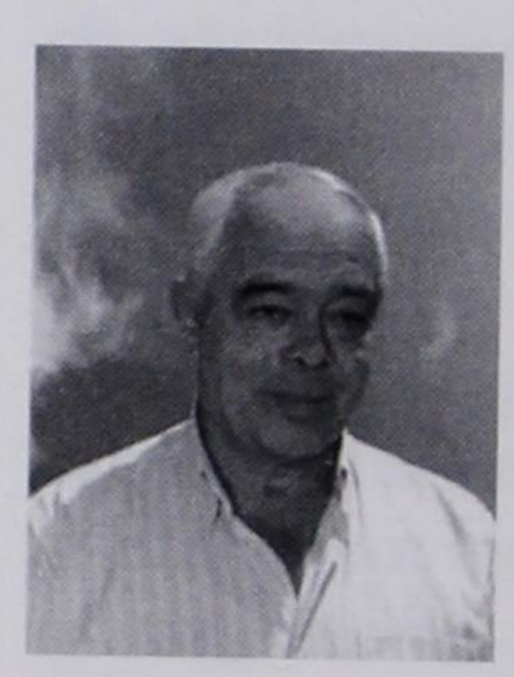
Αξιοχρέως όταν θα λειτουργώ θα σε θυμάμαι πάντα και θα σε μνημονεύω στην Αγία Προσκομιδή μαζί με όλους τους άλλους συγγενείς μας. Σου υπόσχομαι ότι δεν θα σε ξεχάσω ποτέ.

Εκφράζοντας τις θερμότατες συλλυ-

πτήριες ευχές προς όλη την οικογένειά σου και προς όλους τους συγγενείς μας, θα ήθελα να σου απευθύνω ένα μεγάλο, από καρδιάς, ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ, εκ μέρους του πρώην Εκκλησιαστικού Συμβουλίου για όλα όσο φιλότιμα προσέφερες όλα αυτά τα χρόνια ως Εκκλησιαστικός Επίτροπος. Δεν θα σε ξεχάσουμε ποτέ. Όσο ζούμε θα ζεις στις καρδιές μας. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της αγαπημένης σου Οξυάς, που εντός ολίγου, θα σε δεχθεί στα σπλάγχνα της, και ο Δίκαιος Κριτής, ο Αρχηγός της Ζωής και του Θανάτου, δια πρεσβειών του Αγίου Νικολάου, που τόσο πολύ αγαπούσες, να σου αποδώσει το δίκαιον όφλημα και να σε κατατάξει "εν σκηναίς δικαίων και εν χώρα ζώντων".

Καλό Παράδεισο,
αγαπημένε μου ξάδελφε,
και καλή αντάμωση
στην Βασιλεία των Ουρανών.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΡΟΥΣΗΣ (1949-2024)

Σαν άτομο έχω εντερνισθεί την άποψη πως το να είσαι σ' αυτή τη ζωή ένας επώνυμος ή ένα δημόσιο πρόσωπο δεν σημαίνει πως όταν διαβείς την πύλη της αιώνιας ζωής θα αφήσεις πίσω σου ένα καλό όνομα, μια καλή φήμη. Ο οιοσδήποτε, ο κάθε λαϊκός άνθρωπος με τον ενάρετο βίο, τον αγαθό χαρακτήρα αφήνει σε συγγενείς φίλους και στη λοιπή κοινωνία καλές αναμνήσεις.

Έχει περάσει σχεδόν μισός αιώνας από τότε που χάθηκε ο πατέρας μου Χρήστος και όμως ακόμη και σήμερα προς μεγάλη μου τιμή θα βρεθούν άνθρωποι να μου πούνε: είχες καλό πατέρα.

Ο αείμνηστος Νίκος Ρούσης ήταν ένας από εμάς, άνθρωπος του λαού με τα προτερήματα και τα ελαπτώματα του νεοέλληνα.

Ήταν πράος, άκακος, αγαθός, ειλικρινής. Βιοπαλαιστής και αυτός ταγμένος στην δημιουργία και ανατροφή της οικογένειας και των παιδιών του.

Το κύριο γνώρισμα του Νίκου ήταν που λέμε λαϊκά: καρδιά μπαχτσές, ανοιχτόκαρδος και φιλικός με τους πάντες.

Αστείρευτος καλαμπουρτζής. Εάν έκανες συντροφιά με τον Νίκο ό,τι πρόβλημα κι' αν είχες το ξεπερνούσες ευθύς αμέσως.

Μπορώ να πω πως ο Νίκος ήταν ο μοναδικός που είχε αυτό το προτέρημα να χαροποιεί με την κουβέντα τους συνανθρώπους του.

Το λεξιλόγιό του και οι ιδιωματισμοί του ήταν βγαλμένοι από άλλες εποχές.

Στη τελευτή του βίου του ο αγαπητός Νίκος ταλαιπωρήθηκε με προβλήματα υγείας πλην όμως είχε μοναδικό φύλακα άγγελο την σύζυγό του Εριφύλη.

Αγαπητέ Νίκο αναπαύσου εν ειρήνη. Η υστεροφημία θα σε συνοδεύει εσαεί.

Η. Α.

ΕΥΤΥΧΙΑ ΜΥΡΙΟΥΝΗ (1939-2025)

Δυσάρεστη έκπληξη μας επιφύλασσε ο νέος χρόνος. Αναπάντεχα ήρθε ο χάρος να πάρει την αδερφή μας Ευτυχία. Πριν ένα μήνα συνταντηθήκαμε στην Αθήνα και κουβεντιάζαμε μαζί της χωρίς να περάσει από το μυαλό μας ότι θα φύγει τόσο σύντομα. Δυστυχώς «άλλαι μεν βουλαί ανθρώπων, άλλα δε θεός κελεύει» κατά την αρχαία ρήση...

Η Ευτυχία είχε και αυτή την τύχη να ζήσει όπως και όλοι μας, την δύσκολη εποχή των πολέμων, (ελληνοϊταλικό - εμφύλιο). Χρονιάρικο μωρό στην αγκαλιά της μάνας μας έφτασε στο Πάπιγκο όπου καταφύγαμε την δεύτερη μέρα από την εισβολή των Ιταλών, «πρόσφυγες στον ίδιο τον τόπο μας».

Πείνα στην κατοχή, απομάκρυνση από τα χωριά μας με στρατιωτική διαταγή στον εμφύλιο. Για άλλη μια φορά πρόσφυγες (στα Γιάννινα) με όλα τα επακόλουθα και «μετανάστες» στην επόμενη δεκαετία στην Αθήνα, όπου συγκεντρώθηκε η μισή Ελλάδα. Παντρεύτηκε τον Κώστα Μυριούνη και απόκτησαν δύο παιδιά. Φεύγοντας πρόωρα από τη ζωή ο άντρας της, επωμίζεται τα οικογενειακά «βάρη» με υπομονή και καρτερικότητα να τακτοποιήσει τα παιδιά της και να χαρεί τα εγγόνια της ως ανταμοιβή των αγώνων της...

Και να τώρα φεύγει για το αγύριστο ταξίδι βυθίζοντας σε απέραντη θλίψη όλους εμάς αδέρφια, παιδιά, εγγόνια, συγγενείς και φίλους που την αποχαιρετούμε στο κοιμητήριο «Αγίου Δημητρίου» (Μπραχάμι) πολύ μακριά από την πατρική γη που είδε το πρώτο φως τη ζωής.

Σ.Τ.

Κόνιτσα

Μετεωρολογικά στοιχεία από τον σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου Αθηνών στην Κόνιτσα σε συνεργασία με το Metar.gr. (www.metar.gr)
Θέση Σταθμού: Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κόνιτσας-Πραμάντων (υψόμ. 530m)
Ιστοσελίδα Σταθμού: http://penteli.meteo.gr/stations/konitsa/

Νοέμβριος 2024					
Θερμοκρασία (ºC)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών άνεμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
9,4	22,7	-3,6	104,6		ΒΒΑ
Νοέμβριος 2023					
Θερμοκρασία (ºC)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών άνεμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
11,0	23,0	-3,4	328,6		ΒΒΑ
Δεκέμβριος 2024					
Θερμοκρασία (ºC)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών άνεμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
6,0	14,4	-1,9	208,0		ΒΒΑ
Δεκέμβριος 2023					
Θερμοκρασία (ºC)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών άνεμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
7,4	21,2	-2,3	71,0		ΒΒΑ
Συνολικά, έτος 2024					
Θερμοκρασία (ºC)			Υετός (mm)	Ημέρες βροχής (>0,2mm)	Επικρατών άνεμος
Μέση	Μέγιστη	Ελάχιστη			
15,4	41,2	-5,0	1166,4		ΒΒΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΜΟΥ
(Τεύχ. 232-236/2024)

Αθανασόπουλος Απ.: Ένα διαφορετικό καλοκαίρι στην Οξυά, σ. 283.

Ανδρέου Ηλίας: Χρόνος συμβάντων, 15 – Ποιοι βοήθησαν τον Κεμάλ, 38 – Φτωχή Ήπειρος, 79 – Άνθρωποι μονάχοι, 153 – Ποια η στάση της Βρετανίας το 1922, – Αώος, 251, Αναγνωστοπούλειος Σχολή, 325, Ξενώνας Πάλαιοσελλίου, 380

Αρχιμανδρίτης Χρ. Το Σύμπαν και οι Άνθρωποι, 21 – Ιπποκρατικός Όρκος, 91.

Γιαννούχου Φωτ. Καταχνιά (ποίημα) 117 – Η βροχή, …

Γκούτος Θεοδ. Υπάλληλος στο Δασαρχείο, 184.

Γκούτος Χαρ. Το Παζαρόπουλο της Κόνιτσας, 13 – Μονή Στομίου, 83 – Ρουμανική προπαγάνδα, 247 – Φορολογικά κατάστιχα του ΙΣΤ΄ αιώνα, 314

Γραμμόζη Αρετή Ο δικός μας Σαμψών, 57 – «Ους κιντ ουσία» 126.

Δημητρίου Κων. Γυναίκα της Πίνδου, 243.

Ζάνης Χρ. Αξιοπρέπεια και Ελευθερία, 53 – Εμφύλια μίση και πάθη, 99 – Προβληματισμοί για τη χρήση της πένας, 156 – Το Κράτος και οι Πολίτες, 263.

Ζαφείρη Φωτ. Τραγούδια από το Ασημοχώρι, 47.

Ζιώγας Θωμάς Ουδέν κέκτημαι, 45 – Πολιτεία Μουχτάρηδων, 89.

Καραγιάννη Ειρ. Ναός Αγ. Αποστόλων, 338

Καραγιάννης Κων. Μαθητική κατασκήνωση, 23 – Τα χρόνια που πέρασαν, 93 – Η Κατασκήνωση στο Πεκλάρι, 259.

Καρράς Νίκος Το πανηγύρι στην Ηλιόρραχη, 197 – Εκδήλωση στην Ηλιόρραχη, 286 - Χρ. δέντρο, 374

Κήτα Αγγελική Ακούγοντας φωνές, 33.

Μαυρογιάννης Γ. Ανοιξιάτικοι διάλογοι, 101 – Αρχέγονος παιδικός παράδεισος, 363

Μητσιάδης Ιωάν. Ο Πύρρος Στάρας και οι γυναίκες του Παπίγκου το 1940, 237

Μπελθικιώτης Παν. Το άναμμα των κανδηλιών,

Οικονόμου Σωκ. Περί εργασίας, 50 – Αναμνήσεις προσωπικές, 128 – Όνος, 187 – Τι θέλω, 264 – Μεγάλοι εθνικοί ευεργέτες, 350

Παλούκας Π. Βιβλιοπαρουσίαση 368

Παπαδημητρίου Ιωάν. Το Μοναστήρι της Ζέρμας, 190.

Κόνιτσα

Παπαζήσης Ηλίας Η Δοξασμένη Κοιλάδα Αώου, 287.
Παπαλάμπρος Δημ. Το κλαδί, 49 – Σταθμός Χωροφυλακής, 181 – Μαθητικά χρόνια στην Κόνιτσα, 271, 353
Παπαϊωάννου Χ. 343
Παρασκευόπουλος Στ. Ο Γρηγ. Δέρκων, 42.
Παπαχρήστου Αρετή Για τα Μαύρα βουνά, 267.
Πέτσκος Χ. Πάντο-Τούφας, 375
Σπηλιόπουλος Μαρ. Εύθυμα και σοβαρά, 55-107-157-277-358
Τουφίδης Παντ. Θειούχο σπήλαιο – «Sulehur cave», 330
Τουφίδης Σωτ. «Παρτιζάν, Παρτιζάν» (από την κατοχή) 54 – Περί Συλλόγων, 73 – Ζωντάνεψε το καρναβάλι 78 – Μια εξαιρετική ομιλία, 98 – Παιχνίδια του παλιού καιρού, 129 – «ΚΟΝΙΤΣΑ» παρελθόν – παρόν – μέλλον, 233 – Γράμμος, 291.
Τσάνη Φωτεινή Αισιόδοξη στάση ζωής, 301 – Του έρωτα και της σκιάς της Τζαμπέλ Αλιέντε
Φασούλης Νικ. Αναμνήσεις Στεφ. Σερίφη από 1990, 132 – 164 – Οδομαχία Λυκόρραχης
Φατές Θωμάς 100 χρόνια από την εγκατάσταση Μικρασιατών στην Κόνιτσα.

Συνδρομές

Παναγιώτου Δημ. Καναδάς 30
Παπατρύφων Δημ. Αθήνα .....-80
Ζήσης Φώτης Αθήνα.....40
Σταύρου Χρ. « 20
Μουκούλης Αθαν. « 10
Ζιακόπουλος Δημ.« 50
Κώστας Γρ.« 20
Σβάρνας Ιωαν.« 20
Βλιώρας Χρ.« 20
Παναγιώτου Γεωργ. Αθήνα .....-20
Οικονόμου Όλγα Αθήνα.....20
Σταθουλόπουλος Αθαν. Αθήνα.....50
Φασούλης Νίκος Αθήνα 40
Κούσιου Λουΐza Αθήνα.....20
Κούσιου Μαίρη Αθήνα 20
Κούσιου Ιωάννα Αθήνα 20
Κούσιος Χρήστος Αθήνα 20
Μιχώτας Κων/νος Αθήνα 60
Μούτσης Κων. Αθήνα 50
Σιούλης Αριστ. Αθήνα 20
Ζακόπουλος Αχιλ. Αθήνα 60
Μπάθα Βασιλική Αθήνα 20
Χαρίσης Νικ. Θεσσαλονίκη 20
Τράντα Μαρία« 20
Μπίλη Ελένη« 50
Ιερ. Κατσούκης Αποστ.« 40
Εζνεπίδου Αντωνία Γιάννινα.....40
Παπανώτης Γρηγ.« 30
Κωστάκης Νικ.« 20

Σβάρνας Ψρ.« 20
Βλαχόπουλος Θωμάς Γιάννινα.....40
Βλάχος Χριστόφ. Γιάννινα.....30
Παπαγιαννόπουλος Βασ. Βόλος.....60
Κωφός Νίκος Δράμα 20
Σταυρίδης Παν. « 50
Κολοκύθα Αικ. Καλαμάτα.....20
Τσιρώνης Αποστ. Πάτρα.....50
Φασούλη Ελένη Πάτρα.....20
Βουρδούκα Βασιλική Πειραιάς.....40
Κίτσιος Ιωάννης Θήβα 60
Μηλιώνη Τάνια Αλεξανδρούπολη.....20
Φουνταράς Κων. Κόνιτσα 20
Γαϊτανίδης Ευαγγ. Κόνιτσα 20
Δεμρτζίδης Ευαγγ. Κόνιτσα 20
Κυρτζόγλου Ηλίας Κόνιτσα.....50
Βλάχος Μάνθος Κόνιτσα 20
Πράπας Ηλίας Κόνιτσα.....20
Ζωγράφου Άννα Κόνιτσα 40
Αρχιμ. Αρσένιος Μάιπας Κόνιτσα 100
Αντωνίου Ευαγγ. Κόνιτσα 40
Αντωνίου Νίκος Κόνιτσα.....40
Κιτσάτη Μαργαρίτα Κόνιτσα.....25
Βουρδούκα Γεωργία Πηγή.....40
Λέτσιος Νίκος Μόλιστα.....20
Πορέτσης Μηνάς Εξοχή 50
Πατσιωτού Ροϊδούλα Δροσοπηγή.....20
Γρέντζιος Πούλιος Παλαιοσέλι 20
Εξάρχου Βασ. Δολιανά.....80

Τα επώνυμα άρθρα εκφράζουν πάντα
τις απόψεις αυτών που τα υπογράφουν.

Αώος (Μεσογέφυρα), Δεκέμβριος 2024. (Φωτ.: Π.Σ.Τ.)

ΥΠΟΔ.1031 ΚΑΥ.25.90.09.0010

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ / RETOUR

Άγνωστος	☐	Inconnu
Διεύθυνση ανεπαρκής	☐	Adresse insuffisante
Απαράδεκτο	☐	Refusé
Απεβίωσε	☐	Décedé
Συνωνυμία	☐	Synonymie
Δ/νση δυσανάγνωστη	☐	Adresse illisible
Αζήτητο	☐	Non réclamé
Έφυγε χωρίς να αφήσει διεύθυνση	☐	Parti sans laisser d' adresse

ΔΙΜΗΝΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
Κόνιτσα 441 00
Τηλ. 26550 22-464
22.212

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο ΚΟΝΙΤΣΑΣ
Αρ. Αδείας 2573

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΟΝΙΤΣΑ

ΕΛΛΑ